Bat. Gen.
XXXIV.
257.

NDLEIDING

VOOR DE BEOEFENING

DER

ATJEHSCHE TAAL.

DOOR

K. F. H. VAN LANGEN.

UITGEGEVEN DOOR HET KONINKLIJK INSTITUUT VOOR DE TAAL-, LAND- EN VOLKENKUNDE VAN NEDERLANDSCH-INDIË.

'S GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF.
1889.

VERBETERINGEN.

Bladz. 18, onder *Hoofdstuk VII* te lezen:

De vormelementen ter samenstelling van werkwoordelijke vormen.

§ 35. I. Het voorvoegsel mĕ.

Bladz. 25, na § 46 in te voegen: II.

Bladz. 27 moet aan het begin van Hoofdstuk X het cijfer I wegvallen.

Bladz. 75, reg. 24—5: *de kat niet aan de muis*, lees: *de muis niet aan de kat.*

Bladz. 95. In het opschrift in plaats van de drie ق te lezen ڤ.

I.

SPRAAKKUNST.

INLEIDING.

§ 1. De Atjehsche taal is een tak van den grooten taalstam, die de Maleisch-Polynesische wordt genoemd.

§ 2. Onder de talen, waaraan zij een gedeelte van haar woordenschat heeft ontleend, behoort ook het Sanskrit, want evenmin als Java bleef Sumatra vrij van Hindoe-kolonisatie en Hindoe-heerschappij.

§ 3. Hoogstwaarschijnlijk is de Hindoe-immigratie op Sumatra uitgegaan van de Noord-Oostkust van Atjeh en heeft zij van daar uit haren weg naar het binnenland genomen.

§ 4. Hindoe-inscriptie's en Hindoe-graven, die men te Kota-Batée op 5 à 6 uren afstands van het strand te Blangmé in het Paseische, te Sĕmatang Dora bij Koewala Batée Kĕrĕnda in het Pedirsche, te Tanah-Abée en Rĕng-Rĕng in de bovenstreken der XXII Moekims aantreft, benevens de plaatsnamen Indrapoeri in de XXII Moekims, Indra Poerwa aan de monding van de Koewala Nĕdjid of Pantjoer en Indra Patra ter hoogte van Lamnga bij Koewala Gighen zijn daarvan thans nog de levende bewijzen.

§ 5. Met de overheersching van den Islam ging tevens het Sanskrit als bron van taalverrijking voor de Atjehsche taal verloren en het moest zijn invloed als zoodanig voor het Arabisch ruimen.

§ 6. Het behoeft wel geen betoog, dat de verschillende volkstammen, waaruit het Atjehsche volk zich allengs heeft gevormd, het ook verschillend uitspraken. Bovendien bleven in sommige streken woorden behouden, die in andere verloren gegaan of door nieuwe vervangen waren.

§ 7. Van daar de verschillende dialecten van het Atjehsch,

onderscheiden in: 1°. het dialect der XXV en XXVI Moekims, dat met uitzondering van geringe nuances als één kan worden beschouwd; 2°. het dialect der XXII Moekims en Daja; 3°. het dialect van Pĕdir; 4°. het dialect van Pasei.

Het eerste dialect wordt door de Atjehers als de beschaafde uitspraak van het Atjehsch aangemerkt. Nabij den kraton gelegen, werden de genoemde moekims als het brandpunt beschouwd van de beschaving, de nijverheid, de macht, den handel en den rijkdom van het Atjehsche rijk.

Dat dialect zullen wij dan ook hier behandelen, daar wij van de overige nog geene bijzondere studie hebben kunnen maken en dientengevolge niet in staat zijn, het onderlinge verschil op te geven. Groot is dat verschil echter niet, daar men, indien men het beschaafde dialect machtig is, geene moeite heeft de overige te verstaan.

§ 8. Omtrent de geographische verbreiding der dialecten valt nog het volgende op te teekenen.

Het eerste dialect wordt nog gesproken in de zoogenaamde Zuidelijke nederzettingen der IV en VI Moekims (Lĕpong, Lĕhong en Kloewang) en in de landschappen der Oost- en Westkust, welke hun ontstaan hebben te danken aan volkplantingen uit de XXV en XXVI Moekims [1]).

Het Pedirsch dialect spreekt men ter Noordkust van Atjeh, van Koewala Lampanas tot aan den hoek van Lok Simawé; het Paseisch in de zoogenaamde Paseistreek [2]).

1) De namen dezer landschappen zijn aan de Westkust: Patih, Lagĕn, Lok Gloempang, Ranoeh, Rigas, Kĕroeng Sabil en Troemon; aan de Oostkust: Langsar, Mandjapait, Pĕrlak, Soengei Raja, Pĕdawa Rajĕk, Edi Rajĕk, Edi Tjoet, Djolok Rajĕk, Boeging, Bagau, Djolok Tjoet, Tandjong Sĕmantoh, Mĕrbau en Simpang Olim.

2) Onder de Paseistreek wordt de landstreek verstaan, begrepen tusschen de Djamboe Ijĕr-rivier en den hoek van Lok Simawé. Zij omvat 9 op zich zelf staande rijkjes: Kĕrtoi of Moeling, Matang Koeli, Gĕdong, Kĕroeng Petoi, Blang Mangat, Bĕloek, Sama Koeroek, Bajo en Tjoenda.

KLANKLEER.

HOOFDSTUK I.

SPELLING.

§ 9. Het Atjehsche alfabet is het Arabische met dezelfde wijzigingen, die dit voor de Maleische taal pasklaar gemaakt hebben. Dat daarmede vele klanken niet kunnen worden weergegeven, erkennen zij zelven. Een beschaafd Atjeher gaf ons dit volgenderwijze te kennen: »bhasa Atjeh hana toek roekoen »han gĕnap haraf saoempama gĕtanjoi pĕmĕgĕd hana gĕnap »alat" d. i. de Atjehsche taal bezit geene voldoende werktuigen (middelen) noch voldoende letters (om de uitspraak weder te geven); het is er even mede alsof wij iets willen vervaardigen zonder voldoende werktuigen.

§ 10. Men verwachte hier geene uitvoerige behandeling van dat alfabet. Zij die daarmede onbekend zijn, worden naar de bekende werken van Robinson, de Hollander en Pijnappel verwezen. Slechts op de bizondere afwijkingen in spelling en uitspraak der letters in het Atjehsch, bij het Maleisch vergeleken, zal de aandacht worden gevestigd.

§ 11. De letters zijn allen medeklinkers en van de Arabische klankteekens wordt alleen gebruik gemaakt in aanhalingen uit den koran en Arabische geschriften. In het gemis der klinkers tracht men te voorzien door de letters ا , و en ي.

§ 12. Als algemeenen regel kan men aannemen, dat de ا slechts in open, terwijl de و en ي ook in gesloten lettergrepen voorkomen, b.v.

ناريت narit, *verhaal.*
جاروم djaroem, *naald.*
كهوغ kĕhoeng, *droogte.*
ركوغ rĕkoeng, *strot.*
بوغوغ boengong, *bloem.*
چيچيم tjitjim, *vogel.*

De ا gebruikt men om in open lettergrepen den langen of gerekten a-klank uit te drukken, b.v.

اڬم agam, *man.*
انق anĕk, *kind.*
اسو asée, *hond.*
مالو malée, *beschaamd.*
جالغ djalang, *hoer.*
مالغ malang, *ongelukkig in zijne ondernemingen zijn.*

Voorts nog om den korten ĕ-klank weder te geven in door een medeklinker gesloten aanvangslettergrepen b.v.

اغكوة ĕngkoet, *visch.*
انچيت ĕntjit, *spoor.*
انچين ĕntjin, *ring.*

In het midden van een woord bezigt men, indien de lettergreep met een klinker begint, in de plaats van de ا de ء b.v.

سئت siat, *een oogenblik.*
تؤة tĕoet, *knieschijf.*
فئده païdah, *nut, voordeel.*
لؤة laoet, *zee.*
سؤة sĕoet, *antwoorden.*
سؤن sĕoen, *op het hoofd dragen.*
جؤه djĕoh, *ver.*
سؤم sĕoem, *heet.*

§ 13. De و bezigt men om in open en gesloten lettergre-

pen den klank *o* en den tweeklank *oe* uit te drukken. b.v.

رو ro, *uitgieten.*

جودو djoedoe, *koppel*, *paar.*

رنوب ranoeb, *sirih.*

In open eindlettergrepen wordt zij in Atjehsche en veratjehschte Maleische woorden als *ée* uitgesproken, b.v.

اولو oelée, *hoofd.*

اسو asée, *hand.*

ابو abée, *asch.*

بجو badjée, *baadje.*

بتو batée, *steen.*

Doch zij behoudt in hetzelfde geval den *oe* en *au*-klank in eenige onveranderd uit het Maleisch overgenomen woorden, b.v.

ادو adoe, *het tegen elkaâr doen vechten van dieren.*

دادو dadoe, *dobbelsteen.*

ريندو rindoe, *heimwee.*

ربو raboe, *longen.*

بيرو biroe, *paars.*

§ 14. De ي stelt in open en gesloten lettergrepen den langen of gerekten *i*-klank voor, b.v.

بينه bineh, *kant.*

بيسا bisa [1]), *slecht*, *goddeloos.*

بيت bit, *juist.*

تريب trib, *lang geleden.*

In open eindlettergrepen stelt zij zoowel den langen *e*- als *i*-klank en vaak ook den tweeklank *oi* voor, b.v.

رامي ramé, *levendig.*

فاني pané, *waar.*

فاكري pakri, *wat*, *hoe.*

جيني djinoi, *thans.*

اوري oroi, *dag.*

Wanneer de ي in dit geval als *e*, *i* of *oi* moet worden uitgesproken, daarvoor kunnen geen vaste regels worden opgegeven.

1) bisa wordt ook wel als bisoi geschreven en uitgesproken.

In enkele woorden wordt de ي als eindklinker soms als *e* en dan weer als *i* uitgesproken, b.v.

هاتي hati en haté, *hart.*

ماتي mati en maté, *dood.*

De practijk moet hierin de grootste leermeesteres zijn.

In sommige streken van Atjeh komt de klank *ai* voor, die dan eveneens door ي wordt uitgedrukt.

ڤنتي pantai, *oever.*

بالي balai, *vergaderzaal.*

§ 15. De tweeklank *oei,* in enkele streken als *oeë* uitgesproken, wordt door وي voorgesteld, b.v.

ڤوي poei of poeë, *wat.*

سوي soei of soeë, *rijzen van meel.*

§ 16. Enkele bizonderheden omtrent het gebruik der overige letters behooren thans nog onder de aandacht te worden gebracht en volgen hieronder.

De ب ba wordt in den regel in de plaats van de ڤ pa als sluitletter van een woord gebezigd. Verschil in uitspraak tusschen beide letters valt niet waar te nemen b.v. سادب sadĕb, een *grasmes* ݢوب gob, *men,* دنب di nab, *voor,* كب kab, *bijten.*

De ت ta wordt als sluitletter in Arabische woorden vaak met de د da verwisseld, b.v. pakat, dat men ڤقت en ڤقد geschreven vindt.

De ح ha wordt in het schrift vaak gebezigd in plaats van de ه ha, b.v. lĕham, *schop,* dat men لحم en لهم; lĕhad, *haak,* dat men لحد en لهد geschreven vindt.

De ق kof wordt in den regel in twee- en meer-lettergrepige woorden als sluiter gebezigd, indien de voorafgaande klinker een *i*, *o* of *oe* is, b.v. اتيق itik, *eend,* مانوق manok, *kip;* لمڤوق lĕmpoek, *zacht.*

Ook komt zij in het midden van een woord voor; in het bizonder in vreemde woorden, b.v. رقسا raksa, *kwikzilver* بجقسنا bidjaksana, *schrander.*

De ك kaf daarentegen treedt als sluiter meer in eenletter-

grepige woorden op, b.v. جك djak, *gaan;* بك bak, *aan*, *voor*, ايك ik, *stijgen.*

De ة ta mĕrboet wordt in den regel als eindmedeklinker in plaats van de gewone ت ta geschreven. In Arabische woorden stelt zij den einduitgang at of ah voor.

HOOFDSTUK II.

UITSPRAAK.

§ 17. Een hoofdvereischte voor de kennis van de uitspraak bestaat in het feit, dat de Atjehers de eigenaardigheid bezitten om de woorden zoo kort mogelijk met een sterk gutturaal nasalen klank uit te stooten, en den eindklank een weinig te rekken, b.v. kĕhĕn [1]) = kĕn, *spreken;* pĕhoen-pĕhoen = poenpoen, *aanvankelijk;* pĕloeng = ploeng, *vluchten;* pĕrĕh = prĕh, *wachten;* lĕhoek = loek, *diep;* tĕhat = tat, *zeer;* pĕroenoi = proenoi, *onderwijzen;* pĕroemåh = proemåh, *vrouw.*

Een gevolg daarvan is, dat de eindklinkers lang worden gehoord en in het schrift door de betreffende verlengingsletters worden teruggegeven b.v. كتا gata, *gij;* تكا tĕka, *komen;* ڤاكري pakri, *wat*, *hoe;* لهو lĕhée, *drie.*

§ 18. Omtrent de uitspraak der klinkers valt het volgende op te merken.

De *a* klinkt in open lettergrepen als in *zadel*, in gesloten lettergrepen als in *bak*, b.v.

لادوم ladoem, *hoeveel.*
بك bak, *aan*, *voor.*
جك djak, *gaan.*

De *é*-klank van de ي als eindklinker luidt als in *leven*, b.v.

---

1) Het teeken = dient ter aanduiding der uitspraak.

ڤاني pané, *waar.*

تڠكي tangké, *steel.*

De *i*-klank in open zoowel als in gesloten lettergrepen steeds als in *bieden*, b.v.

ليموڠ limong, *vijf.*

سينن sinan, *daar.*

بيت bit, *juist.*

Uitgezonderd echter:

In de gesloten eindlettergreep van onveranderd uit het Maleisch overgenomen woorden, als de voorgaande lettergreep een korten *a*, *oe* of *i*-klank heeft, b.v.

ناميت namit, *slaaf.*

سيديک sidik, *onderzoeken.*

كوليت koelit, *huid.*

سوليت soelit, *liegen.*

De *o* klinkt in open lettergrepen als in *loten*, b.v.

ساهو saho, *kant.*

ساڤو sapo, *deel.*

In gesloten lettergrepen als in *zot*, behalve wanneer de eindmedeklinker een neusklank is, in welk geval de *o*-klank klinkt als in *bont*, b.v.

ݢادوه gadoh, *verdwijnen.*

داموه damoh, *menigte.*

ستچ sĕtŏd, *volgen.*

تاموڠ tamong, *binnentreden.*

كهوڠ kĕhong, *krachtig.*

جاموڠ djamong, *oogenblik.*

سوم som, *verbergen.*

لوم lom, *nog.*

De *oe*-klank luidt in open of door ه of ق gesloten lettergrepen als in *doen*, b.v.

كوكوه koekoeh, *sterk.*

لهوق lĕhoek, *diep.*

In gesloten lettergrepen als in het hoogduitsch *bund*, b.v.

كوندە goendah, *weifelen.*

سوم soem, *ramp.*

رهوڠ rĕhoeng, *gat.*

جوندروڠ djoendroeng, *schuin staan.*

De *au*-klank klinkt als in *nauw*, b.v.

ڤولو poelau, *eiland.*

§ 19. De uitspraak der medeklinkers, voor zooverre zij niet met de transscriptie overeenkomen, geschiedt als volgt:

De ج djim wordt als sluitletter als *d* uitgesproken, b.v. ݢج gĕdj = gĕd, *goed*, رج rĕdj = rĕd, *weg*, بج bĕdj = bĕd, *lezen.*

De ر ra wordt als sluitletter als een buitengewoon zacht brauwende r gehoord, b.v.

اير ijĕr, *water.*

تمر tĕmar, *vervolgens.*

اتور atoer, *rangschikken.*

اولر oelĕr, *slang.*

اوكير oekir, *beitelen.*

De س sin wordt als sluitletter niet uitgesproken. b.v. برس bĕrĕs = bĕrĕ, *rijst;* تروس tĕroes = tĕroe, *tot aan;* تلس tĕlĕs = tĕlĕ, *daarna;* امفوس ĕmpoes = ĕmpoe, *tuin;* بروس bĕroes = bĕroe, *vuil;* ابس abas = aba, *omhakken;* باريس baris = bari, *streep.*

In uitspraak wordt door den Atjeher geen verschil gemaakt tusschen de ا en ع.

معين mëin, *spelen.*

معنا mana, *beteekenis.*

معمور mamoer, *levendig.*

De غ grain wordt als sluitletter op het eind van een woord als g gehoord, b.v. بالغ balĕg, *meerderjarig*, *volwassen.*

De ف fa wordt als beginletter door de meesten als ڤ pa uitgesproken, b.v.

فقت pakat, *overleggen*, *beraadslaging.*

فيدە païdah, *nut*, *voordeel.*

فيتنە pitĕnah, *lasterlijke betichting.*

Als sluitletter, op het eind van een woord voorkomende, luidt zij in den regel als een geaspireerde h, b.v. حراف haraf = harah, *letter;* اليف alif = alih, *de bekende letter van het arabisch alphabet;* عريف arif = arih, *scherpzinnig.*

De ڬ ga wordt uitgesproken als in het Fransche woord *guerre.*

De ل lam, wordt als sluitletter buitengewoon zacht, bijna onhoorbaar uitgesproken, b.v. ول woil = woi, *terugkeeren;* ويل wil = oewi, *links.*

De ه ha, wordt aan het begin van een woord vaak niet uitgesproken en is dus stom, b.v. هابوك haboek = aboek, *molm;* هاڤق hapak = apak, *muf.*

In sommige woorden is zij evenwel geaspireerd, b.v.

هاروق haroek, *onstuimig van de zee.*

هاروك harok, *beminnen, verliefd zijn.*

Voorts wordt zij met eene zachte aspiratie uitgesproken in het midden en als sluiter van een woord b.v. بهر bĕhĕr, *moedig;* بهق bĕhĕk, *deel;* لهود lĕhoed, *afstroopen;* تاته tatah, *ciseleeren;* تاده tadah, *de zeilen zoodanig zetten, dat zij den wind opvangen.*

De ر, س en ل, die als sluitletters onvolkomen worden gearticuleerd, geeft men dikwijls niet in het schrift weder.

§ 20. De einduitgangen *al* en *oel* spreekt men als *ail* en *oeil* uit, b. v.

عقل akal = akail, *list.*

بوبل boebal = boebail, *dom.*

مشغول mĕsjĕgroel = mĕsjĕgroeil, *bezorgd.*

De einduitgang *ah* wordt als *åh* uitgesproken, wanneer de voorafgaande medeklinker een der nasalen ڠ en م is, b.v.

سيڠه singah = singåh, *morgen.*

رومه roemah = roemåh, *huis.*

De einduitgang *ih* wordt als *ĕh* uitgesproken, b.v.

اچيه atjih = atjĕh.

لبيه lĕbih = lĕbĕh, *meer.*

De einduitgang *ĕs* wordt in sommige streken als *euh* uitgesproken, b.v.

اتس atĕs = ateuh, *boven.*

§ 21. De volgende, min of meer regelmatige afwijkingen der eindklanken van Atjehsche woorden van die der overigens gelijkluidende Maleische woorden, verdienen hier vermelding:

De eindklank *i* van sommige Maleische woorden is in het Atjehsch *oi*, b.v.

oedji	=	اوجوي	oedjoi.
badji	=	باجوي	badjoi.
tali	=	تالوي	taloi.
djari	=	جاروي	djaroi.
bli	=	بلوي	bloi.
roegi	=	روڬوي	roegoi.
soegi	=	سوڬوي	soegoi.
soedji	=	سوجوي	soedjoi.
sagi	=	ساڬوي	sagoi.
kemoedi	=	كمودوي	kĕmoedoi.
poeki	=	فوكوي	poekoi.
pĕti	=	فتوي	pĕtoi.
isi	=	اسوي	asoi.
toeli	=	تولوي	toeloi.
bini	=	بينوي	binoi.
boemi	=	بوموي	boemoi.
doeri	=	دوروي	doeroi.
sini	=	سينوي	sinoi.
ragi	=	راڬوي	ragoi.
soenji	=	سوڽوي	soenjoi.
kami	=	كاموي	kamoi.
bĕsi	=	بسوي	bĕsoi.
goerdi	=	ڬوردوي	goerdoi.
pari	=	فاروي	paroi.
laki	=	لاكوي	lakoi.
boedi	=	بودوي	boedoi.

De Maleische eindklank *oe* van eenige woorden is hier *ée*, b.v.

asoe = اسو asée.

boeloe = بولو boelée.
badjoe = باجو badjée.
doeloe = ديلو dilée.
aloe = الو alée.
kaloe = كالو kalée.
paloe = فالو palée.
koekoe = ڬوكو goekée.
maloe = مالو malée.
aboe = ابو abée.
batoe = باتو batée.
tentoe = تنتو tentée.
lajoe = لايو lajée.
lagoe = لاڬو lagée.
koetoe = ڬوتو goetée.
goeroe = ڬورو goerée.
soekoe = سوكو soekée.
kajoe = كايو kajée.

In welke gevallen de Maleische eindklanken *i* en *oe* in het Atjehsch door *oi* en *ée* moeten worden wedergegeven, daarvoor kan geen regel worden opgegeven.

Voorts wordt de korte *a*-klank in gesloten eindlettergrepen van Maleische woorden in het Atjehsch door den korten *e*-klank vervangen, indien de sluitmedeklinker een der nasalen ڠ, م of ن is, b.v.

atang = اتڠ atĕng, *dijkje van een rijstveld.*
pĕdang = فدڠ pĕdĕng.
koerang = كورڠ koerĕng.
hoedjan = هوجن hoedjĕn.
oedang = اودڠ oedĕng.
karam = كارم karĕm.
oeram = اورم oerĕm.
djarang = جارڠ djarĕng.
kadjang = كاجڠ kadjĕng.
karang = كارڠ karĕng.

pinang = ڤينڠ pinĕng.
hoetan = هوتن hoetĕn.
mĕdan = ميدن mĕdĕn.
talang = تالڠ talĕng, *visch.*
soelang = سولڠ soelĕng, *eten geven aan een kind.*
gĕlang = ڬلڠ gĕlĕng.
toelang = تولڠ toelĕng.
bĕnang = بنڠ bĕnĕng.

§ 22. Eene tweede eigenaardigheid is het verwisselen der aanvangsmedeklinkers in uit het Maleisch overgenomen woorden, b.v.

رومڤك roempak van djoempah, *ontmoeten.*
ڬودا goeda » koeda, *paard.*
ڬاسيه gasĕh » kasih, *liefde.*
ڬاسين gasin » kasin, *ontmannen.*

§ 23. Eene derde eigenaardigheid is het wegvallen van medeklinkers in de *voor*laatste lettergreep van aan het Maleisch ontleende woorden, b.v.

ڤينه pinah van pindah, *verhuizen.*
تيمول timoel » timboel, *verrijzen.*
كموڠ kĕmong » kĕmbong, *opgezwollen.*

HOOFDSTUK III.

KLEMTOON.

§ 24. De Atjehers leggen den klemtoon op de laatste lettergreep, b.v.

اولن oel*oe*n [1]), *ik.*
ڬتا gat*a*, *gij.*
ڬتاڤوي gĕtanj*oi*, *wij.*
كهن kĕhĕn, *spreken.*
سملوه sĕmĕl*oe*h, *van verre zichtbaar.*
بولوڠ boel*oe*ng, *aandeel.*

1) Op de lettergrepen, waarin de klinkers cursief staan, valt de klemtoon.

Dit is echter alleen van toepassing op Atjehsche en veratjehschte woorden, daar die van vreemden oorsprong hunnen primitieven klemtoon behouden, b.v.

سڠككالا sangkak*a*la, *bazuin.*

نوڬار noeg*a*ra, *keteltrom.*

Voor- noch invoegsels brengen eenige verandering in den klemtoon te weeg, b.v.

فوفلوڠ poepěl*oe*ng van pěloeng, *vluchten.*

مجروه mědjěr*o*h » djeroh, *schoon.*

فناجوه pěnadj*oe*h » padjoeh, *eten.*

چمچور tjěmětjoe*ë*r » tjoeër, *stelen.*

تنورب sěnoer*a*p » toerap, *metselen.*

فروموه pěroem*â*h » roemâh, *huis.*

§ 25. De neiging der Atjehers om het hunnen spraakorganen zoo gemakkelijk mogelijk te maken is oorzaak, dat zij in een groot aantal, zoowel Atjehsche als Maleische woorden den eenlettergrepigen vorm boven den tweelettergrepigen verkiezen b.v.

دوم doem voor bandoem, *alle.*

جن djan » padjan, *wanneer.*

كري kri » pakri, *hoedanig.*

لڠ lěng » salěng, *tusschentijd.*

دون doen » doesoen, *dorp.*

لون loen » oeloen, *ik.*

فت pět » ampat, *vier.*

دوق doek » doedoek, *zitten.*

جوك djoek » oendjoek, *aanwijzen.*

لهوق lok » tělok, *baai.*

سوم som » semboeni, *verbergen.*

ايك ik » naïk, *stijgen.*

§ 26. De Atjehers lezen of liever zingen met een aangenomen stembuiging en nemen daardoor in hunne litterarische werken voor de euphonie vaak hunne toevlucht tot Maleische woorden, daar waar zij even goed Atjehsche zouden kunnen bezigen.

Een gevolg hunner wijze van voordracht is dan ook het

feit, dat de vorm hunner litterarische geschriften in den regel metrisch en op rijm is.

De interpunctie bestaat uit één of drie roode of zwarte punten, dan wel uit rood geschreven aanvangswoorden.

Zij wordt vrij nauwkeurig in de handschriften in acht genomen, hetgeen hunne lezing gemakkelijker maakt, dan die der Maleische handschriften.

WOORDVORMING.

HOOFDSTUK IV.

STAMWOORDEN EN AFGELEIDE WOORDEN.

§ 27. Evenals in andere talen onderscheidt men in het Atjehsch de woorden in stamwoorden en afgeleide woorden.

§ 28. Hoewel de stamwoorden in den regel tweelettergrepig zijn, is echter het aantal eenlettergrepige woorden aanzienlijker dan in vele andere Maleisch-Polynesische talen: gadoh, *verdwijnen;* padjoeh, *eten;* ĕngkoet, *visch;* idjar, *kleed;* oemong, *vak van een rijstveld;* djĕroh, *schoon;* kalon, *zien;* djak, *gaan;* tjok, *nemen;* lom, *nog;* gĕd, *goed*; dĕk, *honger*; lĕk, *tortelduif*; tjĕr, *grens*, njan, *die*; njoi, *deze*; djĕh, *gindsche.*

Ook worden, op enkele uitzonderingen na, als eenlettergrepige woorden uitgesproken de tweelettergrepige, waarvan de tweede lettergreep begint met een der smeltletters ر en ل of de keelletter ه en de voorafgaande klinker eene toonlooze ĕ is, b.v. pĕrĕh = prĕh, *wachten*; pĕloh = ploh, *losmaken*; kĕhen = ken, *zeggen*; pĕloeng = ploeng, *vluchten*; kĕhim = kim, *lachen.*

Min of meer wordt echter de keelletter ه gehoord.

Drielettergrepige woorden worden onder dezelfde omstandigheden als tweelettergrepige uitgesproken, b.v. pĕrangoi = prangoi, *gedrag*; pĕlawa = plawa, *pokken*; pĕroemåh = proemåh,

vrouw; pĕroenâh = proenâh, *leeren*; gĕloendjoeng = gloendjoeng, *oor*; bĕralé = bralé, *snuit van een olifant*.

Zooals men uit de voorafgaande voorbeelden kan ontwaren, zijn er ook drie- en meerlettergrepige woorden, die in het Atjehsch als stamwoorden kunnen beschouwd worden.

Doch meestal zijn het woorden òf aan vreemde talen ontleend, òf van minderlettergrepige stamwoorden afgeleid, b.v. anggéta, *ledemaat*; pĕrtjaja, *vertrouwen*; sjédâra [1]), *broeder*; sĕntéausa [1]), *vredig*, *rustig*; sĕndjata, *wapen*; idjĕtihad, *bedoeling*; idjĕma, *vergadering*; tjĕmĕtjoeër van tjoeër, *stelen*; tjĕmĕtjop van tjop, *naaien*; djĕmĕdjak van djak, *gaan*; tjĕmĕtjang van tjang, *houwen*.

§ 29. De wijze, waarop van deze stamwoorden nieuwe hoofdwoorden worden gevormd, zal geen afzonderlijk punt van behandeling uitmaken, daar de woordafleiding geheel en al besloten ligt in de wijze, waarop de Atjehsche taal hare grammatische betrekkingen uitdrukt.

§ 30. Er zijn echter eene menigte afgeleide woorden, die òf onveranderd uit het Maleisch zijn overgenomen, òf waarvan het stamwoord in het Atjehsch niet meer in gebruik is, b.v. pĕntjoeri, *dief*; daratan, *land*; pĕrhiasan, *versierselen*; pĕngeroi, *schoon mannelijk uiterlijk*.

HOOFDSTUK V.

SOORTVERDEELING DER WOORDEN.

§ 31. De Atjehsche taal verkeert nog ten deele in het stadium, waarin de woorden meer voorstellingen zijn van bewegingen, werkingen en zinnelijke waarnemingen dan van bepaalde concrete voorwerpen. Eigenaardige vormen om de woorden

---

1) De ̦ in het midden van een woord wordt in sommige streken van Atjeh als é en in andere weêr als éau uitgesproken.

in woordsoorten te onderscheiden ontbreken door het gemis aan *flexie* d. i. *declinatie* en *conjugatie*; hoewel zij toch functiën in den zin vervullen, waardoor men ze onder eene of andere woordsoort behoort te rangschikken.

Met uitzondering van het lidwoord worden alle woordsoorten in de Atjehsche taal aangetroffen, die wij bij de verdeeling der woorden in woordsoorten bij de Europeesche talen onderscheiden.

§ 32. Een tweede gevolg van het ontbreken der flexie is, dat de Atjehsche taal hare grammatische betrekkingen niet anders vermag uit te drukken dan door:

1°. *Vormelementen* voor of in het stamwoord te voegen ter aanduiding van den toestand, de wijze van zijn dan wel der werking van het oorspronkelijk stamwoord.

2°. *Voornaamwoorden* ter kenmerking van de voorwerpen in hunnen stand en hunne plaats ten opzichte van den spreker.

3°. *Woordherhaling* bestaande in herhaling of verdubbeling van het stamwoord.

4°. *Reduplicatie*, zijnde herhaling van den eersten medeklinker.

5°. *Samenstelling.*

§ 33. Het in de beide vorige paragrafen vermelde in verband brengende, zou men tot de volgende verdeeling der woorden in woordsoorten kunnen geraken: 1°. *werkwoorden* 2°. *zelfstandige naamwoorden* 3°. *bijvoeglijke naamwoorden* 4°. *voornaamwoorden* 5°. *telwoorden* 6°. *bijwoorden* 7°. *voorzetsels* 8°. *voegwoorden* en 9°. *tusschenwerpsels.*

Alvorens de verschillende woordsoorten afzonderlijk te behandelen, zullen wij vooraf de wijze, waarop de Atjehsche taal hare grammatische betrekkingen uitdrukt, nader beschouwen.

HOOFDSTUK VI.

DE VORMELEMENTEN IN HET ALGEMEEN.

§ 34. De vormelementen bestaan uit vóór- en invoegsels.

De voorvoegsels plaatst men *vóór*, de invoegsels *tusschen* de beginletters van het stamwoord b.v. van

langoi *zwemmen*	mělangoi.
	pělangoi.
	nělangoi.
	gělangoi.
	talangoi.
van djak *gaan*	mědjak.
	pědjak.
	nědjak.
	gědjak.
	tadjak.
	djěmědjak.
van padjoeh *eten*	pěnadjoeh.
	pěmadjoeh.

Men onderscheidt de vormelementen in die dienende ter samenstelling van:

1°. werkwoordelijke vormen. Zij zijn de voorvoegsels *mě*, *pě*, en het invoegsel *ěm.*

In sommige gevallen veranderen *mě* en *pě* in *moe* en *poe.*

2°. passieve vormen. Zij zijn de voorvoegsels *ně*, *gě* en *ta.*

3°. het gerundief, zijnde het voorvoegsel *ta*, dat soms in *tě* verandert.

4°. substantieven, zijnde het invoegsel *ěn.*

5°. hulptelwoorden, zijnde het voorvoegsel *si*, dat soms in *sa* of *sě* verandert.

6°. bijwoorden, zijnde de voorvoegsels *ba* en *si.* In enkele gevallen verandert *ba* in *bě.*

HOOFDSTUK VII.

§ 35. De vormelementen ter samenstelling van werkwoordelijke vormen.

I. Het voorvoegsel mě. In dit voorvoegsel ligt in het alge-

meen het begrip van een toestand en eene voortduring opgesloten [1]).

Mĕ verandert in m o e indien het stamwoord met een der lipletters:

ب, ف, ڤ, م en و aanvangt b.v. m o e b ĕ d i l *bezig zijn met schieten*, van b e d i l *schietgeweer;* m o e p r a n g *bezig zijn met oorlogen*, van p r a n g *oorlog;* m o e m a t *vasthoudende zijn*, van m a t *vasthouden;* m o e w o i l *terugkeerende zijn*, van w o i l *terugkeeren.*

§ 36. Is het stamwoord, waaraan dit voorvoegsel aangehecht wordt, een werkwoord, hetzij transitief dan wel intransitief, dan beteekent het afgeleide woord, dat het onderwerp zich bevindt in den toestand van een bezig zijn of zich bezig houden met hetgeen door het stamwoord wordt uitgedrukt [2]) b.v. m o e p o h *bezig zijn met slaan*, van p o h *slaan;* m ĕ k ĕ h ĕ n *sprekende zijn*, van k ĕ h ĕ n *spreken;* m ĕ d o n g *staande zijn* van d o n g *staan:* m o e p r ĕ h *wachtende zijn*, van p r ĕ h *wachten;* m ĕ t j o k *bezig zijn iets weg te nemen*, van t j o k *nemen;* m ĕ s a d ĕ r *leunende zijn*, van s a d ĕ r *leunen;* m o e p l o e n g *vluchtende zijn*, van p l o e n g *vluchten.*

Letterlijk zou men dezen vorm moeten vertalen door het hulpwerkwoord »zijn" en het deelwoord van den onvoltooiden tijd, doch doorgaans geschiedt dit door den onvoltooid verleden tijd; b.v. Nja Mohamad djimoepoh ngon si Gam, *Nja Mohamad was bezig met Si Gam te slaan;* joh njan siboengkoek mĕkĕhĕn, *daarna sprak (was sprekende) de Bultenaar;* djimĕdjak oe nangroi Pĕdir, *hij begaf zich (was gaande) naar het land van Pedir;* dilée joh loen boengkar oe Poelau Pinang ngon prahoe Atjeh mĕtĕmĕng prahoe karĕm orĕng mĕlangoi langoi moefakat kamoi, mĕtjok orĕng njan, *voorheen toen ik naar het eiland Pinang vertrok met eene Atjehsche prauw, ontmoetten wij eene zinkende prauw, waarvan de opvarenden zwemmende*

1) v. d. Wall's Vormveranderingen der Mal. taal bl. 47.
2) Idem bl. 25.

waren en besloten wij die menschen op te nemen; oeloen měkaloa pět droi pěntjoeri, *ik zag vier dieven*; ngon pěroemāh djiměsafrā, *hij reisde* (*was reizende*) *met zijne vrouw*; ka djimoeploeng, *zij zijn reeds vluchtende*; djiměhoi Nja' Him, *hij riep* (*was roepende*) *Nja' Him*; midjak měkĕměng měsjahadat tamong agama, *wij hebben ons op weg begeven om de geloofsbelijdenis aan te nemen en den godsdienst te omhelzen*; han loen mědamdam ngon po měkoeta, *ik zocht* (*was zoekende*) *niet het ongeluk van mijn vorst*; oh tělěs mětěmée gěbri hormat ban jang adat, *nadat* (*hij hem*) *ontmoette, werd door hem de eerbetuiging, zooals de gewoonte was, gegeven*; gěba poetroi Pěhang měgah měgoentjang sigala doenja, *de vermaarde prinses Pěhang werd door hem gebracht en de geheele aarde schudde* (*was schuddende*); těmar djiměroempak dengon sigala sahābat dji, *daarna ontmoette hij al zijne vrienden.*

§ 37. Stelt het stamwoord daarentegen een andere woordsoort voor, dan beteekent het afgeleide woord het hebben, bezitten dan wel voorzien zijn van de zaak, door het stamwoord uitgedrukt, b.v. m ě l a k o i *een man hebben of gehuwd zijn*, van l a k o i *man*; m ě n a n *een naam hebben of heeten*, van n a n *naam*; m ě t j o e w a t j a *een glans hebben of bezitten*, van t j o e w a t j a *glans*; m ě l o e n g k é e *hoorns hebben of bezitten*, van l o e n g k é e *hoorn*; m ě d o e r o i *stekels hebben of van stekels voorzien zijn*, van d o e r o i, *stekel, doorn*; měrětoes, *het getal van honderd hebben, met honderden zijn*, van r ě t o e s *honderd*; m ě s a d j a n *te zamen zijn, vergezellen van* s a d j a n *samen*; m ě l ě *met velen zijn, talrijk zijn*, van l ě *veel*; m ě d j ě r o h *verzoend zijn*, van d j ě r o h *schoon*; m o e m ě n o i *aldus zijn*, van měnoi *aldus*.

De op deze wijze gevormde woorden kunnen op verschillende wijzen vertaald worden, al naar de beteekenis van het stamwoord, doch meestal door het hulpwerkwoord »zijn" en het deelwoord van den voltooiden tijd, b.v. Tjoet Sapiah kadjimělakoi, *Tjoet Sapiah is reeds gehuwd*; Radja djiměnan Iskander Moeda, *de vorst was genaamd Iskander Moeda*; lěhée kapal moebadjée pirak, *drie schepen hadden een zilveren huid*; tamsil bintang mě-

tjoewatja, *glansrijk (een glans bezitten) gelijk de sterren*; padoem sipail jang moebĕdil, *eenige sipayers waren er, die van een geweer voorzien waren*; pakat Brahman gĕkĕmeng moeprang, *de Brahmaan overlegde, willende oorlog voeren;* toedjoeh blas boelĕn mĕjoeër mĕkajée, *zeventien maanden lang werden zij gelast hout te halen*; tamĕchabar han taingat kĕdroi, *ge spreekt zonder aan U zelve te denken*; padoem-padoem gĕlĕng ngon soebĕng mĕribée pasĕng di pautĕ Radja, *tal van armbanden en oorringen duizenden paren waren in het bezit van den vorst en koning*; padoem mĕs mĕlaksa, katoi oesjoer nangroi, *hoeveel goud was er? duizenden katies bedroeg de schatting van het land*; kĕbĕ lĕmo gĕsil moepĕloeh-pĕloeh, *buffels en runderen werden bij tientallen door hem geslacht*; padoem lawit jang moemĕnoi tĕka tĕgahan nibak radja, *hoe lang was het aldus, toen het verbod van den vorst kwam*; han jang kĕhĕndak doeli soelthan kamoi sikĕlian mĕsĕrtă, *hetgeen door zijne Majesteit gewild wordt, volgen wij allen*; hantom soi kĕhim mĕhana sabab mĕngon adjab dilée moela, *niemand lacht zonder reden, zonder zich vooraf te verwonderen*; moĕmĕnoi chabar dalam soerat, *aldus was luidende het bericht in den brief.* Op te merken valt nog, dat van het stamwoord n a r i t, verhaal, de afgeleide vorm m a r i t luidt b.v. tĕmar marit Radja Sioedjoed dengon mĕdĕhoet djimĕchabar, *daarna sprak Radja Si Oedjoed, op ruwe wijze antwoordde hij.*

§ 38. II. Het voorvoegsel p ĕ.

Dit voorvoegsel heeft in het algemeen de beteekenis, dat ten opzichte van het object geschiedt, hetgeen door het stamwoord wordt uitgedrukt. P ĕ verandert in p o e wanneer het stamwoord met een l i p l e t t e r aanvangt. Zie § 35.

§ 39. Meer bepaald komt de in de vorige paragraaf opgegeven beteekenis uit, indien het stamwoord een transitief werkwoord voorstelt, b.v. toewankoe djadĕh bĕrangkat poetroi pĕentat oe ming koewala, *de vorst gereed zijnde om te vertrekken, geleidde de prinses hem naar de riviermonding*; ŏh tĕlĕs bĕdawi pĕ-ik sĕmbah, *daarna maakte de vagebond zijne eerbiedsbetuiging*; orĕng binoi njoi sah djoedoe di hamba doe pĕkawin, *deze*

pĕ

vrouw is inderdaad mijne echtgenoote, haar vader huwde haar aan mij uit; Mĕdĕhak lĕmah dalam haté bah koe pĕtjĕré orĕng njoi tiga, *Mĕdĕhak dacht bij zichzelve, laat ik deze drie menschen scheiden*; anĕk hamba koepĕdjoek bak toehan malikoel alam, *mijn kind stel ik in handen van den Heer den beheerscher der wereld*; djipĕ-it ranoeb saboh tjiriĕk bak djib kaoem biĕk dji joeër pĕrasa, *hij zond een bak sirih aan ieder der verwanten van zijn geslacht, en hij gelastte die te proeven*; boedjang poewoil rĕdjang-rĕdjang manikam, *de page bracht ten spoedigste de robijn terug.*

§ 40. Is het stamwoord een intransitief werkwoord dan beteekent het afgeleide woord het veroorzaken of te weeg brengen der werking, door het stamwoord uitgedrukt.

Gewoonlijk kan men het aldus afgeleide woord het best vertalen door bij het stamwoord de woorden d o e n of l a t e n te voegen b.v. van d j i d worden p ĕ d j i d doen worden. Toehan pĕdjid doem insan, *de Heer heeft alle menschen geschapen*; van d o n g staan p ĕ d o n g doen staan, oprichten; pĕhoen nĕpĕdong kĕdé saboh, *in den aanvang richtte hij een winkeltje op*; van d o e k zitten p ĕ d o e k doen zitten, tĕlĕs njan gĕpĕdoek poetroi atĕs kĕrosi, *daarna deed hij de prinses op een stoel zitten.*

§ 41. Is het stamwoord een substantief dan beteekent het afgeleide woord de door het stamwoord uitgedrukte handeling verrichten b.v. van t j ĕ l i t r a verhaal, p ĕ t j ĕ l i t r a verhalen, tangor poetroi Pĕhang pĕtjĕlitra, *hoor naar hetgeen de prinses Pĕhang verhaalt*; van n g o n medgezel p ĕ n g o n vergezellen, adat na gasĕh ngon sajang tapĕngon prang oe Djĕhor lama, *indien gij liefde en deernis gevoelt, vergezelt gij mij ten oorlog naar het oude Djohor*; van d j a r o ë vingers, hand p ĕ d j a r o i overhandigen, alat di roemăh asoi pĕtoi koe pĕdjaroi oebak gata, *de meubels, den inhoud der kisten overhandig ik U;* van r o e p a, uiterlijk, p ĕ r o e p a zich het voorkomen geven, djipĕroepa droi sang orĕng binoi, *hij gaf zich het voorkomen eener vrouw.*

§ 42. Voorts dient dit voorvoegsel nog om van andere rededeelen transitieve werkwoorden te maken, b.v. van g ĕ d goed p ĕ g ĕ d vervaardigen, toedjoeh boelĕn' rajat lam glé toedjoeh

rĕtoes hasil gĕpĕgĕd bĕhtra, *zeven maanden waren de onderdanen in het gebergte en zeven honderd schoeners werden door hen vervaardigd*; p a n ĕ k kort, klein p o e p a n ĕ k zich kleiner maken, anĕk bisoi djipoepanĕk droi poera-poera, *de deugniet maakte zich voor de leus kleiner*, t ĕ p a t recht, p ĕ t ĕ p a t iets recht maken, in orde brengen djipĕtĕpat bak anĕkanda, *hij deed het door zijn kind in orde brengen*; l a j a k voegzaam, p ĕ l a j a k voegzaam maken, jang han lajak tapĕlajak, *dat niet voegzaam is, wordt door U voegzaam gemaakt*; r a m é levendig, p ĕ r a m é levendig maken, adat tatim pĕramé nangroi tatĕroen djinoi bak pautĕ radja, *als gij het land levendig (welvarend) wilt maken, begeeft ge U thans tot den vorst en koning*; h i n a gering, p ĕ h i n a zich gering maken, zich vernederen, kri tjit narit moeda samlakoi pĕhina droi, *aldus vernederde zich volgens het verhaal, de schoone jongeling*; b r a t zwaar, p o e b r a t zwaar maken, beboeten, Radja poebrat sĕribée dinar, *de koning beboette hem met duizend dinars*; van t ĕ r o e s tot aan, p ĕ t ĕ r o e s tot aan iets brengen, overbrengen, njankĕ narit pautĕ djijoeër bak sjĕdara, *aldus luidde het bevel van den vorst, dat hij gelastte aan zijn broeder over te brengen.*

§ 43. III. Het invoegsel ĕ m.

Dit invoegsel dient ter uitdrukking van een toestand of wijze van zijn of doen, al naar gelang van de beteekenis van het stamwoord. Het bezit veel overeenkomst met het voorvoegsel m ĕ b.v. padoem oroi djak mĕdarat tĕroes bak tĕmpat orĕng tĕmĕmpa, *een zeker aantal dagen reisde (hij) over land tot op eene plaats, waar men potten bakte*; ôh saré tĕroes kĕnan gĕdjak mĕtĕmée Oemĕrak djisĕmapa, *na aldaar aangekomen te zijn ging hij Oemerak ontmoeten en haar begroeten*; bak boet gata loen boh mitsil sang orĕng kĕmawil ikan raja, *wat uwe handelwijze betreft, ik vergelijk die met iemand, die een grooten visch heeft gehengeld*; djib-djib gampong orĕng tĕmambak red Radja djak djalan raja, *in iedere kampong hoogde men den weg op, omdat de vorst den grooten weg wilde begaan*; Mĕdĕhak nĕtĕmanjong oebak inong ban doewa ma, *door Mĕdĕhak werd gevraagd*

aan de beide vrouwen, die zich als moeders voordeden; padoem oroi gĕsĕmimpan doem sĕkalian habis lĕngka, *eenige dagen borg hij alles op om daarna te vertrekken*; doewa orĕng gĕmasĕh tchat adat lam djĕrat pi serta, *twee menschen, die elkaar zeer liefhebben volgen elkaar zelfs tot in het graf*; njankĕ sabab djid tĕmakoet han djid nĕsĕoet orĕng bĕrtanja, *omdat hij bevreesd was, antwoordde hij niet op hetgeen men vroeg*.

§ 44. In woorden, die een ج of چ als aanvangsletter hebben, wordt die aanvangsletter na het invoegsel herhaald b.v. djak *gaan*, djĕmĕdjak *bezig zijn met te gaan*; tjop *naaien*, tjĕmĕtjop *bezig zijn met naaien*; tjah *boomen vellen*, tjĕmĕtjah *bezig zijn met boomen vellen*; tjoeër *stelen*, tjĕmĕtjoeër *bezig zijn met stelen*; tjoh *pikken*, tjĕmĕtjoh *bezig zijn met pikken*; tjang *houwen*, tjĕmĕtjang *bezig zijn met houwen*; tjok *wegnemen*, tjĕmĕtjok *wegnemende zijn*; tjat *verven*, tjĕmĕtjat *bezig zijn met verven*; tjoet *iets van een boom afhalen met een houten haak*, tjĕmĕtjoet *bezig zijn iets van een boom te halen met een houten haak*, b.v. habis mĕkalon orĕng binoi nĕtjĕmĕtjop nĕtong oepah, *daarna werd door hem eene vrouw gezien, die bezig was te naaien en daarvoor loon trok*; orĕng Mĕrdoe kĕloekĕsah djidjak tjĕmĕtjah dalam rimba, *de Merdoeërs waren verdrietig. Zij waren bezig hout te vellen in het bosch.*

HOOFDSTUK VIII.

DE VORMELEMENTEN TER SAMENSTELLING VAN HET PASSIEF.

I. De voorvoegsels nĕ en gĕ.

§ 45. Om het passief uit te drukken, bezigt het Atjehsch de voorvoegsels nĕ en gĕ, die beide voor het stamwoord worden geplaatst.

Nĕ meer bizonder om het enkelvoud, en gĕ om het meervoud te kennen te geven.

Gĕ wordt bovendien gebezigd, wanneer men zich hoogst

beschaafd wenscht uit te drukken, terwijl n ĕ meer in de gemeenzame spreektaal zijne toepassing vindt, b.v. tĕmar nĕtanjong sĕnsĕn sidroi, *daarna werd elk afzonderlijk door hem ondervraagd;* nĕdĕngor djinoi loen tjĕlitra, *door U worde thans gehoord naar hetgeen ik verhaal*; Djohan bĕrdéaulat nĕmĕsabda, *door zijne Majesteit werd gezegd*; Radja dĕngor mĕnan kĕhĕn goerée nĕiĕm dilée, *de vorst zijne leermeesters aldus hoorende spreken, werd het stilzwijgen voorloopig door hem bewaard*; habis koran nĕbĕd kitab, *na den koran werden de godsdienstige geschriften door hem gelezen*; nĕpĕsiblah agam ngon dara, *hij scheidde de mannen van de vrouw*; nĕpĕdjamée rajat doem na nĕbri sĕdĕkah hantĕrchimat. *hij onthaalde al zijne onderdanen en gaf hun zonder ophouden aalmoezen*; oroi toedjoeh gĕrasi nan, *op den zevenden dag werd hem een naam gegeven*; lĕgat gĕtamong njan oe dalam, *spoedig werd deze (Radja Radin) het paleis binnen gebracht*; lĕ gĕbri sĕdĕkah, *vele aalmoezen werden door hem gegeven*; istri dji ka gĕba, *zijne vrouw had hij reeds weggebracht*; njankĕ toewan gĕsĕboet nama, *aldus, Mijnheer, spreken zij mijn naam uit.*

Zonder den passieven vorm te bezigen kan men, zooals in een paar der boven opgegeven voorbeelden is geschied, de beide voorvoegsels ook eenvoudig weg vertalen door den 3[en] persoon van het persoonlijk voornaamwoord.

§ 46. Het voorvoegsel t a.

Dit voorvoegsel bezigt men ter uitdrukking van het accidenteel passief, dat in beteekenis overeenkomt met het lijdend deelwoord in het Nederlandsch, en den accidenteelen toestand te kennen geeft, waarin het object is geraakt, b.v. adat mĕnan ban tapĕgah toh tĕha dara ngon tĕha agam, *als het zoo is, als door U wordt gezegd, wie is dan de schoonmoeder en wie de schoonvader?* takalon poeë di tjoeng kajée oelah lagée manoesia, *door U worde gezien, wat zich in den top van den boom bevindt, het voorkomen is dat van een mensch*; tapĕgah djinoi nangroi di gata, *thans worde door U gezegd welke uwe negorij is*; pĕroemåh oeloen ho taba pĕloeng, *waarheen wordt mijne vrouw door U weggevoerd?*

De verdere beteekenissen van ta zullen in het volgende hoofdstuk worden vermeld.

HOOFDSTUK IX.

DE VORMELEMENTEN TER SAMENSTELLING VAN HET GERUNDIEF.

§ 47. Het voorvoegsel ta dient nog om samengestelde uitdrukkingen weer te geven, die in het Nederlandsch door den infinitief met het woordje te worden vertaald, b.v. oelĕr na doewa boh tatanjong toh agam ngon dara, *van beide slangen is te vragen, welke het mannetje en welke het vrouwtje is*; gĕd Mĕdĕhak tapanggil kĕnoi kĕtéaulan gĕtanjoi, *het is goed Medehak hier te roepen om ons tot medgezel te dienen*; wahé nisa taprĕh dilée bé tadjak pantas, *hé vrouw, door U is vooraf te wachten en niet zoo snel door te loopen*; adat mĕnan ban tapĕgah soi nan ajah istri gata, *als het zoo is, is door U te zeggen, welke de namen zijn der ouders uwer vrouw*; bak chabar njoi tatong bitjara, *uit dit verhaal is de moraal door U te trekken*; pakri padan hé orèng binoi takĕhĕn djinoi olĕh gata, *wat is uw gevoelen, hé vrouw, het is thans door U te zeggen*; ta joeër djidong di gampong Ladong tajoeër djipĕdong koeta Kroeng Raja, *door U is te gelasten, dat zij zich te Kampong Ladong staande houden, door U is te gelasten dat zij eene versterking te Kroeng Raja oprichten*; wahé boedjang djinoi tadjak njoi taugkoerah doewa, *hé page, thans is door U op weg te gaan om deze beide schedels over te brengen*; adat gata djĕoh nangroi poeë boet kĕnoi tapĕtĕka, *als uw land zoo verwijderd is, wat is uw doel dan om hier te komen.*

§ 48. Ta wordt ook gebezigd om den 2en persoon van den imperatief uit te drukken, b.v. tangor djinoi loen pĕchabar, *hoor thans naar hetgeen ik verhaal*; tadjoek kajée oebak Sakti tajoeër djipĕri bak anĕkanda toh oerĕm bak toh oedjoengnja, *overhandig het hout aan Sakti en gelast hem, dat hij door zijn kind*

doe uitmaken, wat het begin en wat het uiteinde van den stam is.

§ 49. Ta wordt vaak als tĕ uitgesproken b.v. pĕrangoi pi djĕroh adil pi tĕhat hantom rajat tĕanianja, *de handelingen goed zijnde, de rechtvaardigheid buitengewoon zijn de onderdanen niet te onderdrukken;* poeë jang tĕkalon tatong ibarat, *uit hetgeen te zien is, is leering te trekken.*

Tĕ vindt men achter het woordje »han" »niet" in den vorm van een achtervoegsel als ter aangehecht, in plaats van als voorvoegsel voor het betreffende werkwoord, waarbij het inderdaad als passief vormelement behoort, b.v. sĕdĕkah nĕbri hantĕr kira, *aalmoezen, die niet te tellen waren, werden door hem gegeven.* Dit kan men als eene eigenaardigheid der Atjehsche schrijfwijze beschouwen.

HOOFDSTUK X.

DE VORMELEMENTEN TER SAMENSTELLING VAN SUBSTANTIEVEN.

I. Het invoegsel en.

§ 50. Dit invoegsel dient om substantieven te vormen van transitieve werkwoorden, b.v. van pĕgah *zeggen*, pĕnĕgah *gezegde*, Mĕdĕhak dĕngor mĕnan pĕnĕgah nĕpikir pantas sikoetika, *Medehak hoorende, dat het door hem gezegde aldus was, dacht snel een oogenblik na;* van sĕöet *antwoorden*, sĕnĕoet *antwoord*, Si Boengkoek dĕngor mĕnan sĕnĕoet makin moepoet-poet, *de Bultenaar hoorende, dat aldus zijn antwoord was, mompelde des te meer;* van toeban *iets kennen of weten*, sĕnoeban *kennis, wetenschap*, badan boengkoek akal pi mĕnan lĕ sĕnoeban soelit raja, *zijn lichaam is krom, zijn vernuft desgelijks, zijne kennis in het liegen is groot;* van soeroeng *omkoopen*, sĕnoeroeng *omkooperij*, lĕ tĕhat hoekoem râjat ngon si bĕnar sĕnoeroeng han, *veelvuldig en oprechtelijk vonniste hij de onderdanen zonder omkooperij.*

Deze substantieven kan men ook door den passieven vorm

wedergeven. Zij duiden eene zaak aan, die de uitwerking is van de door het werkwoord uitgedrukte handeling.

HOOFDSTUK XI.

DE VORMELEMENTEN TER SAMENSTELLING VAN HULPTELWOORDEN.

§ 51. Het voorvoegsel s a, si of sĕ vertegenwoordigt hetzelfde vormelement.

Si is de vorm, waarin men het meestal aantreft.

Verbonden met substantieven, dienende tot voorstelling van te tellen zelfstandigheden, drukt het de enkelvoudigheid uit en vervult alsdan met het verbonden substantief de functiën van een onbepaald hoofdtelwoord, dat in den regel in het Nederlandsch wordt wedergegeven met het onbepaald lidwoord, b.v. sidroi *een persoon*, sidroi pentjoeri sangat doesta, *een dief, die zeer loog;* si oroi *een dag*, *een zekere dag*; bak si oroi takdir toehan, *op zekeren dag door voorbeschikking van den Heer*; sikoetika, *een oogenblik, eene wijle*: Radja dĕngor mĕnan kĕhĕn goerée nĕiĕm dilée sikoetika *de koning zijne leermeesters aldus hoorende spreken, bewaarde een oogenblik het stilzwijgen*; saboh eigenlijk een *vrucht*, doch in den regel door één te vertalen; tĕroes ka djidjak bak saboh koelam, *zij begaf zich naar een vijver.*

Omtrent het verschillend gebruik dezer onbepaalde hoofdtelwoorden, zie men Hoofdstuk XX § 88 sub 3.

Verbonden met telwoorden heeft het de beteekenis van geheel, gansch b.v. sipĕloeh *geheel een tiental*; sĕrĕtoes *geheel een honderdtal*, siribée *geheel een duizendtal.*

HOOFDSTUK XII.

DE VORMELEMENTEN TER SAMENSTELLING VAN BIJWOORDEN.

§ 52. I. Het voorvoegsel b a.

Dit voorvoegsel komt betrekkelijk zelden voor. In den regel

dient het om van stamwoorden, die in onze taal met adjectieven kunnen worden vergeleken, bijwoorden te vormen, die intensiteit te kennen geven, b.v. tapanggil Mĕdĕhak kĕnoi barĕdjang *ten spoedigste is Medehak hier te roepen*; anĕk tapoelang kĕnoi basigra, *het kind is ten spoedigste hierheen terug te brengen.*

Dezelfde beteekenis heeft dit voorvoegsel ook voor stamwoorden, die de functien van bijwoorden vervullen b.v. mĕng han djipĕri ingat batĕhat radja poebrat sĕribée dinar, *als hij het niet beslist, moet hij ten zeerste indachtig zijn, dat de koning hem met duizend dinars zal beboeten.*

Ba verandert menigmaal in bĕ.

Begint het stamwoord met een lipletter, dan verandert ba in boe b.v. djak boepantas kĕnoi, *loopt (komt) ten spoedigste hierheen.*

Boe wordt soms voor substantieven geplaatst en beteekent dan het hebben of voorzien zijn van de zaak, door het stamwoord uitgedrukt, b.v. doewa tĕha kah, soi boenama, *hoe zijn uwe beide schoonouders genaamd.*

§ 53. II Het voorvoegsel si.

Verbonden met stamwoorden, die in onze taal als adjectieven worden beschouwd, vormt dit voorvoegsel bijwoorden, die in het Nederlandsch het achtervoegsel lijk hebben, b.v. takĕhĕn djinoi ngon sibĕnar, *oprechtelijk is thans door U te zeggen.*

HOOFDSTUK XIII.

VOORNAAMWOORDEN.

§ 54. Men onderscheidt 1 persoonlijke 2 onbepaalde 3 bezittelijke 4 aanwijzende 5 betrekkelijke 6 vragende en 7 wederkeerige voornaamwoorden.

§ 55. I. Persoonlijke voornaamwoorden.

Vooraf valt op te merken, dat slechts de 1e persoon afzonderlijke woorden bezit om het meervoud uit te drukken. De

persoonlijke voornaamwoorden van den 1en persoon zijn in het enkelvoud:

1°. oeloen, ik, vaak verkort tot loen, dat gebezigd wordt, indien een meerdere tot een mindere spreekt en, in de gemeenzame spreektaal, wanneer twee personen van gelijken rang en leeftijd tot elkaar spreken b.v. hana oeloen ikoet narit gata, *ik volg uwe woorden niet op*; bak djamĕn[1]) masa oeloen mantong tjoet, *ten tijde dat ik nog klein was*; waktée oeloen ka tĕroes oe roemâh, *toen ik bij het huis aangekomen was*; poeë na nafsoe gata tatĕka kĕnoi bak oeloen, *wat is uw verlangen, dat ge hierheen tot mij komt*; loen han djid boeka pintoe, *ik kan de deur niet openen*; loen hana loen toeri Tĕkoe njan, *ik, ik ken dien Tekoe niet*; han loen djid kĕhĕn, *ik kan het niet zeggen.*

2°. oeloen toewan, ik, dat gebezigd wordt, wanneer een mindere tot een meerdere spreekt en, in de deftige spreektaal, wanneer gelijken in rang en leeftijd tegen elkaar spreken, b.v. oeloen toewan kĕmĕng djak anĕk adoen oeloen toewan, *ik wil het kind mijns ouderen broeders gaan halen;* oeloen toewan kĕmĕng lakée saboh pĕrkara bak Tĕkoe, *ik wensch eene zaak aan U te vragen (tot een Hoofd sprekende).*

3°. kée, ik, dat gebezigd wordt, wanneer men tot kinderen spreekt of zich grof uitdrukt. Kée is gelijk aan het Maleische koe, dat vaak in plaats van kée treedt b.v. kée, koe djak kĕnan, *ik, ik begeef mij daarheen*; di kée han koewoil adoi oe nangroi, *wat mij betreft, ik keer niet naar mijn land terug, mijn jongere broeder*; bajam koepoela hana koe tĕmée padjoeh, *de spinasie, die ik plant, kan ik niet verwachten te eten.*

Het Maleische beta, ik, vindt men veel in brieven.

Voor het meervoud van den 1en persoon bezigt men:

1°. gĕtanjoi, wij, indien men den persoon, tot wien men spreekt, insluit, b.v. gĕtanjoi singâh tadjak oe pĕkan, *morgen gaan wij naar de markt*; tĕmar gĕtanjoi gĕba pinah oe Poelau Wai, *daarna werden wij naar Poelau Wai overgebracht.*

1) Men schrijft en spreekt zoowel djamĕn als zamĕn uit.

2⁰. k a m o i, w ij, wanneer men den persoon, tot wien men spreekt, uitsluit b.v. kamoi oroi njoi mĕkĕmĕng djak oe Oelée-Lher, *vandaag willen wij ons naar Oelée-Lher begeven;* kamoi jang tĕroeskĕnoi midjak mĕkĕmĕng mĕsjahadat tamong agama *wij zijn hierheen gekomen om de geloofsbelijdenis te gaan aannemen en den godsdienst te omhelzen.*

K a m o i is de Atjehsche uitspraak van het Maleische k a m i, wij, dat eveneens, doch dan tot m i verkort, wordt gebezigd, in den regel echter meer in de schrijf- dan in de spreektaal, b.v. ban jang patoet mibri oepah, *zooveel als voegzaam is, zullen wij (U) loon geven;* loen tjĕlitra masa midjak tĕroes binĕh kroeng, *ik zal verhalen van den tijd af, dat wij aan den rivieroever waren aangekomen;* soerat na sipoetjoek poetroi joeër djoek sadjan miba, *er is een brief, dien de prinses gelastte over te reiken en dien wij gelijktijdig hebben medegebracht.*

3⁰. k î t a, wij, in brieven, wanneer men zich deftig uitdrukt. Niet zelden komt het tot t a verkort voor het werkwoord voor, en wordt dan als een voorvoegsel daaraan vastgehecht.

Ook vindt men wel k é e en k o e als voorvoegsels aan het werkwoord verbonden.

§ 56. De persoonlijke voornaamwoorden van den 2en persoon zijn in het enkelvoud:

1⁰. g a t ā, g ij, dat gebezigd wordt, wanneer een meerdere tot een mindere spreekt en, in de gemeenzame spreektaal, indien gelijken in rang en leeftijd tot elkaar spreken b.v. gata djinoi ho tadjak, *gij, waar begeeft ge U nu heen.*

2⁰. d r o i n e, g ij, dat gebezigd wordt in de deftige spreektaal en wanneer gelijken in rang en leeftijd tegen elkaâr spreken, b.v. padjan droinĕ nĕtĕka kĕnoi, *wanneer zijt u hier gekomen.*

3⁰. k a h, g ij dat gebezigd wordt, indien men tot kinderen spreekt of zich grof uitdrukt, b.v. kah singâh tadjak koh kajée, *gij, gij gaat morgen hout hakken.*

Voor het werkwoord voorkomende, loost k a h de h en wordt dan als een voorvoegsel daaraan vastgehecht.

4⁰. t e k o e bezigt men als persoonlijk voornaamwoord van den

2en persoon bij het aanspreken van hoofden en t e n g k o e bij het aanspreken van priesters, b.v. djĕkalée Tĕkoe joeër djak Si Poelan njan djitim, *indien Tĕkoe dien N. N. gelast te gaan, wil hij.*

5°. t o e w a n bezigt men als persoonlijk voornaamwoord van den 2en persoon tot vreemden, b.v. padjan toewan nĕtĕka, *wanneer is U gekomen.*

§ 57. Het persoonlijk voornaamwoord van den 3en persoon is in het enkelvoud d j i, hij, dat, niet aan het werkwoord vastgehecht voorkomende, ook wel d j i h wordt geschreven. Sommige Atjehers willen aan dit laatste d j i h dezelfde kracht toekennen als aan het Maleische dija; eene naar onze meening verkeerde opvatting, b.v. djih ka djitĕka, *hij, hij is gekomen*; dji mĕkĕmas, *hij maakte zich gereed.*

Wenscht men zich beschaafd uit te drukken, dan bedient men zich van de voorvoegsels nĕ en gĕ, die, zooals wij in Hoofdstuk VIII § 45 zagen, dienen om het subjectief passief van den 3en persoon te vormen, b.v. Tĕkoe ka nĕtĕka, *de Tekoe, hij is gekomen.*

§ 58. Eigenlijk gezegde meervoudsvormen bezitten, gelijk boven reeds is vermeld, de 2e en 3e persoon van het persoonlijk voornaamwoord niet. Zij worden uitgedrukt, hetzij door den onveranderden enkelvoudsvorm, zoodat men uit den zin moet opmaken of men met het enkel- dan wel met het meervoud heeft te doen, hetzij door het plaatsen van een bepaald hoofdtelwoord of een der onbepaalde hoofdtelwoorden b a n d o e m *alle*, s ĕ k ĕ l i a n *alle*, s i g a l a *alle* voor het betreffende persoonlijke voornaamwoord.

De beide laatsten zijn aan het Maleisch ontleend, b.v. gata ban doewa, *gij met u tweeën*; droinĕ ban lĕhée, *gij met u drieën*; dji ban pĕt; *zij met hun vieren*; dji bandoem tĕmakoet, *zij zijn allen bevreesd*; gata sĕkĕlian kalon goeda njan, *gij allen hebt dat paard gezien.*

Om het meervoud van den 3en persoon uit te drukken, bezigt men wel eens de woorden g o b n j a n *die menschen* of het

subjectieve passieve voorvoegsel g ĕ, b.v. gob njan kĕnong hoekoem lĕhée tĕhoen, *zij zijn tot drie jaren veroordeeld*; tĕlĕs njan gĕdjak, *daarna begaven zij zich op weg.*

§ 59. Men moet bij het bezigen der persoonlijke voornaamwoorden in het bizonder indachtig zijn aan den persoon van en tot wien men spreekt, daar zij menigmaal door andere meer passende woorden worden vervangen.

Zoo herhaalt men bij personen, aan wie men om eene of andere reden achting of eerbied verschuldigd is, liever den rang of titel of den graad van bloedverwantschap, welke woorden dan voor alle drie de personen worden gebruikt, zoodat men uit den zin behoort op te maken of men van of tot iemand spreekt. Een 'en ander is daaromtrent reeds-aangeteekend in § 56 sub 4 en 5 van dit hoofdstuk. God wordt steeds met pautĕ Allah, letterlijk de vorst God of Toehan, de Heer betiteld, b.v. Pautĕ Allah pĕdjid doem na insan, *de vorst (Heer) God heeft alle menschen geschapen;* Toehan bri gĕrak di dalam haté Banka Sakti, *de Heer bracht trilling te weeg in het hart van Banka Sakti.*

Van den regeerenden vorst sprekende zegt men:

1°. pautĕ Radja, vorst en koning, b.v. sadjan habis doem mĕsapat tĕmar djidéaulat pautĕ Radja, *nadat zij allen gelijktijdig hadden beraadslaagd, maakten zij hunne eerbiedsbetuiging aan den vorst en koning.*

2°. toewankoe, mijnheer, b.v. rasa mĕgoentjang ngon astana sĕbab toewankoe nĕmĕloempoi, *het was een gevoel, alsof het paleis schuddende was, omdat de vorst had gedroomd.*

Met toewankoe worden ook de mannelijke afstammelingen in de rechte lijn van den sultan aangesproken, b.v. idzin toewankoe kĕloen siat loen kĕmĕng djak lihat koelam raja, *vergun mij, mijn prins, een oogenblik den grooten vijver te gaan zien.*

3°. pautĕ Mĕkoeta Alam vorst kroon der wereld, b.v. pautĕ Mĕkoeta Alam tĕhat mĕtoewah, *de vorst kroon der wereld was zeer voorspoedig.*

En nog andere dergelijke bloemrijke uitdrukkingen meer, die men hoofdzakelijk door het gebruik moet leeren kennen, b.v. déaulat toewankoe sjahi alam déaulat oeloenta jang tëhat hina dina, *zijne Hoogheid de Toewankoe de vorst der wereld is de gebieder van mij die zeer arm en gering is.*

Van vorstelijke personen sprekende, bezigt men ook vaak het woord djënoelang afgeleid van het stamwoord djoelang *boven iets anders uitsteken*, b.v. toewankoe ampoen déaulat djënoelang di nangroi Banang kamoi tënëka, *vergiffenis, o mijn vorst, verhevene gebieder, wij zijn afkomstig van het land Banang.*

Tot den regeerenden vorst sprekende, bezigt men laman sëripada of ampada *vorstelijke Hoogheid.*

Van zijne ouders sprekende, bezigt men het woord, ajah b.v. ajah oeloen toewan, *mijne ouders.* Gewoonlijk wordt met ajah alleen de vader bedoeld.

Voorts bezigt men nog als aanspreekwoorden voor vader doe, koe, boe, ba en voor moeder ma, nang, boenda en nja.

Het aanspreekwoord voor ouderen broeder is polim of adoen en voor jongeren broeder dalim of adoi, voor oudere zuster da of dapo en voor jongere zuster tjoet da.

Met datoek spreekt men gewoonlijk de Maleische hoofden aan in de door Maleiers bevolkte Atjehsche onderhoorigheden.

Schertsenderwijze wordt het ook tegen oude mannen gebezigd b.v. nëhoi Siboengkoek bëdos datoek kënoi gata, *den bultenaar werd toegeroepen: sta op oude en kom hier.*

De Atjehsche hoofden in de onderhoorigheden, die in de vrouwelijke lijn van vorstelijken bloede afstammen, noemt men en spreekt men met potjoet, *kleine prins* of eenvoudig met po *prins* aan. Ook de prinsessen noemt men en spreekt men met potjoet aan.

De Atjehsche kampong-hoofden worden këtjihik genoemd en ook aldus aangesproken.

Van zijn vader sprekende zegt men o r ĕ n g t j i h i k o e l o e n, *mijn oude Heer (man).*

Van zijne moeder en zijnen vader sprekende zegt men n a n g ĕ m b a h.

Oude vrouwen spreekt men met p o d a, n e k d j a en t o k- d j a en jonge vrouwen met n j a' aan.

Oude aanzienlijke vrouwen daarentegen met p o n i en m a- d j a en jonge aanzienlijke vrouwen met p o n j a' en p o-t i aan.

Het zou ons te ver voeren, al de zoogenaamde aanspreekwoorden op te sommen, vooral omdat men de meest gebruikelijke in het Woordenboek kan aantreffen.

§ 60. Nog eene eigenaardigheid der persoonlijke voornaamwoorden behoort te worden opgemerkt, namelijk, dat zij voor het werkwoord worden herhaald, hetzij in volledigen of verkorten vorm, indien men meer de aandacht op het onderwerp wenscht te vestigen, b.v. Loen loen kĕmĕng toepoeë nibak hal njan, *ik, ik wil weten, wat er van die zaak is*; gĕtanjoi takĕmĕng ik oe atĕs goenoeng *wij, wij willen boven op den berg stijgen*; dji dji kĕhĕn mĕnan, *hij, hij sprak aldus.*

§ 61. II. O n b e p a a l d e v o o r n a a m w o o r d e n.

Het onbepaalde voornaamwoord m e n wordt wedergegeven door g o b en o r ĕ n g mensch, b.v. chabar gob pĕgah mĕnan *men deelt de volgende tijding mede*; orĕng na moepaké lam gampong, *men is twistende in de kampong.*

I e m a n d wordt vertaald door s i d r o i o r ĕ n g b.v. na tĕka sidroi orĕng, *is er iemand gekomen.*

§ 62. III. B e z i t t e l ij k e v o o r n a a m w o o r d e n.

Als bezittelijke voornaamwoorden worden onveranderd de persoonlijke voornaamwoorden gebezigd, die als bepalingen achter het voorwerp der bezitting worden geplaatst. Aldus bezigt men:

voor den 1en persoon:

o e l o e n, o e l o e n t o e w a n, l o e n, k o e, k é e of h a m b a, *m ij n* en g ĕ t a n j o i *o n s*, b.v. asée oeloen toewan, loen, koe, kée of hamba, *mijn hond*; blang gĕtanjoi *ons rijstveld.*

voor den 2en persoon:

g a t a, d r o i n ĕ, k a h, *uw.*

b.v. pĕroemăh gata, droinĕ of kah, *uwe vrouw.*

voor den 3en persoon:

d j i of d j i h, *z i j n, h a a r* of *h u n.*

b.v. lĕmo dji, *zijn, haar* of *hun rund.*

De zelfstandige bezittelijke voornaamwoorden worden in het Atjehsch gevormd door het woordje p o, dat een bezit uitdrukt.

oeloen
oeloen toewan
loen
koe
kée
hamba } po, *de* of *het mijne.*

gĕtanjoi po, *de* of *het onze.*

gata
droinĕ
kah } p o, *de* of *het uwe.*

dji of djih po, *de* of *het zijne, hare* of *hunne.*

b.v. goeda njoi oeloen, oeloen toewan, loen, koe, kée of hamba po, *dat paard is het mijne*; kĕbĕ njan gĕtanjoi po, *die buffel is de onze*; anĕk njan gata, droinĕ of kah po, *dat kind is het uwe*; oemong njan dji po, *dat rijstveld is het zijne, hare* of *hunne.*

Soms wordt ook het bezittelijk voornaamwoord van den 2en persoon achter het substantief weggelaten, b.v. ba bĕdil sadjan, *breng uw geweer tegelijkertijd mede.*

§ 63. IV. A a n w ij z e n d e v o o r n a a m w o o r d e n.

De aanwijzende voornaamwoorden zijn drie in getal:

1°. njoi, *deze, dit*, wijst op eene nabijzijnde,

2°. njan, *die, dat*, op eene meer verwijderde,

3°. djĕh, *gindsch, gene*, op de verst verwijderde zelfstandigheid.

Zij volgen het woord, waartoe zij behooren.

b.v. tjitjim njoi, *deze vogel.*

boei njan, *dat varken.*

gob djĕh, *gindsche man.*

§ 64. V. Betrekkelijke voornaamwoorden,

Als betrekkelijk voornaamwoord wordt evenals in het Maleisch jang, *die, dat, welke, hetwelk, degene, hetgeen,* gebezigd, b.v. idjar jang toeha, *een kleed dat oud is*; tjitjim jang gĕdrob, *een vogel, dien men gevangen heeft.*

Ook kan men tot de betrekkelijke voornaamwoorden nog de volgende met barang samengestelde uitdrukkingen rekenen:

barang gasoi, *al wie, ieder die, wie ook.*

barang gapoeë, *wat ook.*

barang gakri, *hoe ook.*

barang gari, *wat ook.*

barang gadjan, *wanneer ook.*

barang gadoem, *hoeveel ook.*

barang gapat, *op welke plaats ook.*

barang gané, *waar ook.*

barang gabé, *hoe groot ook.*

b.v. adat na tĕka barang gasoi tapĕgah hana oeloen, *wie ook moge komen, gij zegt dat ik er niet ben*; barang gapoi pi djid tapĕgĕd, *wat het ook is, gij kunt het vervaardigen*; barang gari tatjok pidjid, *wat ge ook neemt, het is goed*; barang gadjan gĕtanjoi tadjak pi djid, *wanneer wij ook vertrekken, het is goed.*

§ 65. VI. Vragende voornaamwoorden.

De vragende voornaamwoorden kan men in twee hoofdsoorten onderscheiden, namelijk 1°. die dienende om naar personen en 2°. die dienende om naar zaken te vragen.

De eersten zijn soi en toh, *wie, welke* b.v. roemăh soi, *wiens huis (is dit)*; soi tĕhée, *wie weet het*; soi gob njan, *wie is die man*; soi ik lawan djih, *wie is sterk genoeg om hem te bestrijden*; toh gob njan, *welke man is dat*; bak tĕmpat toh, *op welke plaats.*

De laatsten poeë en siri, *welke, wat,* b.v. poeë sabab han tapĕgah dilée, *om welke reden hebt gij er vroeger niet over gesproken*; di mana tĕmpat siri gampong, *waar is uw verblijfplaats, in welk dorp.*

§ 66. VII. Wederkeerige voornaamwoorden.

Als wederkeerig voornaamwoord bezigt men het woord droi, *zichzelf*, b.v. poh droi *zich zelf dooden*; loen sidroi loen kĕmĕng djak, *ik zelf*, *ik zal gaan.*

HOOFDSTUK XIV.

WOORDHERHALING.

§ 67. De woordherhaling strekt zich alleen uit tot de verdubbeling van het stamwoord, terwijl de vormelementen niet mede herhaald worden.

Zij dient in het algemeen om de volgende beteekenissen aan het stamwoord te geven:

1°. herhaling, voortduring, intensiteit of wederkeerigheid der handeling;

2°. veelheid (onbepaald meervoud) en verscheidenheid. Al naar mate het stamwoord de eene of andere woordsoort vertegenwoordigt, treedt eene der beide opgegeven beteekenissen meer op den voorgrond.

§ 68. Vertegenwoordigt het stamwoord een werkwoord, dan komt vooral de sub 1 vermelde beteekenis uit, b.v. siboengkoek dĕngor mĕnan sĕnĕoet makin moepoetpoet, *de bultenaar hoorende, dat het antwoord aldus was, mompelde voortdurend, hoe langer hoe meer*; mĕnan-mĕnan djimoebantah-bantah djidjak bak oelama, *aldus twistten zij over en weer en begaven zich tot den schriftgeleerde*; adat makanan na mĕratjoen-ratjoen intjin djitĕroen sĕndirinja mĕgisar-gisar intjin bak djaroi djitĕroen kĕ droi pantas sigra, *indien er vergiftige eetwaren waren, draaide de ring uit zichzelve van den vinger af en viel hij ten spoedigste daarop neder*, bak djimĕin-mĕin ĕngkoet djimĕrĕpasrĕpas tĕgĕtit saboh atawa doewa atawa lĕhée boh oe darat djipadjoeh kĕ lé tjitim njan, *terwijl de visschen spelende en stoeiende waren, vielen er een, twee of drie stuks op den oever, die door dien vogel werden opgegeten.*

Inzonderheid treedt het begrip van herhaling en voortduring op den voorgrond bij stamwoorden, die verdubbeld als werkwoorden worden gebezigd en een geluid te kennen geven, b.v. mĕkrĕh-krĕh *geluid wanneer een mensch of dier over het gras of in het bosch loopt;* mĕso-mĕso *geluid, door een voorwerp gemaakt, dat zich in het water voortbeweegt;* mĕsab-sab *geluid, dat een scheermes bij het scheren maakt;* mĕkĕhong-kĕhong *blaffen;* mĕbĕhĕk-bĕhĕk *blaten;* mĕoewĕk-oewĕk *geluid, door karbouwen voortgebracht;* moebĕhoh-bĕhoh *geluid, door runderen voortgebracht;* mĕbĕhoi-bĕhoi *geluid van het klieven van het water door een vaartuig.*

Soms verandert het stamwoord bij de verdubbeling van klinker, b.v. tam-tom *het kletteren van geweervuur;* bam-boem *het bulderen van het geschut;* lĕpang-lĕpong *geluid, door het rijststampen voortgebracht.*

§ 69. Vertegenwoordigt het stamwoord een zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord of telwoord, dan is het meer de in § 67 sub 2 opgegeven beteekenis, die uitkomt.

Bij de bijvoeglijke naamwoorden dient bovendien de verdubbeling niet zelden om eene verscheidenheid uit te drukken, b.v. orĕng toeha goerée-goerée hana tĕroes ilmée gĕbitjara, *de oudsten als leermeesters bezaten geene voldoende wetenschap om het te verklaren;* mĕdjinis-djinis doem pĕrhiasan, *allerlei versierselen;* boenji-boenjian mĕsoewara *allerlei muziekinstrumenten gaven geluid;* sipandjang sĕoĕt rĕdjang-rĕdjang, *de Lange antwoordde ten spoedigste;* djimé barang indah-indah hantĕr pĕgah, *zij brachten onderscheidene niet te noemen fraaie goederen aan,* koenangan djak lé pantas-pantas djikalon dĕs manoesja, *de page liep ten snelste, en hij zag duidelijk dat het een mensch was;* gĕsil kĕbĕ mĕribée-ribée gĕpĕdjamée rajat doemna, *door hem werden duizenden karbouwen geslacht en de onderdanen allen onthaald;* rajat dĕngor pĕngadoewan habis hĕrĕn ban sinĕna sidroi anĕk doewa iboe masing-masing akoe kĕhĕn anĕkanda *de onderdanen de aanklacht hoorende waren daarna allen even verwonderd, dat een kind twee moeders had en elk harer erkende, dat het haar kind was;* padoem-padoem oelĕebalang gidoek goeda pĕlang ladoem

oenta, *een aantal krijgsoversten bestegen gevlekte paarden*, *een gedeelte kameelen.*

§ 70. Vertegenwoordigt het stamwoord eindelijk een partikel, dan doet zich meer de beteekenis van intensiteit of nadruk gevoelen, b.v. tapĕtèlĕs kamoi wahé toewan sadjan-sadjan sisĕn doewa, *hé Mijnheer*, *gij brengt ons beiden in eens gelijktijdig over*; sĕbolĕh-bolĕh djisom ôh gadoh, *hij verborg zich zooveel mogelijk, tot dat hij verdwenen was.*

§ 71. Nog dient de verdubbeling om van enkele woorden bijwoorden te vormen, b.v. van pĕhoen *begin*, *aanvang*, pĕhoen-pĕhoen *aanvankelijk*, b.v. pĕhoen-pĕhoen gĕpĕgah *aanvankelijk werd door hem gezegd.*

HOOFDSTUK XV.

REDUPLICATIE.

§ 72. De vorming van woorden door herhaling van den eersten medeklinker, waaraan eene korte *e* wordt toegevoegd, komt in het Atjehsch zelden voor. Het is bekend, dat men deze wijze van woordvorming meer in het bizonder reduplicatie noemt.

De beteekenis der op gemelde wijze gevormde woorden is die van intensiteit en herhaling der handeling, door het stamwoord uitgedrukt, b.v. van kira *denken*, *gissen*, kĕkira *aandachtig denken*, *overpeinzen*, *overwegen.* Dioe sakti moepikir dalam haté nĕkĕkira, *Dioe Sakti overdacht in zijn hart en overwoog*; van loemba *wedrennen*, *wedijveren*, lĕloemba *om zijn hardst wedrennen*, *om het hardst wedijveren*; ijĕr mata tro sĕnsĕn sipĕloeh ban oedjĕn toh mĕlĕloemba, *de tranen vloeiden bij tientallen evenals de regen om het hardst wedijverende*; van laksa *tienduizend*; lĕlaksa *bij tienduizenden*, padoem rajat mĕlĕlaksa, *het aantal onderdanen bedroeg tienduizenden*; van soeka *verheugd* sĕsoeka *uitermate verheugd*, padoem oroi djamée di sinan bak Brahman mĕsĕsoeka, *eenige dagen waren de gasten daar en de Brahmaan was er uitermate verheugd over.*

In enkele gevallen dient de reduplicatie om woorden te vormen, die eenige overeenkomst of gelijkenis bezitten met het door het stamwoord aangeduide begrip, b.v. lĕlangit *verhemelte* van langit *hemel*.

HOOFDSTUK XVI.

SAMENSTELLING.

§ 73. De samenstelling geschiedt door twee woorden, die verschillende begrippen uitdrukken, nevens elkander te plaatsen om daardoor een nieuw begrip te doen ontstaan. Het eerste woord der samenstelling is het bepaalde, het laatste het bepalende van het aldus gevormde nieuwe begrip.

Verreweg het grootste gedeelte der samenstellingen zijn vereenigingen van twee substantieven, hoewel ook andere woordsoorten daartoe worden gebezigd; b.v. bidjé mata of anĕk mata, *oogappel* van bidjé *pit of kern dan wel* anĕk *kind* en mata, *oog*; mata oroi, *zon van* mata *en* oroi *dag*; anĕk rinjĕn, *sport van een ladder* van anĕk en rinjĕn *ladder*; koelit mata *ooglid* van koelit *huid* en mata; pĕloepoek mata *wenkbrauw* van pĕloepoek *bedekking* en mata; boelée mata *ooghaartjes* van boelée *haartjes* en mata; rĕhoeng mata *oogholte* van rĕhoeng *gat* en mata; bĕroek oelée *schedel* van bĕroek *klapperdop* en oelée *hoofd*; sagoi oelée *wandbeen* van sagoi *afdeeling*, *vak* en oelée; toelĕng pĕrimping *slaapbeenderen* van toelĕng *beenen* en pĕrimping *slaap van 't hoofd*; toelĕng miĕng, *wangbeenderen* van toelĕng en miĕng *wang*; toelĕng roeng *wervelkolom* van toelĕng en roeng *rug*; anĕk djaroi *vinger* van anĕk en djaroi *vingers of in het algemeen genomen hand*; inong djaroi, *duim* van inong *vrouw* en djaroi; radja djaroi *middelste vinger* van radja *vorst of hoofd* en djaroi; palĕt djaroi *palm van de hand* van palĕt *palm* en djaroi; anĕk badjĕng *hoerekind* van anĕk en badjĕng *hoer*.

Voorbeelden van samenstellingen uit andere woordsoorten zijn de volgende:

ô h n o i *tot hiertoe* van ô h *tot aan* en n o i waarschijnlijk een kortere vorm van d i s i n o i *hier*; ô h n a n *tot daar toe* van ô h en d i s i n a n *daar*; ô h d j e h *tot ginds toe* van ô h en d j e h *ginds*; ô h t ĕ l ĕ s *daarna* van ô h en t ĕ l ĕ s *nadat*; m e n g k o n *als .... niet*, of *in geval .... niet* van m e n g *als* of *in geval* en k o n waarschijnlijk een kortere vorm van het voor ontkenning gebezigde woord b o e k o n.

§ 74. Voorts behooren nog tot de samenstellingen te worden gerekend de substantieven, die een bedrijf uitdrukken en door een der woorden o r ĕ n g *persoon*, o e t o e s of p a n d é *werkman*, *baas* of zaakkundige en d j o e r o e, *iemand*, *aan wien iets als vast bedrijf is opgedragen*, worden vooraf gegaan b.v. orĕng kĕdé *winkelier*, oetoes kajée *timmerman*, pandé bĕsoi *ijzersmid*, djoeroe moedi *stuurman*.

WOORDSOORTEN.

HOOFDSTUK XVII.

WERKWOORDEN.

§ 75. Men kan de werkwoorden onderscheiden in s t a m w o o r d e l ij k e en a f g e l e i d e.

De eersten zijn naar den uiterlijken vorm stamwoorden, waarin het begrip van een werkwoord reeds ligt opgesloten zooals b.v. poh *slaan*, dong *staan*, djak *gaan*, tĕka *komen*, ploeng *vluchten*, ĕs *slapen*, por *vliegen*, top *steken*, tjang *houwen*.

De laatsten worden door middel der verbale vormelementen afgeleid zoowel van de stamwoordelijke werkwoorden als van de overige woordsoorten.

De verschillende wijzen, waarop die afleiding geschiedt, zijn bereids behandeld in Hoofdstuk VII.

§ 76. In Hoofdstuk V § 31 werd reeds gewezen op het gemis van conjugatie in de Atjehsche taal, zoodat de werkwoorden geene verandering ondergaan door wijze, tijd en persoon. Uit den zin moet worden opgemaakt, welke tijd wordt bedoeld.

Het naakte stamwoord is voldoende om den 2en persoon van den onvoltooid verleden tijd van de gebiedende wijs uit te drukken, dien men ook kan wedergeven door middel van het voorvoegsel ta, of door het nadrukswoordje kĕ, b.v. djak bak toewan gata, *ga naar uw heer*; bri boer, *geef rijst*; tadĕngor loen kisah saboh radja, *hoor naar hetgeen ik U verhaal van een koning*; tadjoek kajée oebak Sakti, *overhandig dit hout aan Sakti*; talakée bak djih lĕmo mĕrgoh jang timoh goh bak kapala, *vraag aan hem een mannetjesrund (stier) welks bult op zijn kop is gewassen*; ĕskĕ *slaap*.

§ 77. De concessieve of toelatende wijze van spreken wordt uitgedrukt door het woordje bah of bahlé en bahkĕ *laat* b.v. bah koe tipée ĕngkoet palĕs sopaja koe tĕmée padjoeh janglĕmah-lĕmah, *laat ik die domme visschen bedriegen, opdat ik lekker eten verkrijge*; bahlé djidjak, *laat hem gaan*; bahkĕ dji ĕs, *laat hem slapen*.

§ 78. De verbiedende of ontradende wijze van spreken drukt men uit door het woordje bé̂, b.v. bé̂ marah *wees niet boos*, bè̂ droine pĕhah baba nibak kajée njan, *gij moet niet uw mond loslaten (eigenlijk openen) van dit hout*.

§ 79. Bizondere hulpmiddelen om den tegenwoordigen tijd aan te geven bezit de Atjehsche taal niet. Wel daarentegen woorden om den verleden en toekomenden tijd uit te drukken.

Om den verleden tijd weder te geven worden de woorden ka of katĕlĕs *reeds*, *bereids*, gebezigd, b.v. oeloen ka loen ĕs, *ik heb reeds geslapen*; dji katĕlĕs dji ĕs, *hij heeft reeds geslapen*. En voor den toekomenden tijd het werkwoord kĕmĕng *willen*, *moeten*, dat niet zelden wordt verkort tot mĕng, b.v.

oeloen kĕmĕng. ĕs, *ik zal (wil) slapen*; loen kĕmĕng tinggal droinĕ, *ik zal U achterlaten*; idzin toewankoe kĕ loen siat loen mĕng djak lihat koelam raja, *vergun mij een oogenblik mijn vorst ik zal den grooten vijver gaan zien.*

§ 80. Het Maleisch woord a d a wordt in het Atjehsch wedergegeven door het woordje n a, dat aanwezig, voorhanden zijn beteekent en soms vertaald wordt door *er is* of *er was*, b.v. nakĕ bak zamĕn dilée masa, *er was in vroegeren tijd*; nakĕ doewa boh tjitjim anoem nandji doek di Sinan, *er waren twee vogels, pelikanen genaamd, aanwezig, die aldaar verblijf hielden.*

§ 81. Eene eigenaardigheid der Atjehsche taal is het plaatsen van twee synonieme werkwoorden in een zin om aan het begrip meer intensiteit of duidelijkheid te geven, b.v. radja nĕdoek di atĕs gadjah nĕĕr lĕmah saboh roepa, *de vorst was op een olifant gezeten en door hem werd een gelaat gezien*; radja pandang lĕmah orĕng njĕm di mata, *de vorst zag een mensch en had dat gevoel in zijn oog.* In den eenen zin is als synoniem van ĕ r *zien*, l ĕ m a h *gebezigd*; in den anderen als synoniem van p a n d a n g *zien* eveneens l ĕ m a h.

HOOFDSTUK XVIII.

ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN.

§ 82. De zelfstandige naamwoorden kan men onderscheiden in s t a m w o o r d e n, a f g e l e i d e en s a m e n g e s t e l d e.

Op welke wijze de beide laatsten van andere woordsoorten kunnen worden gevormd is reeds behandeld in Hoofdstuk X § 50 en Hoofdstuk XVI § 73 en 74.

Bovendien heeft de Atjehsche taal nog een aantal zelfstandige naamwoorden uit de Maleische taal als stamwoorden overgenomen, die geheel en al afgeleid zijn volgens de in de laatste taal bestaande wijze van woordafleiding.

Het zijn voornamelijk de in de Maleische taal afgeleide substantieven gevormd door middel van de vormelementen a n, k ĕ en a n en p ĕ of p o e en a n. Op te merken valt, dat het voorvoegsel p ĕ in p o e verandert, wanneer de beginletter van het stamwoord een lipletter is b.v. Mĕdĕhak johnjan makĕn sigra mĕtĕmée soerat di dalam makanan, *Mĕdĕhak at daarop spoedig en vond een brief in zijn eten.* Brahman kĕhĕn bak antoesan njoi pĕrsĕmbahan fakir dina, *de Brahmaan zeide tot den afgezant, dit is het geschenk van (mij) den arme;* takalon poeë di tjong kajée oelah lagée manoesja atawa djin atawa insan taĕr lakoean, *door U worde gezien, wat de menschelijke vorm in den top van dien boom is of een geest of een mensch en door U worden zijne handelingen bespied;* johnjan poetroi nĕmoepikir dalam haté mĕnan kira koe tĕmée moelia kĕbĕsaran kĕhasilan pané tĕka, *daarop overdacht de prinses in haar hart en overwoog aldus, ik heb aanzien en grootheid verkregen en van waar is het gekomen;* loen sĕboet kĕ sjéaudara kĕrna goena lĕ kĕbadjikan kĕloen toewan hina dina, *ik noem hem mijn broeder want zijne goedheid is van veel nut voor mij, mijnheer, die arm en gering ben;* oebak pĕkĕrdjaän jang miskil jang han hasil goerée kira, *wat het moeielijke werk betrof, dat niet door de leermeesters kon worden beëindigd;* ilmée poeperangan taki-maki mĕmboeni diri di nab mata, *de krijgskunst bestaat uit listen en lagen om zich voor het oog te verbergen.*

Nog valt op te merken, dat inzonderheid van de stamwoorden l a k o i en b i n o i substantieven door middel van het voorvoegsel s a m worden afgeleid, die een begrip van volmaaktheid, gepaard aan gelijkenis of overeenkomst te kennen geven, b.v. sabab nĕgasĕh kĕmoeda samlakoi singåh oroi gadoh njawa, *omdat hij deernis gevoelde met den schoonen jongeling, die morgen zijn leven zou verliezen;* loen mĕsahabat ngon orĕng binoi djĕroh sambinoi hanatara, *ik was bevriend met eene vrouw, wier schoonheid zonder gelijke was.*

§ 83. De eigennamen van personen zijn of zuiver Atjehsch

of aan het Arabisch of Maleisch ontleend, b.v. Agam, Din, Ismaïl, Osman, Pandan enz.

Als naamwijzer voor eigennamen van personen zoowel mannen als vrouwen bezigt men het woordje nja' of njak soms ook Si b.v. Nja' Mohamad, Nja Sapiah, Si Boeloeh.

Voor geographische eigennamen plaatst men één der woorden, die de soort van de plaats aanduiden zoo als nangroi *land*, gampong *dorp*, boekit *voor zeer hooge bergen*, goenoeng voor *minder hooge*, glé voor *heuvels*, baris voor *een aaneengeschakeld gebergte*, tjot voor *kleine verhevenheden*, laoet voor *zee en meer*, kroeng voor *rivier*, aloeër voor *beekje*, soewak voor *kreek*, lěhong voor *waterleiding*, aroesan voor *kanaal*, aroes voor *zeestraat*, b.v. nangroi Watoe *het land van Watoe*, gampong Djawa *het dorp Djawa*, Boekit Silawas, Goenoeng Moelam, Glé Rimah, Tjot Bak Sĕtoel, Laoet Tawar, Kroeng Atjĕh, Aloeër Makam, Soewak Ni, Lĕhong Bĕrĕbam, Aroesan Poentoeng, Aroes Rajoet.

De soortnamen van vogels duidt men aan door tjitjim *vogel*; van visschen door ĕngkoet, *visch*; van slangen door oelĕr *slang*; van wormen door oelat *worm* en van boomen door bak of ba *boom*; b.v. tjitjim pala, *de moerai*; ĕngkoet siakap, *de kakap*; oelĕr birang, *een soort van gevlekte slang*; oelat soetra, *de zijdeworm*; bak oer, *de klapperboom*.

§ 84. De substantieven ondergaan geene verandering door *geslacht*, *verbuiging* en *getal*.

Wil men bepaaldelijk het geslacht aangeven, dan bezigt men voor het mannelijke het woord agam, *man* en voor het vrouwelijke het woord inong *vrouw*, b.v. boebiri agam *een ram*, goeda inong *een merrie*.

Voor stier zegt men ook wel lemo mergoh *het bultige rund* zijnde mergoh samengesteld uit mĕr eene wijziging van het prefix mĕ en goh *bult*.

De genitief wordt gevormd door eenvoudige nevenstelling, waarbij het voorwerp der bezitting achter den bezitter wordt

geplaatst b.v. anĕk tĕkoe tĕgar tĕhat *het kind des Tekoe's is zeer ondeugend.*

Wenscht men het voorwerp der bezitting meer te doen uitkomen, dan plaatst men daarvoor het woordje po *eigenaar, bezitter van*, b.v. njoi tĕkoe po goeda, *dit is Tekoe's paard.*

De hulpmiddelen om het getal aan te geven zijn voor het enkelvoud een hulptelwoord (zie Hoofdstuk XX § 87 sub 3) en voor het meervoud een der onbepaalde hoofdtelwoorden bandoem, *alle*; sĕkĕlian *alle*; sigala, *alle*; lé, *vele*, padoem *een zeker aantal*, *eenige*, dan wel herhaling van het stamwoord b.v. sidroi pĕntjoeri sangat doesta, *een dief, die zeer loog*; bandoem oelama kĕhĕn mĕnan *alle schriftgeleerden zeiden, dat het alzoo was*; tĕmar djimĕroempak dengon sĕkĕlian sahabat dji *daarna ontmoette hij al zijne vrienden*; djikalon sigala boh-boh kajée lom boengong-boengong jang di dalam lampoes njan, *hij zag allerlei boomvruchten en bloemen, die in dien tuin waren*; di dalam nangroi njan lĕ kapal, *in dat land zijn vele schepen*; padoem namit hamba tĕboesan hadlir sadjan alat sĕndjata, *eenige slaven en pandelingen waren er aanwezig benevens allerlei wapentuig.*

Zooals wij in Hoofdstuk XVI § 67 sub 2 en § 69 hebben gezien, drukt de herhaling van het stamwoord meer een meervoud met verscheidenheid uit. Nog andere vormen om laatstgenoemd meervoud uit te drukken bezit de Atjehsche taal en wel 1º door herhaling van het stamwoord met wijziging van den aanvangsklinker, b.v. taki-maki, *allerlei listen en lagen*, tabir-mabir *velerlei soorten van voorhangsels*;

2º door samenvoeging van 2 synoniemen, b.v. daja-oepaja, *hulpmiddelen*; tipoe-daja, *listen.*

HOOFDSTUK XIX.

BIJVOEGLIJKE NAAMWOORDEN.

§ 85. Evenals andere talen bezit ook de Atjehsche woorden om het begrip van hoedanigheid als onderscheidend kenmerk

van een voorwerp uit te drukken b.v. djěroh, *schoon*, inong djěroh, *eene schoone vrouw*, ged *goed*, orěng ged, *een goed mensch.*

Zij volgen meestal het woord waarvan zij de hoedanigheid of eigenschap moeten bepalen. Voor het betreffende woord geplaatst duiden zij een comparatief aan, b.v. oetoes orěng Atjeh nibak orěng Melajoe, *de Atjehers zijn bedrevener dan de Maleijers*; ged njoi nibak njan, *dit is beter dan dat.*

HOOFDSTUK XX.

TELWOORDEN.

§ 86. De telwoorden kan men onderscheiden in

I. bepaalde hoofdtelwoorden.

II. onbepaalde hoofdtelwoorden.

Men bezigt gewoonlijk het Europeesche cijferschrift. Alleen de geestelijken en enkele geletterden zijn met het Arabisch cijferschrift bekend.

§ 87. I. B e p a a l d e h o o f d t e l w o o r d e n.

De namen der hoofdgetallen zijn:

s a *een.*	l i m o n g *vijf.*
d o e w a *twee.*	n a m *zes.*
l ě h é e of t ě l ě h é e *drie.*	t o e d j o e h *zeven.*
p ě t *vier.*	l a p a n *acht.*
	s i k o e r ě n g *negen.*

De getallen van elf tot negentien drukt men uit door voor het woord b ě l a s een der negen bovenvermelde hoofdgetallen te plaatsen, doch s a verandert dan in s i; b.v. siběl as *elf*, lapan bělas *achttien.*

De tien-, honderd-, duizend-, tienduizend- en honderdduizendtallen worden op gelijke wijze gevormd van p ě l o e h *tiental*, r ě t o e s *honderdtal*, r i b é e *duizendtal*, l a k s a *tienduizendtal* en l a k s i n *honderdduizendtal* b.v. sipěloeh *tien*, lěhée pěloeh *der-*

tig, sirětoes *honderd*, limong rětoes *vijfhonderd*, siribée *duizend*, lapan ribée *achtduizend*, silaksa *tienduizend*, pět laksa *veertigduizend*, silaksin *honderdduizend*, sipěloeh laksin *een millioen*.

Boven s i p ě l o e h l a k s i n *een millioen* strekken de Atjehers hunne telling niet uit; zij bezigen het tientallig stelsel.

Omtrent s i k o e r ě n g valt op te merken, dat het de beteekenis van s i k o e r ě n g s i p ě l o e h, een minder dan tien, heeft.

Om breuken uit te drukken vermeldt men, in hoeveel deelen het geheel is verdeeld en hoeveel van die deelen van het geheel men bedoelt, b.v. d i d a l a m s i k o e r ě n g b h a g i l ě h é e voor $^3/_9$.

Rangschikkende telwoorden bezitten de Atjehers niet, doch bezigen, waar noodig, die der Maleijers. Wordt p ě h o e n *bègin* voor p ě r t a m a gebezigd, dan vervalt het Maleische voorvoegsel k a en wordt het betrekkelijk voornaamwoord j a n g vóór het betreffende telwoord geplaatst, b.v. jang pěhoen, *de eerste*; jang doewa *de tweede* enz.

Verzamelende telwoorden worden in het Atjehsch gevormd door het woordje b a n *gelijk*, *als*, voor het betreffende getal te plaatsen, b.v. bandoewa *twee aan twee*, eigenlijk *gelijk* of *als twee*, banlěhée *drie aan drie* enz.

Van de getallen *tien*, *honderd*, *duizend*, *tienduizend* en *honderdduizend* worden echter verzamelende telwoorden gemaakt door middel van het voorvoegsel m ě of m o e, al naar gelang de beginletter van het stamwoord geen of een lipletter is, b.v. moepěloeh *bij tientallen*, měribée *bij duizendtallen* enz. Niet zelden wordt in dit geval het stamwoord verdubbeld en zegt men alzoo m o e p ě l o e h - p ě l o e h, m ě r i b é e - r i b é e enz.

Vermenigvuldigende telwoorden worden gevormd door achter het hoofdtelwoord een der woorden g o en s ě n *keer* of *maal*, l a p i s *voudig*, g a n d a *dubbel* en l i p a t *voudig* te plaatsen b.v. sigo of sisěn *eenmaal*, lěhée lapis *drievoudig*, limong ganda *vijfdubbel*, lapan lipat *achtvoudig* enz.

II. O n b e p a a l d e h o o f d t e l w o o r d e n.

§ 88. De onbepaalde hoofdtelwoorden kan men onderscheiden in die, dienende ter uitdrukking van:

1°. een getalbegrip, zooals djib-djib, sigĕnap-gĕnap en tiap-tiap *elke*; roek-roek, sabé-sabé, soentok-soentok en kajim-kajim *iedere*; b.v. djib-djib gampong nĕbri blandja, *door elke kampong werd hem levensonderhoud gegeven*; sigĕnap-gĕnap oroi djidoek di sinan, *elken dag zit hij daar*; tiap-tiap tĕhoen djidjak oe Poelau Pinang, *elk jaar gaat hij naar het eiland Pinang*; roek-roek masa djibĕd koran, *ieder uur uur van den dag reciteert hij uit den Koran.*

2°. een maatbegrip, zooals sigĕnap *gansch*, ladoem *de helft of een gedeelte van iets*, b.v. sigĕnap oroi, *de gansche dag*; ladoem jang mé tjawan pingan krikal doelang raja-raja, *de helft of een gedeelte er van brachten kopjes, schoteltjes, vlakke schotels met een voet en groote presenteerbladen.*

3°. een getal- en maatbegrip. Zij zijn: sikĕrak *een stuk*, ter nadere aanduiding van stoffen (kains), vuurwapenen, touw en brandhout; b.v. sikĕrak idjar, *een kleed*; sikĕrak bĕdil *een geweer*; sikĕrak taloi *een stuk touw*; sikĕrak papĕn *een plank*; sikĕrak djoedjée *een stuk brandhout*; saboh *een stuk*, eigenlijk *een vrucht* ter nadere aanduiding van dieren, visschen, vruchten, bloemen, blanke wapenen en voorwerpen van onbepaalde afmeting; b.v. saboh tjitim *een vogel*; saboh ĕngkoet bajir *een gaboes (een soort van visch)*; saboh mamplam, *een mangga-vrucht*; saboh boengong mĕloer, *een melati bloem*; saboh sĕkin, *een rechtsnijdend zwaard*; saboh blang, *een rijstveld*; saboh kroeng, *een rivier*; sianĕk ter nadere aanduiding van zaden; b.v. sianĕk rĕtĕk *een katjang-vrucht*; sioen en sijoer ter nadere aanduiding van bladeren, en wel sioen voor kleine en sijoer voor groote bladeren; b.v. sioen ranĕb, *een sirihblad*; sijoer oen pisang, *een pisangblad.*

4°. den meervoudsvorm der substantieven en voornaamwoorden. Zij zijn bandoem *alle*; sikĕlian *alle*; sigala *alle*; lĕ *vele* en padoem *een zeker aantal, eenige.*

Zie voorbeelden Hoofdstuk XIII § 58 en Hoofdstuk XVIII § 84.

Nog dienen ter bepaling van den meervoudsvorm der substantieven en voornaamwoorden de minder veelvuldig gebezigde

onbepaalde hoofdtelwoorden a n i k a, *allerlei*, gewoonlijk met s i verbonden voorkomende, s i n a r o i *alle* en s i n ĕ n a *alle*. De beide laatsten worden, van personen sprekende, ook wel zelfstandig gebruikt; b.v. sianika pĕnadjoeh, *allerlei gebak*; chabar pi tĕlĕs hoeléébalang woil rajat sinaroi sadjan sĕrta, *nadat de tijding was overgebracht, keerden de krijgsoversten terug en de onderdanen volgden tevens allen*; njan Mĕdĕhak kĕhĕn lĕbĕh droi nibak kamoi sinĕna, *die Medehak zegt, dat hij meer is dan wij allen.*

§ 89. Op te merken is, dat nog de volgende samenstellingen met s i voorkomen, als

s i p a s a n g *een paar.*

s i t a l o i *een door touw samengehouden bos.*

s i i k a t *een bundel.*

s i d a n g *een paar, doch alleen van presenteerbladen gebezigd, die bij elkaar behooren.*

s i d j o e d o e *een koppel.*

s i g o e l o e n g *een rol.*

s i p o e t j o e k *een spruit.*

s i i r i *een noot.*

s i b o e l ĕ t *een bal van garen.*

Ook enkele afgeleide zelfstandige naamwoorden worden gevormd met voorgevoegd s i, b.v. s i n a n g r o i *een landgenoot*; s i g a m p o n g *een dorpsgenoot*; s i m o e k i m *een moekimgenoot*; s i b a n g s a *een stamgenoot*; s i k a w a n of s i r a k a n *een kameraad*; s i t i k a r of s i b a n t a l *een slaapgenoot.*

S i dient nog in het bizonder als n a a m w ij z e r van scheldwoorden, b.v. Siboengkoek bĕrdjalan kĕhĕndak boengkar, *de Bultenaar begaf zich op weg, willende verhuizen*; Mĕdĕhak hoekoem Sigoibĕna, *Mĕdĕhak vonniste den schelm*; bah koe taki Sigĕkohpaha, *laat ik dien kromme bedriegen*; gĕdj kĕdjinoi tajoeër pĕdjĕmĕrang bak sipandjang gĕtanjoi doewa, *het is goed, dat wij ons beiden door den Lange aan de overzijde doen overbrengen*; tĕlĕs nĕdra Sibĕdawi limong ratoes kali, *daarna werd de vagebond vijfhonderdmaal gegeeseld.*

§ 90. Om de uitdrukkingen *anderhalf, derdehalf* enz. weder

te geven, plaatst men het woord tĕngah *half* voor het hoofdgetal; b.v. tĕngah doewa *anderhalf*, tĕngah lĕhée *derdehalf* enz.

Men bezigt sikĕhan voor alles, wat middendoor wordt gesneden; sibĕlah voor alles, wat men in 2 helften heeft gehakt; b.v. sikĕhan boh timon *een stuk van een doormidden gesneden komkommer*; sibĕlah ĕngkoet *een stuk van een doormidden gehakten visch.*

HOOFDSTUK XXI.

BIJWOORDEN.

§ 91. Men onderscheidt de volgende soorten van bijwoorden:

I. Bevestigende bijwoorden.

Zij zijn: 1°. njo *ja*, *juist*, *ten rechte*; b.v. njokĕ mĕnan Tĕkoe, *ja*, *het is zoo*, *Tekoe.* 2°. boh *ja*, dat na een gegeven last of bevel wordt gebezigd; b.v. tatjok soerat saboh di kantor, boh, *haal een brief van het kantoor*, waarop geantwoord wordt boh *ja.*

Nog gebruikt men om eene bevestiging of toestemming uit te drukken het woordje na, d.i. *aanwezig zijn*; b.v. na mĕtĕmĕng *is het gevonden*, waarop geantwoord wordt na.

§ 92. II. Ontkennende bijwoorden.

Zij zijn: 1°. han, *neen*, *niet*, ook wel *geen*; b.v. djinoi han mĕtĕmĕng djak oeloen, *nu kan ik niet gaan*; han sapoeë tapoeë, *gij weet van niets af*; oeloen pĕsan padoem hantjit djitinidjak, *hoe vaak ik hem gelast heb*, *hij wil toch niet gaan*; han djid han, *het kan niet anders*, *het moet zoo*; hana lé goeda di sinoi, *zijn er geen paarden meer hier*; han nĕpadjoeh sil kĕbĕ, *eet hij geen karbouwenvleesch*; hana ĕngkoet di pĕkan, *er is geen visch op de markt.* Hana is eigenlijk eene samentrekking van han *niet* en na *zijn.*

2°. kon *geenszins*, *niet*, waarschijnlijk een kortere vorm

van het Maleische **boekan**; b.v. djitĕmĕng ĕngkoet kon batjoet, *zij troffen zelfs niet een weinig visch aan.*

Ook wordt **kon** gebezigd in de beteekenis van **iets** of **iemand niet zijn**; b.v. kon dji radja kon dji kéwasa, *hij is noch een vorst noch een machtig man.*

3°. **bé**, ook wel **bek** geschreven, *toch niet*, *opdat niet*; b.v. bé binggĕs, *wordt toch niet boos*; bé tadjak, *begeeft U niet op weg*; bé tapatih chabar orĕng, *gij moet niet gelooven (aannemen) hetgeen de menschen zeggen*; bé kĕ mĕtĕmĕng oeloen kalon pitan, *ik heb hem niet gezien*, *laat staan hem ontmoet.*

4°. **hat** *toch niet*; b.v. anĕk tapoelang hatlé taba, *het kind worde door U teruggegeven en niet meer weggevoerd.*

§ 93. De uitdrukking **ja of neen** vertaalt men door **njo atawa kon**; b.v. njo njoi roemâh dji atawa kon, *is dit zijn huis ja of neen.*

De uitdrukking **ik weet het niet... wellicht wel** vertaalt men door **hoem.... salĕh**; b.v. hoem salĕh njo, *ik weet het niet*, *wellicht is het waar*; na tĕkoe di kantor hoem salĕh na, *is de tekoe op het kantoor? ik weet het niet*, *wellicht wel*; hoem salĕh padoem na maté, *ik weet het niet*, *hoeveel er gestorven zijn.*

De uitdrukking **het is er.... het is er niet** wordt vertaald door **na.... tan**; b.v. jang na djipĕgah tan jang tan djipĕgah na, of korter: jang na tan jang tan na, *wat er is*, *zegt hij*, *dat er niet is*, *en wat er niet is*, *zegt hij*, *dat er is.*

§ 94. III. Bijwoorden van hoeveelheid.

Zij zijn:

1°. **padoem** *een zeker aantal*, *eenige*, *hoeveel*; b.v. padoem trib *eenigen tijd duurt het*; padoem na arta jang gĕbri kĕ gob, *een zeker aantal zijner goederen heeft hij reeds aan de menschen weggegeven*; padoem na rajoet, *hoe groot is hij*; padoem njoem njoi, *hoeveel kost dit.*

2°. **sĕkian** *zoo* in de beteekenis van *zoo veel*, *zoo weinig*, *zoo groot*, enz. Dit woord is onveranderd van het Maleisch overgenomen; b.v. sĕkian trib, *zoo lang (van tijd).*

§ 95. IV. Bijwoorden van hoedanigheid.

Zij zijn:

1°. d a m ĕ k i a n, *zoo*, *aldus*, *alzoo*, *zoodanig*, *dusdanig*, *zoodoende*, *in deze of dier voege*. Dit woord is aan het Maleisch ontleend, doch wordt zelden gebezigd; b.v. damĕkian gĕkĕhĕn *aldus werd door hem gesproken.*

2°. m ĕ n o i *aldus*, *op deze wijze*; b.v. djĕkalée mĕnoi *als het aldus is.*

3°. m ĕ n a n *alzoo*, *op die wijze*; b.v. Mĕdĕhak dĕngor mĕnan pĕnĕgah, *Mĕdĕhak hoorende*, *dat het antwoord alzoo was*; hal jang moemĕnan *eene zaak*, *welke alzoo is.*

4°. m ĕ d ĕ h *alzoo*, *op die wijze*; b.v. mĕdĕh tapĕgĕd, *op die wijze moet gij het vervaardigen.*

§ 96. Om eene bepaalde hoedanigheid aan te wijzen worden dezelfde woorden gebezigd, die ook als adjectieven voorkomen; b.v. por majang, *hoog vliegen*; taoesaha bak gĕd *onderhoudt het goed.*

§ 97. V. Bijwoorden van plaats.

Zij zijn:

1°. s i n o i *hier*.

2°. s i n a n *daar*, wijzende op eene plaats binnen het bereik van den spreker of eene verwijderde plaats.

3°. s i d ĕ h *ginds*, wijzende op eene plaats buiten het bereik van den spreker.

Om bepaald het zijn in eene plaats aan te duiden, plaatst men het voorzetsel d i *in*, *te*, *op*, voor deze bijwoorden; b.v. di sinoi loen doek, *hier woon ik*; di sinan roemâh dji, *daar is zijn huis*; di sidĕh na orĕng moeprang, *ginds is men aan het vechten.*

En om nu eene beweging naar eene plaats uit te drukken het voorzetsel k ĕ *naar*, *tot*, dat onafscheidelijk met deze bijwoorden wordt verbonden; b.v. djak kĕnoi *kom herwaarts*, djak kĕnan *ga daarheen*, djak kĕdĕh *ga gindsheen.*

§ 98. Als bijwoorden van plaats worden nog gebezigd: a t ĕ s *boven*, d i n a b *voor*, d i l i k o e t *achter*, d i k ĕ *voor*, d i j o e b *beneden*, d i b a r o e h *beneden* of *benedenwaarts*, d i

o e n ë n *rechts*, d i w i l *links*, r a p *nabij*, t o i *nabij* en d j ë o h *verwijderd*.

Om eene beweging naar eene plaats uit te drukken, nemen zij, met uitzondering der drie laatsten, het voorzetsel o e *naar* voor zich, b.v. oe likoet *naar achteren*, oenën *naar rechts* enz.

§ 99. VI. Vragende bijwoorden.

Zij zijn:

1°. p o e ë, *wat*; b.v. poeë koerëng, *wat scheelt er aan*; poëe sëbab han tapëgah dilée, *wat is de reden, dat ge er vroeger niet over hebt gesproken*; poeë tapëgah of poeë takëhën, *wat zegt gij*; poeë chabar, *wat voor nieuws is er*.

2°. p a k r i *hoe*, *hoedanig*; b.v. pakri hal gëtanjoi, *hoedanig is onze toestand*; pakri tabah soedah tëkdir, *wat wilt ge er aan doen, het is Gods beschikking*; pakri loen djid pëlakoe, of: poeboet, *hoe zal ik het verrichten*.

3°. p a k o n *waarom*; b.v. pakon gata tapëloeng, *waarom zijt gij gevlucht*; pakon hana nëtëka kënoi, *waarom is hij niet hier gekomen*.

§ 100. Als betrekkelijk vragende bijwoorden bezigt men:

1°. p a n é *van waar*; b.v. pané tatëka gata, *van waar zijt gij gekomen*.

2°. h o *waarheen*; b.v. ho takëmëng djak, *waarheen wilt ge gaan*.

3°. p a t, *waar*; b.v. pat tatamëng njan, of: pat mëtëmée njan, *waar hebt gij dit gevonden*.

§ 101. Als vragend bijwoord van tijd is in gebruik p a d j a n *wanneer*; b.v. padjan tëroes, *wanneer zijt ge aangekomen*.

§ 102. VII. Bijwoorden van tijd.

Men onderscheidt betrekkelijke en aanwijzende bijwoorden van tijd.

De eerste zijn:

1°. t a t k a l a, *toen*, *tijdens*, *ten tijde dat*; b.v. tatkala toek dji bak gampong njan, *toen hij in die kampong aangekomen was*.

2°. ô h *als*, *wanneer*; b.v. pané ôh nëdjak, *wanneer is hij gegaan*.

Voorts de samenstellingen van ôh, zoo als:

a. ô h l ë s *nadat*, *toen*; b.v. ôh lës boer loen tëka, *nadat ik rijst heb gegeten, zal ik komen*.

b. ô h k a, *toen, nadat*; b.v. ôh ka tĕroes, *toen hij aangekomen was.*

c. ô h n o i, *zooals dit*; b.v. tapĕgĕd pĕtoi ôhnoi pandjang *ge maakt mijn kist zoo lang als dit.*

d. ô h n a n, *zooals dat*; b.v. tapĕgĕd roemâh oeloen ôhnan manjang, *ge maakt mijn huis zoo hoog als dat.*

e. ô h d ĕ h *zooals ginds*; b.v. koh tamĕh kĕ oeloen ôhdĕh pandjang, *behakt deze stijl voor mij zoo lang als gindsche.*

3°. t ĕ l ĕ s of l ĕ s *daarna*, *nadat*; b.v. tĕlĕs djikĕhĕn, *daarna sprak hij.*

§ 103. De aanwijzende bijwoorden van tijd zijn:

1°. d j i n o i *nu*, *thans*; b.v. djinoi loen bri, *thans gaf ik het.*

2°. l o m *nog*; b.v. lakée lom sigo, *vraag het nog eens.*

3°. b o e n o i *zoo juist*; b.v. boenoi na tĕroes orĕng sidroi, *zoo juist is iemand aangekomen.*

4°. d i l é e *te voren*; b.v. dilée djipĕgah mĕnan, *te voren sprak hij op die wijze.*

5°. g o h l o m *nog niet*; b.v. kasip alat goh lom, *zijn de wapens gereed? nog niet.*

6°. p ĕ r n a h *ooit*, *immer*; b.v. na toewan pĕrnah kalon, *heeft mijnheer het ooit gezien.*

7°. d o e d o i *daarna*; b.v. doedoi loen pĕkĕmas, *daarna zal ik het gereed maken.*

8°. ĕ n t ĕ r ĕ k of t ĕ r ĕ k *dadelijk*, *aanstonds*; b.v. ĕntĕrĕk loen ba, *aanstonds breng ik het.*

9°. k a d a n g *somtijds*, *somwijlen*, *bijwijlen*; b.v. kadang djipĕgah mĕnan kadang mĕnoi, *somtijds spreekt hij zus, somtijds zoo.*

10°. s ĕ k a r a n g *nu*; b.v. sĕkarang oeloen toewan poebĕd, *nu lees ik.*

11°. k a *reeds*, *gedaan*, *afgeloopen*; b.v. Allah taâla ka gĕbri kĕ hamba, *God de allerhoogste heeft gegeven aan zijne dienaren.*

12°. t ĕ l ĕ s of l ĕ s, *reeds*, *gedaan*; b.v. tĕlĕs djidjak, *hij is reeds gegaan.*

Ook wordt in stede van k a wel eens h a b i s *afgedaan*, *geeindigd*, *op*, gebezigd; b.v. ôhka habis boh-boh kajée jang masak,

als al de rijpe vruchten geëindigd (op) zijn; ringgit ka habis *zijn geld is op.*

HOOFDSTUK XXII.

VOORZETSELS.

§ 104. Als voorzetsels van plaats bezigt men d i *in, te, op, aan*; b.v. di blang *in de sawah*; di kroeng *in de rivier*: di roemâh *te huis*; di laoet *op zee*; di glé *in de heuvels.*

Bij bijwoorden van plaats wordt het gebruikt om het zijn in of op die plaats uit te drukken, zie Hoofdstuk XXI § 97.

Soms behoort di vertaald te worden door *van, van uit, afkomstig van*, b.v. loen njoi tĕka di nangroi Singapoera, *ik kom thans van de stad Singapoera.*

§ 105. De voorzetsels, die eene beweging naar eene plaats uitdrukken, zijn:

1°. oe *naar*; b.v. oe gampoeng *naar de kampong*; oe pasir *naar het strand.*

2°. oebak *tot, naar*, samengesteld uit de voorzetsels oe *naar* en bak *aan, voor*; b.v. tĕka sidroi orĕng oebak nabi, *er kwam een man tot den profeet.*

§ 106. De voorzetsels, die eene betrekking van iets tot eenig voorwerp aanduiden, zijn:

1°. bak *aan, voor, jegens*, b.v. oeloen toewan lakée blandja bak tĕkoe, *ik verzoek levensonderhoud aan Tĕkoe*; laloe djipĕgah bak dji *voorts zeide hij tot hem.*

Het wordt ook gebezigd om tijdsbepalingen uit te drukken en beteekent dan *op* of *in*; b.v. dji pi dji ĕs bak malam njan, *zij sliepen in dien nacht*; bak waktée njan *op dien tijd*; bak oroi rĕbo *op een woensdag.*

Voorts zijn nog als voorzetsels in gebruik de volgende samenstellingen van bak.

2°. Het in de vorige paragraaf reeds vermelde oebak, dat behalve eene richting ook eene strekking of toenadering tot

een voorwerp aanduidt en vertaald wordt door *aan*, *tot*, *voor*, *jegens*; b.v. djipĕgah oebak anĕk *hij zeide tot zijn kind*; djipoebloi lampoes oebak sidroi orĕng *hij verkocht zijn tuin aan iemand*; djidjak oebak orĕng jang poebloi boh memplam *hij ging naar den persoon, die mangga's verkocht.*

3°. nibak samengesteld uit ni, dat in beteekenis overeenkomt met het Maleische dĕri, doch alleen gebezigd wordt in vereeniging met bak.

Het beteekent *van*, *uit*, *komende uit* en wordt inzonderheid bij vergelijkingen gebruikt om het woordje dan achter den vergelijkenden trap uit te drukken; b.v. loen mĕtĕmée nibak roemâh dji sidroi dara jang pĕrmoi *ik ontmoette komende uit zijn huis eene maagd, die zeer schoon was*; lĕbĕh nibak troi dji *meer dan om hem te verzadigen*; oetoes orĕng Atjeh nibak orĕng Mĕlajoe *de Atjehers zijn kundiger dan de Maleijers*; gĕd njoi nibak njan *dit is beter dan dat.*

§ 107. Om de betrekking tusschen een zegwoord en zijn indirect object uit te drukken, bezigt men de voorzetsels:

1°. kĕ *aan*, *tot*, *voor*; b.v. oeloen bri kĕdji *ik gaf het aan hem.*

2°. Het Maleische akan, dat vertaald wordt door *wat betreft*, *met het oog op*, b.v. akan tĕtapi idjar badjée hantjit mĕtĕmĕng *wat betreft het baadje, het werd niet gevonden.*

§ 108. Om een persoon of zaak als oorzaak van iets aan te duiden, bezigt men het voorzetsel lé *door*; b.v. basah dji sĕrah lé oedjĕn, *hij werd door den regen nat*; djisipak lé goeda *hij werd door een paard getrapt*; djipok lé lĕmo *hij werd door een koe gestooten.*

§ 109. Het voorzetsel dengon ook wel verkort tot ngon vertaalt men door *met*; b.v. inong njan dengon bandoem anĕk *die vrouw met al hare kinderen.* Ook komt ngon als voegwoord voor in de beteekenis van en.

§ 110. Het voorzetsel dĕmi door *bij*; b.v. dĕmi Allah *bij God.*

§ 111. De woorden tĕroes *aankomen* en hinggá *zoodat*,

totdat, worden als voorzetsels gebezigd in den zin van *tot aan*; b.v. djidjak tĕroes oe binĕh kroeng, *hij begaf zich tot aan den oever van de rivier*; djipoeboet mĕnan hingga masa njan *hij handelde aldus tot op dien tijd.*

§ 112. De woorden k ĕ r ĕ n a en s a b a b *oorzaak*, *reden*, worden eveneens als voorzetsels gebezigd in de beteekenis van *om reden van* of *wegens*; b.v. di dji pi djiharap bak dji kĕrĕna of: sabab dji kaja, *wat hem betreft*, *hij hoopte op hem*, *omdat hij rijk was.*

HOOFDSTUK XXIII.

VOEGWOORDEN.

§ 113. De meest gebruikelijke voegwoorden zijn:

1°. a t a w a *of*; b.v. rajoet atawa tjoet, *groot of klein.*

2°. t ĕ t a p i *maar*; b.v. tĕtapi oeloen toewan hana mĕtĕmĕng djak oroi njoi, *maar ik kan heden niet op weg gaan.*

3°. m ĕ l a i n k a n, *doch*; b.v. hana djitĕmĕng ba bandoem, harta mĕlainkan djitinggal bandoem, *hij kon zijne goederen niet wegbrengen*, *doch hij moest alles achterlaten.*

4°. s o p a j a *opdat*; b.v. sopaja gĕtanjoi bé kĕnoug oedjĕn, *opdat wij niet door den regen worden getroffen.*

5°. t ĕ m a r, vaak verkort tot m a r, *en*, *voorts*, *vervolgens*, wordt ook evenals het Maleische m a k a als logische verbinding en aan het begin van een nieuwen volzin gebezigd; b.v. tĕmar djipĕgah *voorts zeide hij.*

6°. s j a h a d a n *voorts*, *wijders*, *vervolgens*, wordt bij het begin van een nieuwen volzin gebruikt.

7°. l a l o e *vervolgens*, *toen*, *daarop*, *daarna*; b.v. tĕmar laloe djiba lé sjéaudagar njan, *voorts werd het door dien koopman weggebracht.*

8°. l o m *ook*, *nog*, *bovendien*; b.v. jôh njan Mĕdĕhak lom nĕsoedi bak orĕng mé pĕdati, *op dien tijd onderzocht Mĕdĕhak nog den man, die de pedati bracht.* L o m wordt ook vaak met

het nadrukwijzende p i verbonden, l o m p i, en beteekent dan *meer*, *te meer*, *bovendien*; b.v. karĕna hana sidroi orĕng lompi jang mĕmilik sigala harta njan, *want er is niemand meer, die eigenaar is van die goederen.*

9°. g o h; dat steeds in vereeniging met l o m voorkomt en door n o g n i e t moet worden vertaald; b.v. dji goh lom toek, *hij is nog niet aangekomen.*

10°. t ĕ r ĕ k of ĕ n t ĕ r ĕ k *nog*, *ook*; b.v. tadjoek sikĕrak tĕrĕk, *geef hem nog een stuk.*

11°. b a h o e w a dient tot inleiding of aankondiging van eene zinsnede of van een geheel stuk; b.v. bahoewa soerat njoi loen pĕit kĕ Tekoe Poelan, *dezen brief zend ik aan Tekoe N.N.*

Gewoonlijk wordt b a h o e w a niet vertaald.

12°. t j i t *ook*, *slechts*, *toch*, *evenwel*; b.v. tĕmar Tĕkoe Hoesin gĕdjak tjit kĕnoi *en Tekoe Hoesin begaf zich ook hierheen.*

13°. k a r ĕ n a *omdat*, *want*; b.v. oeloen toewan salah karĕna han dji ingat *ik beging een misslag*, *omdat hij niet oplettend was.*

14°. a s a l *mits*, *als maar*; b.v. asal bé salah *mits men geen schuld heeft.*

15°. s o e n g g o e h *inderdaad*, dat gewoonlijk wordt gevolgd door het nadrukwijzend p i; b.v. soenggoehpi Tĕkoe oeloen toewan hana kéwasa, *inderdaad Tekoe heb ik geen macht.*

16°. d j ĕ k a l é e, *indien*, *als*; b.v. djĕkalée han ĕk bé tagoelam, *als ge niet sterk zijt*, *moet ge het niet dragen.*

17°. s a r é of s a r i *daarna*, *nadat*, *toen*, *vervolgens*; b.v. istri kamoi dilée djiba saré lĕpas mdrandĕh kroeng, *mijne vrouw bracht hij het eerst en stak daarna de rivier over;* ôh saré tĕroes kĕnan hadlir *nadat zij daar aangekomen waren*, *werden zij gewaar;* ôh saré dĕs njan djipandang laloe djiriwang oebak radja, *nadat hij het duidelijk had gezien*, *keerde hij vervolgens naar den vorst terug.*

18°. s i r a, *terwijl*; b.v. Sipandjang djĕmĕrang ijĕr ôh dada sira djidoek, *de Lange stak het water over*, *dat tot zijn borst kwam*, *terwijl hij zat.*

HOOFDSTUK XXIV.

TUSSCHENWERPSELS.

§ 114. De voornaamste zijn:

1°. h a i, w a h a i om iemand aan te roepen; b.v. wahai tĕngkoe tangor kamoi, *hé tengkoe, hoor ons.* Deze woorden worden ook wel door h é en w a h é getranscribeerd.

2°. t j ĕ h foei; b.v. tjĕh bé tapoeboet mĕnan, *gij moet aldus niet handelen.*

3°. o h en a l l a h om verwondering uit te drukken b.v. oh; of: allah boengong ujan gĕd lagoina, *o! wat is die bloem wonderschoon.*

4°. h a r ĕ m *vervloekt mag ik zijn;* b.v. harĕm djĕkalée oeloen kalon dji, *vervloekt mag ik zijn, indien ik hem gezien heb.*

5°. I n s j á a l l a h *als God het wil;* b.v. in sjá allah oeloen djak singâh bengâh oe pasir *als God het wil, zal ik morgenochtend naar het strand gaan.*

6°. s a j a n g *'t is jammer;* b v. sajang tĕkoe hana kalon kĕrdja dji, *'t is jammer dat gij (Tekoe) zijn werk niet hebt gezien.*

7°. a s t a g a f i r o e l a h, *God vergeve het mij;* b.v. astaga firoelah djĕkalée oeloen salah, *God vergeve het mij indien ik schuldig ben.*

8°. w ĕ h en m i n a h *ga weg, schrob je weg;* b.v. wĕh, of: minah nibak mata oeloen toewan, *ga uit mijne oogen weg.*

HOOFDSTUK XXV.

NADRUKSWIJZERS.

§ 115. De nadrukswijzers worden gebezigd om bizonderen nadruk op een woord te leggen. Zij worden niet vertaald en achter het woord geplaatst, waarop men den nadruk wil laten vallen.

Zij zijn:

1°. pi, b.v. pĕrangoi pi djĕroh adil pi tĕhat hantom rajat tĕanianja, *zijn gedrag was schoon, zijne rechtvaardigheid buitengewoon en de onderdanen werden niet door hem gekneveld*; pĕkajan pi gĕd roepa pi djĕroh tĕhat mĕsaboh dengon bhasa, *zijne kleederen waren goed, zijn uiterlijk zeer schoon en zijne spraak dienovereenkomstig.*

2°. kĕ, b.v. radja Radin nama oeloen njankĕ toewan gĕsĕboet nama, *Radja Radin is mijn naam, aldus mijnheer noemt men mij*; bak dji mĕin-mĕin ĕngkoet djimĕrĕpas tĕgĕtit saboh atawa doewa atawa lĕhée boh oe darat dji padjoehkĕ lé tjitjim njan, *terwijl zij zich vermeiden en de visschen worstelende waren, vielen er een, twee of drie stuks op den oever, die door dien vogel werden gegeten*; loenkĕ soelthan Brahim, *ik ben sultan Brahim.*

3°. lé, dat gewoonlijk door bah, *laat*, wordt voorafgegaan; b.v. bahlé koetipée ĕngkoet palis sopaja koetĕmée padjoeh jang lĕmah-lĕmah, *laat ik die domme visschen bedriegen, opdat ik eten verkrijge dat zeer lekker is*; bahlé bé 'lom oeloen toewan kĕhoedjĕn, *laat mij niet nogmaals beregend worden.*

HOOFDSTUK XXVI.

UITDRUKKINGEN VOOR DEN COMPARATIEF, SUPERLATIEF EN EXCESSIEF.

§ 116. De comparatief of vergelijkende trap wordt, evenals in het Maleisch, uitgedrukt door het woordje lĕbĕh, *meer*; b.v. lĕbĕh tatoeng, of: sĕoem nibak dilée, *het is warmer dan eertijds*; lĕbĕh mamĕs nibak sakar, *zoeter dan suiker*; goeda loen lĕbĕh gĕd nibak goeda droinĕ, *mijn paard is beter dan uw paard.*

§ 117. De superlatief of overtreffende trap wordt uitgedrukt door het woordje tĕrlĕbĕh *meest, het meest*; b.v. tĕrlĕbĕh gĕd tadjak dĕngon tadoek, *het beste is, dat gij loopt in plaats van dat gij zit*; jang tĕrlĕbĕh soesah mĕtĕmĕng nibak bandoem, *hetgeen het moeielijkst van alles te vinden is.*

§ 118. Den excessief of overmatigen trap geeft men weer door

één der woorden t ĕ h a t, *zeer*; t ĕ r l ĕ b ĕ h t ĕ h a t *al te zeer* en l ĕ p a s t ĕ h a t *al te.*

Soms worden daartoe ook de Maleische woorden t ĕ r l a l o e, *buitengewoon*, t ĕ r l a n g s o n g en t ĕ r l a m p a u gebezigd, b.v. roepa boebal tĕhat, *een zeer dom uiterlijk;* toeboh pidjoet tĕhat, *een zeer mager lichaam*; djihĕrĕn, of: tahĕr tĕhat djikalon, of: kĕmalon, *hij was zeer verwonderd dat hij het zag;* djalan njan bĕroek tĕhat, *die weg is zeer vuil*; raja tĕhat nangroi njan, *die stad is zeer groot*; jang tĕrlĕbĕh tĕhat sakit, *dat al te zeer smart*; tĕhat lĕpas sakit, *al te ziek;* lĕpas tĕhat djĕhĕt kalakoewan, *een al te slechte aard*; tĕrlangsong djĕoh, *al te ver;* tĕrlampau sakit, *al te ziek.*

EINDE.

II.

LEESBOEK.

HIKAJAT SIBOENGKOEK DJIPĔNGĔT PĔROEMÅH LÉ PĔNTJOERI.

Bak sioroi takdir toehan Siboengkoek boengkar ngon pĕroemåh djimé sadjan dji mĕsafra. Sama tĕngåh rĕd kĕtĕroes djidjak sinan mĕroempak kroeng raja ijĕr hana lĕhok na oh tĕoet. Lintĕng kroeng njan loewĕs. Tĕmar tĕroes bineh kroeng Siboengkoek mĕtĕmée pĕntjoeri raja pandjang djikĕmĕng djĕmĕrang kroeng njan tjit. Lĕmah djiĕr Siboengkoek di sinan sadjan ngon pĕroemåh dji djĕroh tĕhat roepa tĕsawoer lam haté pĕntjoeri bahkoe taki koe toeng pĕroemåh djih kĕkée mĕnan kira dalam haté pĕntjoeri. Dji bloh lé lam kroeng oh tĕroes lam kroeng anĕk bisoi dji poepanĕk droi poera-poera sara djioi bak ri roepa ijĕr lĕhok na oh takoei. Sama tĕngåh kroeng ka tĕroes lĕmah djiĕr lé Siboengkoek. Tĕmar djimĕhoi hé toewan ho takĕmĕng djak. Tĕmar sĕoet Sipandjang loen kĕmĕng woih oe gampong. Tĕrpikir Siboengkoek dalam haté ijĕr kroeng njoi ngob oeloen (ngiĕng?) orĕng pandjang tĕroes oh takoei. Adat oeloen bloh mĕhat maté ngon-ngon binoi oeloen. Hé orĕng binoi pakri padan gĕd kĕdjinoi tajoeĕr pĕdjĕmĕrang gĕtanjoi bak Sipandjang tajoeĕr mĕlĕs droi kĕpĕnajah djih ban jang patoet. Tĕlĕs moefaka... hoi Sipandjang wahé polim djĕmĕrang kroeng tatjok ...mĕrang gasĕh sajang ban jang patoet mibri oepah.

VERHAAL VAN DEN BULTENAAR WIENS VROUW WORDT ONTVOERD DOOR EEN ROOVER [1]).

Op zekeren dag door Gods voorbeschikking vertrok de Bultenaar naar eene andere streek; zijne echtgenoote voerde hij met zich mede en zij reisden tezamen. Op de helft van den weg gekomen, waarheen zij zich begaven, ontmoetten zij eene groote rivier, waarvan het water niet diep was en tot aan de knie reikte. De breedte van die rivier was uitgestrekt. Aan den kant van de rivier gekomen, ontmoette de Bultenaar een grooten en langen roover; deze wilde ook die rivier oversteken. Opziende, zag hij den Bultenaar aldaar tezamen met zijne vrouw, die zeer schoon van uiterlijk was. In het binnenste van den roover kwam de gedachte op: laat ik bedrog plegen; ik zal zijne echtgenoote voor mij nemen. Aldus dacht de dief bij zichzelven. Hij begaf zich daarop te water, en, in de rivier gekomen, maakte de deugniet zich voor de leus klein, terwijl hij het deed voorkomen, alsof de diepte van het water tot aan den hals reikte. Halverwege de rivier gekomen, werd hij door den Bultenaar gezien. Daarop riep deze: hé mijnheer, waarheen wenscht gij te gaan? De Lange antwoordde, ik wensch naar de kampong terug te keeren. De Bultenaar dacht bij zich zelven: het water van die rivier is diep, ik bespeur dat het bij dien langen man tot aan zijn hals komt. Indien ik te water ga, sterf ik zeker met mijne vrouw. Hé vrouw, wat is uw gevoelen? het is goed, dat wij ons thans door den Lange doen overbrengen; wij zullen ons doen overzetten en zijne moeite naar behooren (beloonen). Na overlegd te hebben, riep hij den Lange toe: Hé, jongere broeder, kom de rivier over en haal ons, om ons over te brengen, indien ge deernis en medelijden gevoelt. Wij zullen U loon naar behooren geven. De Lange, hoorende,

---

1) Aangeteekend wordt, dat de vertaling letterlijk is en het Atjehsch op den voet is gevolgd.

Ban Sipandjang dĕngor Siboengkoek mĕhoi djiriwang lé rĕdjang-rĕdjang sĕrta djikĕhĕn djak kĕnoi loen pĕdjĕmĕrang bahlé bé-oepah. Tĕmar pĕrab Siboengkoek doewa dengon pĕroemâh. Tapĕtĕlĕs kamoi si sĕn ban doewa. Tĕmar sĕoet Sipandjang mĕng si sĕn ban doewa han djid loen pĕdjĕmĕrang ijĕr kroeng lĕhok tĕhat. Mĕlainkau sĕn-sĕn sidroi loen pĕlĕpas, kĕnoi rĕdjang-rĕdjang. Niët dalam haté djitaki. Oh djidĕngor lé Siboengkoek djijoeër djak pĕroemâh dji rĕdjang-rĕdjang dilée. Tĕmar gĕriwang gĕtjok oeloen. Johnjan inong tjok ngon bĕkal djidjak bak binĕh kroeng. Johnjan Sipandjang tjok inong dji goelam sira djidoek djidjĕmĕrang bak ri roepa oh takoei. Na tĕroes oe tĕngâh kroeng tĕmar djitanjong oebak inong wahé inong ho taba lakoi gata njan ban boengkoek. Bahlé tamĕkawin ngon oeloen. Kĕpoeë lakoi tanjan. Tĕmar sĕoet orĕng binoi hana kong iman gĕd han poeë loen bos Siboengkoek loen tim ngon gata. Tĕmar djidjak tĕroes mĕrandĕh kroeng djidoek djimanoi doewa-doewa. Di Siboengkoek djiprĕh-prĕh gĕtong droi hana gĕtong. Johnjan kĕ baroe djitĕhée kĕdji tipée oeloen lé Sipandjang. Sipĕntjoeri ngon orĕng binoi djih djimanoi doewa-doewa. Lĕmah djiĕr mĕranoi kroeng Siboengkoek moi hana tara. Djimĕhoi han tĕroes djidjak pi han djid. Di Sipandjang tĕlĕs dji padjoeh boer doewa-doewa djidjak landjar. Oh djikalon mĕnan lé Siboengkoek lĕmah pikir dalam haté nibak hoedib gĕd kĕmaté âib kĕdji di atĕs doenja. Djimĕkĕmas djikap gigoi djibloh lam kroeng dji sangka lĕhok tĕhat ijĕr. Pĕlahan-lahan djitĕroen djitakoet maté; sabab malée

dat de Bultenaar hem riep, keerde ten spoedigste terug, terwijl hij zeide, kom hier, ik zal U overbrengen en wel zonder loon. Daarop naderde de Bultenaar te samen met zijne vrouw: Gij brengt ons beiden in eens over. De Lange antwoordde: beiden in eens kan ik niet overbrengen; het water van de rivier is zeer diep, doch één voor één zal ik overbrengen, kom spoedig hier. Zijne innerlijke bedoeling was bedrog te plegen. De Bultenaar dit hoorende, liet zijne vrouw ten spoedigste vooraf gaan. Daarna komt ge terug en haalt ge mij [1]). Toen nam de vrouw den voorraad levensmiddelen met zich mede en begaf zich naar den oever van de rivier. Nadat de Lange de vrouw tot zich had genomen, dook hij, terwijl hij bukkende overging, zoodat het scheen alsof (het water) tot aan zijn hals kwam. Halverwege de rivier gekomen, vroeg hij aan de vrouw: Hé vrouw, waarheen wordt ge door uw man gebracht, die bultig is? Het is beter, dat ge met mij huwt, wat kan U uw man schelen. Daarop antwoordde de vrouw, die niet sterk van geloof was: Goed het is niets, ik zal den Bultenaar verlaten, ik wil U (volgen). Daarna vervolgden zij hun weg tot aan de overzijde van de rivier, waar zij zich nederzetten en zich tezamen baadden. Wat den bultenaar betreft, hij wachtte, dat men hem afhaalde doch hij werd niet afgehaald. Toen wist hij eerst, dat hij door den Lange was bedrogen. De roover en zijne vrouw waren beiden badende. Dit aan de overzijde van de rivier ziende, weende de Bultenaar zonder ophouden. (Indien) hij riep, reikte (het geluid) niet (zoover) en op weg gaan kon hij evenmin. Wat den Lange betreft, nadat zij beiden rijst hadden gegeten, begaven zij zich snel op weg. Toen dit door den Bultenaar werd bespeurd, dacht hij bij zich zelven: het is beter te sterven dan te leven en de schande der wereld tot zich te trekken. Hij maakte zich gereed, hij beet op zijne tanden, hij begaf zich in de rivier; meenende dat het water zeer diep was, daalde hij langzaam af, vreezende te ster-

1) Dit wordt door den Bultenaar tot den Lange gezegd.

gadoh takoet han dji soeroet djibloh landjar. Oh tĕroes mĕrandĕh djidjĕmĕrang hana lĕmah orĕng. Tĕmar djidjak sĕtĕt rĕd raja pantas-pantas sira djimoi, rŏh oebak miĕ koedjoek panggang prĕoet koe pi dĕk boer hana lé. Kĕbit dji sĕtĕt pantas djidjak sĕnsĕroĕd lĕmah djiĕr njata. Djimĕhoi lé ngon soewara jang tĕhat taprĕh siat taprĕh dilée bé tadjak pantas. Pakon mĕnan pĕrangoi gata. Pakon taba ploeng pĕroemâh oeloen. Tĕmar sĕoet pĕntjoeri kon peroemâh kah. Kĕpoeë goena kamĕhoi di orĕng. Binoi pi dji moengkit kon lakoi loen gata. Koe ĕr gata mĕng oroi njoi. Djoedoe oeloen jang djak sadjan. Pĕtakian lĕ tĕhat bak gata ban badan taboengkoe'k akal pi mĕnan lom ngon soelit tĕhat. Siboengkoek dĕngor mĕnan sĕnĕoet makin moepoet-poet hana tara. Takdir toehan koewasa loewĕs tĕtap moebantah orĕng ban doewa lĕhée dji sadjan dengon inong rioeh di rĕd raja. Siboengkoek maba mĕhoekoem oe dĕhta tĕroen bak oelama. Sĕoet pĕntjoeri ngon orĕng binoi ridla midjinoi djak oe dĕhta Oebak Mĕdĕhak djidjak ban lĕhée. Oh sari tĕroes djimĕtĕmée pĕntjoeri dilée ngadoe dâwa. Tĕngkoe dĕngor oeloen pĕgah Siboengkoek djidâwa oeloen pĕroemâh di oeloen djikĕhĕn di djih soelit raja. Di pĕhoen tjoet kon tĕroes ân djinoi djoedoe oeloen, ôh tĕlĕs bĕdawi pĕik sembah. Mĕdĕhak kĕhĕn bah iĕm di gata. Tĕmar Siboengkoek mĕngadoe djaroi djisĕoen atĕs djĕmala Tĕngkoe dĕngor oeloen pĕgah orĕng binoi njoi şah djoedoe oeloen ajah pĕkawin joh saboh roi tĕroes ân djinoi djih ka raja. Djinoi Mĕdĕhak nĕsĕmoedi nĕtanjong kri oebak inong wahé inong pĕgah ban bit jang toh lakoi gata kĕhĕn

ven, doch de schande deed de vrees verdwijnen. Hij week niet terug, maar begaf zich schielijk te water. Nadat hij naar de overzijde was overgestoken, zag hij niemand meer. Daarop schreed hij voort, den grooten weg snel volgende, en weende uitermate: Aan de kat heb ik het vleesch gegeven. Mijn buik is hongerig, rijst is er niet meer. Werkelijk achtervolgde hij hen, snel spoedde hij zich voort en vervolgens zag hij hen duidelijk. Hij riep daarop met eene vervaarlijke stem: Wacht een oogenblik, wacht eerst, gaat niet zoo spoedig voort. Waarom is uw gedrag aldus? Waarom zijt gij met mijne vrouw op den loop gegaan? Daarop antwoordde de roover: het is uwe vrouw niet. Waartoe dient het, dat menschen door U worden aangeroepen? De vrouw ontkende eveneens: »gij zijt mijn man niet". Ik heb U eerst heden gezien. Mijn echtgenoot is hij, die mij vergezelt. Vol bedrog zijt gij, en evenals uw lichaam krom is, evenzoo is uw vernuft en daarbij nog zeer leugenachtig. De Bultenaar, dit antwoord hoorende, pruttelde nog des te meer en ophoudelijk in zichzelven. Door voorbeschikking des Heeren, wiens almacht uitgestrekt is, bleven beide personen twistende en met hun drieën, de vrouw daarbij, maakten zij rumoer op den grooten weg. De Bultenaar wilde om de zaak te beslissen zich naar een schriftgeleerde begeven. De roover en de vrouw stemden er in toe (zeggende): kom laat ons thans daarheen gaan. Naar Mĕdĕhak begaven zij zich met hun drieën. Aldaar aangekomen, bracht de roover het eerst zijne beschuldiging voor. Tengkoe, hoor naar hetgeen ik zeg. De Bultenaar uit de beschuldiging, dat mijne vrouw de zijne is, een groote leugen, want van klein af tot heden toe is zij mijne echtgenoote geweest. Daarna maakte de roover zijne eerbiedsbetuiging. Medehak antwoordde: zwijg stil. Vervolgens beklaagde de Bultenaar zich, zijne handen boven zijn hoofd brengende: Tengkoe, hoor, ik zeg dat deze vrouw inderdaad mijne vrouw is en hare ouders haar aan mij uithuwden van haar eerste jaar af tot heden, nu zij volwassen is. Thans onderzocht en ondervroeg Mĕdĕhak de vrouw: Hé vrouw, zeg oprechtelijk wie uw echtgenoot is, zeg

bak tĕpat soenggoeh haté na bek taķşir atĕs oeloen. Tĕmar djisĕoet oreng binoi Sipandjang njoi njo djoedoe oeloen. Ban Mĕdĕhak dĕngor mĕnan djipĕgah nĕpikir pantas dĕngon haté bidjak pi tĕhat akal tadjam tĕhat oetoes pĕham hana tara johnjan Mĕdĕhaķ lĕmah pikir bah koe·pĕtjĕré orĕng njoi lĕhée saboh saho dji koepĕdong mangat koetanjong koe pĕriksa. Nĕpĕsiblas agam ngon inong nĕtĕmanjong bak sĕn-sĕn sidroį. Han moeboenjoi bak jang doewa. Pĕhoen nĕtanjong bak orĕng binoi toh jang njo lakoi di gata. Orĕng binoi sĕoet rĕdjang njan Sipandjang djoedoe oeloen adat mĕnan gata pĕgah soi nan ajah tĕha di gata soi tĕha inong soi tĕha agam siri nioeķim soi po nĕmat tapĕgah ban tĕpat roemâh tangga. Oh djidĕngor mĕnan nĕsoedi djawĕb han djibri dara tjĕlaka. Tĕlĕsnjan mĕhoi tĕmar Sipandjang bĕdos rĕdjang kĕnoi gata soi po pĕroemâh orĕng binoi djĕh tapĕgah ban tĕpat bé mĕtoekar. Sipandjang sĕoet rĕdjang-rĕdjang pĕroemâh abang oeloen dilée tjit ka loen kĕhĕn masa boenoi poeë lom djinoi tapĕriksa. Mĕdĕhaķ dĕngor mĕnan pĕnĕgah tĕkĕhim batjoet nĕsom moeka sabab mĕlain narit boenoi dĕngon narit djinoi. Adat njo bit djoedoe gata soi ajah djoedoe gata orĕng binoi soi orĕng lakoi soi tapĕgah djinoi ngon roemâh pat nangroi. Sipandjang dĕngor mĕnan nĕtanjong djiĕm droi hana chabar; Nĕpoewĕh njan nĕhoi Siboengkoek kĕnoi datoe nĕpĕrĕb gata. Bĕdos Siboengkoek rĕdjang-rĕdjang. Tĕmar nĕtanjong oleh Mĕdĕhaķ djinoi po boengkoek tapĕgah jang ban bit soi po pĕroemâh orĕng binoi njoi

het in oprechtheid en waarheid des harten, opdat geen straf over U kome. De vrouw antwoordde daarop: de Lange daar is inderdaad mijn echtgenoot. Toen Mĕdĕhak haar aldus hoorde spreken, overdacht hij de zaak een oogenblik bij zich zelven. Zijne schranderheid groot zijnde, zijne scherpzinnigheid buitengewoon en zijn vernuft scherp en zonder gelijken, kwam Mĕdĕhak daarop te denken: laat ik deze drie menschen van elkaar scheiden. Ieder aan eene zijde zal ik hen doen staan, ik kan dan gemakkelijk vragen en onderzoeken. Hij scheidde de mannen van de vrouw, en ondervroeg ieder afzonderlijk, terwijl de beide overigen zich niet mochten doen hooren. Eerst vroeg hij aan de vrouw: wie is inderdaad uw man? De vrouw antwoordde schielijk: die Lange is mijn echtgenoot. Indien aldus uw antwoord is, welke zijn de namen uwer schoonouders? Wie is uwe schoonmoeder, wie uw schoonvader? Uit welke moekim zijt ge en wie is het besturend hoofd en door U worde oprechtelijk gezegd, waar zich het door U bewoonde huis bevindt. Nadat zij had gehoord, dat zij aldus werd ondervraagd, gaf de booze vrouw geen antwoord. Daarna werd de Lange voorgeroepen: kom spoedig hier staan. Wiens echtgenoote is gindsche vrouw? Antwoord naar waarheid en draai niet. De Lange antwoordde ten spoedigste: zij was vroeger de echtgenoote van mijn ouderen broeder en op den huidigen dag is zij de mijne; wat hebt ge thans nog te onderzoeken? Mĕdĕhak, hoorende dat zijn antwoord aldus was, lachte een weinig en verborg zijn gezicht, omdat het relaas van zooeven verschilde met het relaas van thans. Als het waar is, dat zij uw echtgenoote is, wie zijn dan de ouders van uw echtgenoote? Wie is de moeder en wie de vader, en thans worde door U gezegd in welke negorij zich hun huis bevindt. De Lange hoorende, dat hij aldus werd ondervraagd, hield zich stil en zeide geen woord. Nadat hij weggebracht was, werd de Bultenaar geroepen. Kom hier oude, kom nader bij. De Bultenaar stond ten spoedigste op en werd daarna door Mĕdĕhak ondervraagd. Thans, vader Bultenaar, worde door U naar waarheid gezegd: aan wie behoort deze

tapĕgah djinoi ban tèpat oebak oeloen. Johnjan Siboengkoek djimarit Mèdèhaķ dèngor dji tjĕlitra orĕng binoi njan pĕroemâh oeloen. Masa midjak tĕroes oe binĕh kroeng Sipandjang djĕmĕrang loen kalon ijĕr ôh dada hana loen toepoeë dji djĕmĕrang sira djidoek dji tipée oeloen. Tĕmar loen mĕhoi loen joeër tong droi pĕroemâh oeloen dilée djilakée ba sari lĕpas oe mĕrandĕh kroeng loen ĕr djiba ploeng djiba landjar. Adat njo bit ban tapĕgah soi nan ajah pĕroemâh gaṭa orĕng binoi soi orĕng lakoi soi tapĕgah ban tèpat di pat tĕmpat di pat nangroi tapĕgah rĕdjang. Siboengkoek pĕgah lé dji atoer habis tahĕr rajat doemna. Ban Mĕdĕhaķ dĕngor narit Siboengkoek inong njan wĕdjoek kĕdjih poelang. Mĕdĕhaķ kĕnĕn bak pĕntjoeri gata bĕdawi lĕmah tanda djĕhĕt tĕhat lom mĕdâwa raja. Sipandjang ikral droi dji njo soelit. Tĕlĕsnjan nĕdra Sipĕntjoeri lĕhée rĕtoes go di inong pi limong rĕtoes hoekoem poetoes rĕdjang langka Mĕdĕhaķ mĕhoi orĕng njan nĕpĕingat gata tĕ téaubat bé- lé mĕnan boet singâh loesa. Ingat-ingat doem gĕtanjoi bé- oebak miĕ tadjoek tikoes bé- bak moesoeh tapĕgah rahsia. Bé- bak orĕng dĕk tadjoek makanan Ingat téaulan doem tĕrata bé- tamĕrakan orĕng soelit mĕhat dji chianat doedoi kĕgata.

HIKAJAT INONG MĔSĔNOH ANĔK.

Bak sioroi takdir Allah sidroi inong moeda sĕdang djidjak mĕin-mĕin tĕbit oe blang. Anĕķ dji tingkoei djimé sadjan

vrouw als echtgenoote? Het worde thans oprechtelijk door U aan mij gezegd. Toen deed de Bultenaar zijn verhaal en hoorde Mèdèhak zijn relaas. Deze vrouw is mijne echtgenoote. Tijdens wij aan den oever der rivier waren gekomen, stak de Lange over en zag ik, dat het water tot aan zijne borst kwam. Ik wist niet, dat hij bukkende overstak en mij bedroog. Daarop riep ik hem aan en liet ik ons afhalen. Mijne echtgenoote verzocht hij het eerst over te brengen. Na de overzijde der rivier bereikt te hebben, zag ik, dat hij met haar vluchtte en haar snel wegvoerde. Als hetgeen door U wordt gezegd waar is, welke zijn dan de namen der ouders uwer echtgenoote, welke is die van de moeder, welke die van den vader. Door U worde oprechtelijk gezegd waar hunne verblijfplaats is en in welke negorij, dat worde spoedig door U gezegd. De Bultenaar antwoordde daarop naar volgorde waarna alle aanwezigen zich verwonderden. Toen Mèdèhak het relaas van den Bultenaar had gehoord, wees hij de vrouw aan hem terug. Mèdèhak zeide tot den roover: gij roover, uwe boosheid is gebleken in deze groote beschuldiging. Des Langen boosaardigheid is inderdaad te liegen. Daarna werd de roover driehonderd maal gegeeseld en de vrouw vijfhonderd. Het vonnis geveld zijnde liet Mèdèhak ten spoedigste die menschen roepen en werden zij door hem indachtig er op gemaakt berouw te gevoelen en aldus niet meer in de toekomst te handelen. Laat ons er allen aan denken om de kat niet aan de muis te geven, om aan onzen vijand geen geheimen mede te deelen, om aan hongerige menschen geen eten toe te vertrouwen. Door U makkers worde gelijkelijk onthouden geen leugenaar tot vriend te nemen, zeker zal hij U later bedriegen.

VERHAAL VAN EENE VROUW, DIE EEN KIND WEGVOERDE.

Op zekeren dag door Gods voorbeschikking begaf eene jonge vrouw zich naar een rijstveld om zich te verlustigen. Haar kind

tĕroes ka djidjak bak saboh koelam dji sĕrah moeka dĕngon ijĕr koelam njan. Djipĕdoek anĕk di binĕh koelam. Tĕka sjéthan sidroi dara djipĕroepa droi ban orĕng binoi han oebah bak manoesjia oemoer sadoem ngon jang po anĕk roepa pi sakan. Johnjan dji(tjok?) anĕk olĕh sjéthan djimé landjar. Temar dji sĕtĕdj anĕk njan olĕh nang. Sjéthan ba ploeng landjar. Tapoelang anĕk oeloen dĕngon soewara jang tĕhat. Tĕmar sĕoet inong sjéthan anĕk oeloen kon di gata. Tĕmar djimĕhoi lom lé ma anĕk njan anĕk tapoelang bé lé taba anĕk di kée kakĕhĕn di kah tĕhat bĕrakah dara tjĕlaka. Mĕnan-mĕnan djimoebantah-bantah oedĕhta midjak bak oelama. Tadjak djinoi ban lĕhée gĕtanjoi tajoeĕr hoekoem bak Mĕdĕhak. Oh sari tĕroes kĕnan hadlir djingadoe lé chabar dâwa wahé tengkoe tadĕngor kamoi bak anĕk njoi kamoi mĕdâwa. Masing-masing kĕhĕn anĕk droi tahoekoem midjinoi olĕh gata. Johnjan Mĕdĕhak nĕtĕmanjong oebak inong njan ban doewa soi po anĕk anĕk manjak njoi tĕngâh ban tĕpat. Sĕoet Sjéthan pantas-pantas anĕk abang oeloen. Tĕmar lom nĕtanjong bak jang po anĕk kĕhĕn barĕdjang soi po anĕk njoi. Djisĕoet lé rĕdjang-rĕdjang anĕk oeloen hé tĕngkoe anĕk manjak njoi. Rajat dĕngor pĕngadoewan habis hirĕn ban sinĕuna, sidroi anĕk doewa nang, hantom na jang ka. Mĕdĕhak pikir dalam haté chabar moestahil doewa boh ma tĕmar lĕmah dalam haté na saboh bangon oeloen pĕdjĕlas. Mĕng njo anĕk mĕhat djitim moepajah bahlé soesah pi djitim. Mĕng kon anĕk han djitim tĕhat pajah. Tĕmar gĕpĕdoek anĕk bak saboh tĕmpat timor barat jang djidoewa sĕrĕtoes dĕpa saho djarak gĕpĕdoek

in een doek gedragen, voerde zij met zich mede. Zij begaf zich naar een vijver, waar zij haar gelaat met het water van dien vijver waschte. Zij legde haar kind aan den oever van dien vijver neder. Er kwam een duivel in vrouwengedaante. Hij had zich het uiterlijk eener vrouw gegeven en was niet van een mensch te onderscheiden. Zijn leeftijd was gelijk aan die der vrouw, die het kind bezat, en zijn uiterlijk eveneens. Toen werd het kind door den duivel weggenomen en snel weggevoerd. Daarop werd het kind door de moeder achtervolgd. De duivel vluchtte er snel mede. Geef mijn kind terug (riep de moeder) met eene vervaarlijke stem. De duivelin antwoordde daarop: het is mijn kind en niet het uwe. Vervolgens werd weder door de moeder van het kind geroepen: Het kind worde door U teruggegeven en niet door U weggevoerd. Het kind van mij zegt gij dat van U is, gij liegt zeer, booze vrouw. Aldus twistten zij met elkander: Kom, laat ons naar den schriftgeleerde gaan. Laten wij thans met ons drieën gaan en Mĕdĕhak doen beslissen. Aldaar aangekomen zijnde, brachten zij hunne beschuldiging voor: Hé Tengkoe, hoor ons aan, over dit kind twisten wij. Ieder onzer zegt, dat het kind haar eigen is, thans worde door U over ons recht gesproken. Toen ondervroeg Mĕdĕhak de beide vrouwen: Wiens kind is dit? De zuigeling lag juist in het midden. De duivelin antwoordde snel: het is het kind van mijn ouderen broeder. Daarna werd aan degene, wier kind het was, gevraagd: Zeg spoedig wiens kind dit is. Zij antwoordde daarop ten spoedigste: het is mijn kind, hé Tengkoe, deze zuigeling. Het volk, de aanklacht hoorende, was een en al verwondering; dat een kind twee moeders bezat, was nog niet voorgekomen. Mĕdĕhak dacht bij zich zelven: het is onmogelijk, dat er twee moeders zijn. In zijn hart overwoog hij: er zit bedrog onder, ik zal het uitmaken. Als het inderdaad hun kind is, zullen zij zich zeker willen vermoeien; zelfs al kost het moeite, zullen zij willen. Als het hun kind niet is, zullen zij zich niet willen vermoeien. Daarop werd het kind op een plaats gezet en zij beiden ten Oosten en ten Westen ervan, ieder op honderd vadem afstand,

anĕk di tĕngâh njan. Oh tapĕh gong tajoeër moeploeng-ploeng soi jang dilée tong njan njo ma nĕmĕdjandji lé Mĕdĕhak soi jang rĕdjang toek njankĕ njo ma. Inong djin dji kaboel rĕdjang njo mĕnan. Tĕmar gĕpĕh gong orĕng binoi ploeng doewa-doewa sidroi di timor sidroi di barat djipĕtĕpat bak anaknda. Pantas sjéthan tĕgar djiploeng lagée angĕn hana pajah. Djitjok lé anĕk ma dji pi tĕroes djimat di djaroi batjoet doedoi han ĕk tĕgar lagée djin, mĕhĕla-hĕla mĕrĕboet-rĕboet anĕk lom. Mĕdĕhak nĕmĕchabar bé mĕrĕboet gata doewa droi tamé kĕnoi koe pĕlah kĕdoewa, siblas sapo tamĕtong-tong bah loeu boeloeng bé mĕdâwa. Di sjéthan kaboel rĕdjang hana sajang. Di ma anĕk njan han djibri pĕlah djikĕhen nibak tapĕlah anĕk bahlé gĕtjok anĕk di oeloen. Bé tapĕlah adat han tapateh tjok kĕgata tadjoek kĕdjih njan ban saboh bé, kĕtapoh hé tĕngkoe radja loen pĕdjoek bak Allah jang na kalon anĕk oeloen. Ban Mĕdĕhak dĕngor mĕnan pĕnĕgah gata kĕ jang sah njo anĕk di gata di inong djĕh kon anĕk djih hana djigasĕh hana djisajang adat njo anĕk mĕhat djisajang mĕski binatang pi na sĕtia. Tĕmar sĕoet inong sjéthan pakri takĕhĕn kon anĕk oeloen boenoi poeë djandji soi jang dilée. Tĕmar djinoi ka mĕoebah. Djawĕb Mĕdĕhak dĕngon soewara jang krĕs roi kah sjéthan poeë han batja baba pi krĕs han poematĕn mĕnoi mĕdĕh kamĕdâwa-dâwa. Rĕoeh pi han pajah pi han njan saboh tanda kah njo sjéthan

terwijl het kind in het midden werd geplaatst. Nadat op een bekken was geslagen, moesten zij hard loopen en wie het het eerst haalde, dat was de ware moeder. Door Mědĕhak werd bepaald, dat wie het spoedigste ter plaatse was, de ware moeder was. De duivelin stemde er spoedig in toe, dat het aldus juist was. Vervolgens werd op het bekken geslagen en liepen beide vrouwen hard weg, één ten Oosten en één ten Westen recht op het kind aan. Snel liep de sterke duivelin, even als de wind zonder zich te vermoeien. Zij nam vervolgens het kind weg. Zijne moeder kwam ook aldaar aan en hield het even bij de vingers vast, doch was niet zoo sterk en stevig als de duivelin. Zij trokken en rukten het kind, waarop Mědĕhak zeide: rukt gij beiden toch zoo niet, brengt het hier, ik zal het doormidden houwen. Ieder eene helft kunt ge halen, laat ik het verdeelen en twist niet. De duivelin, zonder medelijden, bewilligde er oogenblikkelijk in. Wat de moeder van het kind betreft, zij wilde niet toestaan, dat het doormidden werd gehouwen. Zij zeide: in plaats van het kind doormidden te houwen, is het beter, dat ge het van mij wegneemt. Houw het niet door midden; indien ge geen vertrouwen in mij stelt, neem het dan voor U en wijs het haar dan geheel toe, houw het niet door midden, hé Tengkoe, mijn vorst. Ik geef het aan God over, die zien kan of het mijn kind is. Mědĕhak, dit hoorende zeggen, zeide: gij zijt de ware (moeder). Inderdaad is het kind van U en niet van gindsche vrouw. Voor haar kind heeft zij geen liefde, geen deernis. Indien het inderdaad haar kind was, zou zij er zeker medelijden voor gevoelen; zelfs dieren gevoelen liefde. Daarop antwoordde de duivelin: waarom zegt ge, dat het mijn kind niet is; wat is zoo even overeengekomen omtrent wie de eerste was? Thans wordt het veranderd. Mědĕhak antwoordde met luider stemme: Uwe wijze van doen is die van een boozen geest, anders waart ge niet zoo snel in uwe bewegingen. Ge hebt een brutalen mond, wilt noch hier noch daar naar luisteren en U toch beklagen. Gij zijt noch bezweet noch vermoeid; dat is een teeken, dat gij inderdaad een booze geest

djih ôh kaploeng hana pajah. Di dapo djĕh rĕoeh ngon pajah. Oh dji dĕngor narit Mĕdĕhaḳ djitakoet tĕhat. Tĕmar djipĕgah ban tĕpat njo loen sjéthan Lom Mĕdĕhaḳ kĕhĕn kah kĕtéaubat Bé chianat kĕmanoesjia tapĕsoempah. Nĕtong djandji bé[illegible] poeboet lé singâh dan loesa. Tĕmar inong djilakée droi djin woil oe nangroi droi roemâh tangga. Mĕgah Mĕdĕhak adil barang poeë boet habis sidik mĕgah tĕroes nangroi-nangroi djin. Tĕhat bit adjam moeda bahlia.

HIKAJAT DJIN MĔSĔNOH PĔDATI NGON INSAN.

Nama radja djin Pĕraïl lĕ tĕhat sjawir, aḳal bitjara. Djikĕhĕndak tjoeba îlmée Mĕdĕhaḳ mĕgah bidjaḳ hana tara. Johnjan Pĕraïl djimĕkamas djidjak pantas dji pĕroepa droi sĕpĕrti manoesjia pĕkajan poetih lom ngon ṣalĕh. Johnjan djitjoeër pĕdati arta insan djihoër sadjan sigra. Tĕmar orĕng po pĕdati sĕtĕt di likoet mĕrĕboet-rĕboet orĕng njan doewa. Lom moepaké orĕng doewa bĕngĕh pi tĕhat king-kĕng tĕka orĕng tamong toeha djinoi hé polim tadjak mĕhoekoem kĕnoi loen batĕroen bak oelama. Bé lé mĕnoi mĕrintĕhaḳ-rintĕhaḳ oebak Mĕdĕhaḳ gata koe ba. Johnjan Pĕrail rĕdjang djisĕoet kĕnan jang patoet kamoi taba. Oh saré tĕroes bak Mĕdĕhaḳ Pĕrail dilée ngadoe chabar milik oeloen djikĕhĕn didjih ka mĕlanggĕh moemĕdâwa. Johnjan Mĕdĕhaḳ pi nĕsidiḳ bit njo milik gata. Pĕrail sĕoet

zijt, tot waar toe gij ook hard loopt, ge zijt niet vermoeid. Wat gindsche vrouw betreft, zij was bezweet en vermoeid. Na het vernemen van Mĕdĕhak's woorden werd hij (de booze geest) zeer bevreesd en zeide daarop ronduit: Ik ben inderdaad een booze geest. Toen antwoordde Mĕdĕhak: ge moet berouw betoonen en geen bedrog plegen jegens menschen, dit moet ge zweren. Ge moet beloven aldus in den vervolge niet meer te handelen. Daarop verzocht de vrouw, of zij mocht terugkeeren naar hare negorij en hare woning. Vermaard was Mĕdĕhak's rechtvaardigheid. Wat er ook voorkwam, het werd door hem beslist. Vermaard was hij tot in het rijk der booze geesten. Zeer scherpzinnig was de jeugdige en welgevormde.

VERHAAL VAN EEN BOOZEN GEEST, DIE EEN KAR VAN EEN MENSCH WEGVOERDE.

De naam van den vorst der booze geesten was Pĕraïl, die zeer veel overleg had en vernuftig sprak. Hij wenschte de kunde van Mĕdĕhak te beproeven, vermaard in verstand zonder weêrgade. Toen maakte Pĕraïl zich gereed. Hij begaf zich snel op weg, zich het uiterlijk gevende van een mensch. Zijne kleederen waren wit en rein. Daarop stal hij een kar, het eigendom van een mensch. Hij nam die spoedig met zich mede. De eigenaar van de kar achtervolgde hem, en beiden togen aan het rukken. Terwijl beiden twistten, zeer boos en her- en derwaarts aan het rukken waren, kwam een man als oudste tusschen beiden: Thans, hé jongere broeders, gaat ge mede om de zaak te doen beslissen. Komt hier, ik zal u naar den schriftgeleerde brengen. Staat niet meer zoo te rukken, naar Mĕdĕhak zal ik U brengen. Toen antwoordde Pĕraïl oogenblikkelijk: het is voegzaam, dat gij ons daarheen brengt. Bij Mĕdĕhak aangekomen, deed Pĕraïl het eerst zijn beklag: mijn eigendom zegt hij, dat het zijne is en heeft het zich met geweld toegeeigend, daarom klaag ik. Toen toog Mĕdĕhak aan het onderzoeken: is het inderdaad uw eigendom? Pĕraïl antwoordde: Toe-

toewankoe ampoen bit njo di loen. Měděhaḳ alěh oebak insan di gata pi tapěgah soi po milik. Sěoet jang po pědati toewankoe ampoen bit-bit arta oeloen. Johnjan Měděhaḳ tanjong lom bak Pěrail djěkalée njo gata po pědatie padoem pandjang padoem lintěng poeë nan kajée padoem boelěn trib. Johnjan Pěrail měng dji iëm droi hana sapoeë djibri dâwa. Měděhaḳ kalon hana dji djawěb těmar bak insan něpěriḳsa. Adat njo gata po pědati njoi poeë nan kajée padoem lintěng padoe. boedjoer kěhěn bak těpat. Oh djiděngor měnan nětanjong djipěgah lé rědjang-rědjang nama kajée habis dji pěgah paněḳ pandjang doem měhingga. Těmar gěsipat pědati njan han běrsalahan ban djikata. Johnjan Měděhaḳ poelang pědati kě orěng po arta. Měděhaḳ kěhěn bak Pěrail kah pěntjoeri akal djěhět těhat bangsa pi djin boekon insan lě pětakian. Pěrail děngor chabâr měnan laloe dji tanjong bak Měděhaḳ pat gata těhée oeloen njoi djin pat alamat tjoeba tapěgah. Djawěb Měděhaḳ jang saboh alamat djid mětoeri těhoer pědati pajah hana taměrěpas pi han pajah di orěng djěh pajah raja. Sěoet Pěrail narit Měděhaḳ bit soenggoeh-soenggoeh ban tapěgah těhat bidjak ngon boediman ilmée ḥikěmat ngon pěrasat oetoes raja bit njo ban gěpěgah. Ḥadjat oeloen tjit kěměng djak kalon pěrboewatan gata djinoi loen těhée gata lě ilmée dalam dada. Narit pi tělěs Pěrail graib siklab-siklib han měhoka. Barangka gob bri soeroengan hana nětong mělainkan něhoekoem gob ngon kérna Allah han boebé drah tilik moeka. Hoekoem pi tělěs moemat-mat djaroi běladěh bělanoi maměs moeka.

---

wankoe, vergiffenis, het is inderdaad het mijne. Mĕdĕhak wendde zich tot den mensch: Wat U betreft, zeg wiens eigendom het is. De eigenaar van de kar antwoordde: Toewankoe, vergiffenis, het is inderdaad mijn eigendom. Toen vroeg Mĕdĕhak weder aan Pĕraïl, indien gij inderdaad eigenaar van de kar zijt, hoe lang en hoe breed is zij, wat is de naam van het hout en hoevele maanden geleden is zij vervaardigd? Toen bewaarde Pĕraïl het stilzwijgen en wist geene inlichtingen omtrent zijne klacht te geven. Mĕdĕhak, bespeurende, dat hij niet antwoordde, ging tot het onderzoeken van den mensch over: Als het waar is, dat gij de eigenaar van deze kar zijt, wat is de naam van het hout er van, hoe breed en hoe lang is zij, zeg het oprechtelijk. Toen hij hoorde wat hem werd gevraagd, antwoordde hij oogenblikkelijk en noemde hij den naam van het hout, de breedte en lengte benevens alles tot het einde toe, op. Daarop werd de kar gemeten en geen fout gevonden met hetgeen hij zeide. Toen gaf Mĕdĕhak de kar terug aan den eigenaar. Mĕdĕhak zeide tot Pĕraïl: gij zijt een dief, vol slechte streken, uw geslacht is dat der booze geesten en geenszins dat der menschen, gij zijt vol bedrog. Pĕraïl, deze woorden hoorende, vroeg vervolgens aan Mĕdĕhak: Hoe weet ge, dat ik een booze geest ben, aan welke teekenen, zeg het eens. Mĕdĕhak antwoordde: één der teekenen, waaraan ik het weet, is, dat ge de kar hebt getrokken zonder vermoeid te zijn, dat ge aan het worstelen zijt geweest zonder vermoeid te zijn, terwijl gindsche man zeer vermoeid is. Pĕraïl antwoordde op Mĕdĕhak's woorden: het is volkomen waar, wat ge zegt. Ge zijt zeer schrander en wijs en zeer bedreven in de wijsbegeerte en de gelaatkunde, juist is wat gij hebt gezegd. Mijn doel met hierheen te komen was uw werk te gaan aanschouwen. Nu weet ik, dat ge veel kennis bezit. Deze woorden geuit hebbende, verdween Pĕraïl in een oogwenk, zonder dat men wist waarheen. Wie ook geschenken gaf, hij nam ze niet aan, doch hij sprak recht over de menschen om Gods wil zonder aanzien des persoons. Nadat het vonnis was geveld, gaf hij met een vriendelijk uiterlijk her- en derwaarts handjes.

VERHAAL VAN DEN VOGEL PELIKAAN, DIE DE VISSCHEN BEDROOG [1].

Er was een vogel, die verblijf hield aan den oever van een vijver. In dien vijver bevonden zich zeer vele visschen, zoowel kleine als groote. Elken dag vond die vogel aldaar zijn levensonderhoud. Als de visschen spelende en stoeiende waren, vielen er één, twee of drie op den oever, die door dien vogel werden opgegeten. Aldus geschiedde het iederen dag. Door Gods voorbeschikking overpeinsde de vogel op zekeren dag in zijn binnenste: op welke wijze kan ik veel eten bekomen, want er zijn zeer vele visschen, die groot en lekker zijn, en de slotsom zijner overpeinzing was: Laat ik die domme visschen bedriegen, opdat ik lekker eten verkrijge. Op zekeren dag vloog de vogel een weinig ver weg en bleef vier uren lang uit. Daarna keerde hij naar den oever van den vijver terug, en terwijl hij aan den oever van het water stond, weenende en snikkende: God, mijn gebieder God! sloeg die vogel zichzelve. De visschen, dat hoorende, begaven zich derwaarts om te zien. God, hé, de pelikaan is bezig zichzelve te slaan en weent. Daarop keerden de visschen terug om dit aan hun oudste te gaan berichten. De oudste vaardigde vervolgens het bevel uit: wij zullen een onzer, die spreken kan, gelasten te vragen, waarom hij aldus weent — hem leedwezen te betuigen — en wat er aan scheelt. Daarop gingen twee of drie visschen er op uit en aan den oever van het water stil staande (vroegen zij): Waarom weent ge? Door den vogel werd geantwoord: God, God, God, God, hé Tengkoe's! komt thans dichter bij, ik zal U verhalen, dat ik ga sterven. De visschen kwamen nader bij, en nadat zij dicht bij den vogel

---

1) Van den Atjehschen tekst van de beide volgende verhalen kan door verschillende omstandigheden de transcriptie niet hierbij gevoegd worden.

waren, zeiden de visschen: waarom zijt ge zonder eenige reden aldus (bedroefd) en voorheen niet? De vogel antwoordde: God, God, ik ga thans sterven, want toen ik zoo even bij het eerste licht van den dageraad uitvloog om mij te gaan verlustigen evenals voorheen, zag ik menschen, groot van lichaam, er waren er twintig, bezig met lederen scheppers te naaien. Tijdens hij dit weenende verhaalde, zeide hij: ik hoorde, dat zij dezen vijver wilden gaan leêg scheppen. Wat mij aangaat, mijn levensonderhoud is hier van jongs af tot op den huidigen oogenblik. Als gijlieden speelt en stoeit, vallen er een of twee stuks op het land, die ik eet. Dat is de reden, dat ik ween, want als zij dezen vijver hebben leeg geschept, waar zal ik dan nog mijn levensonderhoud zoeken! om te vliegen ben ik niet sterk genoeg meer, thans moet ik sterven, wanneer gijlieden hier niet meer zijt. De vogel weende toen voor de leus uitermate hevig, zich zelve daarbij slaande. Nadat de visschen dit hadden gehoord, keerden zij spoedig terug om het aan hun oudste te gaan berichten. Bij hun oudste aangekomen, God, God, konden zij niets meer zeggen, omdat zij in hun binnenste reeds door vrees waren bevangen. Een oogenblik daarna echter vingen zij hun verhaal aan: God, hé, mijnheer, onze heer! thans overkomt ons een zeer groot onheil; vervolgens deelden zij de toedracht der zaak mede, zooals zij die door den vogel hadden hooren verhalen. Toen zij deze tijding hadden vernomen, waren alle visschen in grooten kommer. Daarna ontstond er rumoer onder de visschen in den geheelen vijver: hoedanig te handelen, hoedanig te doen. Vervolgens werd door hen overlegd: op welke wijze zullen wij ons er uit redden. Daarop voerde een visch, die verstandig was, het woord; hij zeide: het is goed, dat wij ons aan onzen ouderen broeder den pelikaan aansluiten en gaan vaststellen wat te doen; dan kunnen wij er rustig over denken, wat nut het voor ons zal hebben. Daarop overlegden de oudsten onder de visschen, die in het bezit van hun verstand waren en naderden zij den pelikaan. Wij bevinden ons in dezen vijver thans goed; nu wordt door U gezegd, dat menschen hem leeg willen scheppen;

wanneer werd dit door U vernomen? De vogel antwoordde weenende: ik hoorde het in deze maand, maar ik heb het niet willen zeggen, omdat gij bevreesd zijt voor mij. Indien gij niet bevreesd zijt, is er een middel, dat rustig te bespreken is. Indien ge vertrouwen in mij stelt, kan ik U overbrengen naar eene rustige plaats, die door al de menschen niet kan leeg geschept worden. Toen dit door de visschen werd vernomen, overlegden zij gezamenlijk onder elkander of zij het bericht van dien vogel zouden vertrouwen of niet. Een oude visch antwoordde: laat ons twee of drie onzer medgezellen geven om de plaats te gaan opnemen, waarvan de pelikaan spreekt. Al de visschen antwoordden daarop: aldus is het juist, want wat dien vogel betreft, als wij er niet zijn, waar is dan zijn levensonderhoud, hij is immers reeds oud. Nadat de visschen allen hadden overlegd, gaven zij twee sĕpat [1])-visschen en twee kroëb [2])-visschen; zij naderden den vogel, zeggende, hé oudere broeder Pelikaan! laat ons beproeven de rustige plaats te gaan zien, waar gij ons wilt doen verblijven. De vogel antwoordde oogenblikkelijk: Komt hier, ik zal U overbrengen om te gaan zien, want ik, als zijnde iemand, die vliegt, weet niet wat er in het water is. De vogel dacht bij zichzelve: thans zal ik bedrog plegen en veel en lekker eten verkrijgen. Hij nam vervolgens de sĕpat-visschen op en bracht ze vliegende over naar eene zeer goede plaats, een vijver in het bosch. Hij plaatste de visschen op zijne vleugels en aan den oever van dien vijver gekomen, liet hij ze nederdalen om hen te laten zien. Als het hier niet goed is, zal ik U naar eene andere plaats overbrengen. Wat die visschen betreft, zij troffen eveneens visschen in dien vijver aan en deelden hen hun toestand mede. Zij zagen, dat de plaats zeer goed was, in vakken met steenen afgedeeld en rondom die plaats groote boomen. Daarop zeiden de sĕpat-visschen: wat ons betreft, wij keeren niet weder terug; ga gij daar ginds de anderen halen. De pelikaan

1) Sĕpat = een soort zoetwatervischje.
2) Kroëb = een soort lagunevisch.

antwoordde: dat gaat zoo niet, gij keert eerst terug om te gaan berichten aan uwe erfgenamen en bloedverwanten, opdat zij niet kunnen zeggen, dat ik lieg, want mijn levensonderhoud zijn uwe erfgenamen en bloedverwanten. Vervolgens bestegen de visschen (den pelikaan) en de pelikaan was verheugd van harte en vloog met hen terug naar den vijver die leeg geschept zou worden. Aan den vijver gekomen, ging hij aan den oever staan en liet hij de visschen in het water afdalen. Daarop zeiden de sëpat-visschen: God, God, wat is gindsche plaats niet buitengewoon schoon! en beschreven daarop den toestand van dien vijver; en wat dien vogel betreft, hij is zeer verstandig: zachtjes vatte hij ons aan, inderdaad is die pelikaan wijs. Vervolgens werd het rumoerig in dien vijver, omdat zij (de visschen) naar den anderen wilden verhuizen. De oudsten, de panglima's en de hoeloebalangs naderden den pelikaan om den toestand te bespreken. Bij den pelikaan gekomen, zeiden de visschen: Hé, oudere broeder pelikaan, indien inderdaad waar is, wat ge zegt en ge inderdaad deernis gevoelt met ons, die in dezen vijver zijn, breng ons dan allen over, gij, die deernisvol en medelijdend zijt. De pelikaan dacht daarop bij zich zelve: In geval ik allen opeet, zal zeker mijn buik barsten. Hij zeide: hoe kan ik U allen, den geheelen inhoud van den vijver (= die in dezen vijver zijt) overbrengen, want ik ben reeds oud en niet sterk genoeg om met allen gelijk weg te vliegen. Ik zal U driemaal per dag wegbrengen, om zes uur 's morgens eenmaal, om twaalf uur eenmaal en om zes uur bij het vallen der duisternis eenmaal. Zoo God wil, zal ik U allen zeker overbrengen. Ik zal God om hulp verzoeken, ik zal U van het onheil scheiden. Weest niet bekommerd van harte: tot de laatsten toe zal ik halen, weet dat ik U allen zal halen. Toen de volgende morgen was aangebroken, ging hij (de pelikaan) aan 't overbrengen, evenals of men een schuit besteeg die geregeld vaart. Het was rumoerig in den vijver, om wie het eerst zou worden overgevoerd, doch wat den vogel pelikaan betreft, hij nam en hij zocht die uit, welke lekker waren. Hij vloog er mede weg tot hij halverwege was gekomen, waar zich

een breed getakten boom bevond, daar zette hij zich neder. De graten hoopten zich onder dien boom op evenals heuvels. De pelikaan werd vet en zijn lichaam zag er glanzend uit. Nadat hij iederen dag aldus gedurende langen tijd had gehandeld, werd op zekeren dag door een kreeft gadegeslagen, dat door den pelikaan werd weggevoerd wat naderde (en zeide de pelikaan): Wat is er, dat ge mij zoo gadeslaat? De kreeft antwoordde, hé, hé gij, wees niet al te vrij, wellicht schuilt in deze uwe handelingen bedrog. Nadat hij dit had gezegd, ging hij rondom hem heen en bezag zijne gestalte. Zoo lang als hij bezig was de visschen in den vijver te verhuizen, werd de pelikaan zeer vet. Op zekeren dag, terwijl hij bezig was een visch op te nemen, zag hij een zeer grooten, gelen, vetten kreeft. De pelikaan dacht bij zichzelve: deze kreeft is buitengewoon lekker, ik heb vroeger nimmer zoo iets geproefd. Daarop riep hij: hé broeder kreeft! wat doet ge daar te liggen, kom hier, ik zal U spoedig daarheen brengen, naar eene rustige plaats, waar ge U kunt verlustigen, kom hier. De kreeft antwoordde: is het inderdaad zoo? doch de kreeft dacht bij zich zelve: wellicht bedriegt hij mij, ik zal zeer waakzaam zijn. Hij maakte zich gereed en naderde den pelikaan, zeggende: breng mij goed over, want mijne scharen zijn vele. De pelikaan antwoordde: kom spoedig hier, ik zal gaan zitten om U mijn rug te doen bestijgen. Daarop steeg de kreeft op. Hij was zeer waakzaam, omdat hij inwendig vrees koesterde. Hij plaatste zijne groote scharen vast op het begin van den hals des pelikaans en zijne kleine scharen op het begin der vleugels, terwijl hij zeide: let goed op en schud niet te veel. De pelikaan antwoordde: zet U stevig neder, in zijn binnenste denkende: nu zal ik van hem eten tot dat ik verzadigd ben. Ik zal hem in eens opeten met zijne schoone gele eieren. Wat den kreeft betreft, hij was zeer waakzaam, zijne scharen gereed houdende, zijne oogen scherp links en rechts werpende. Dicht bij den boom gekomen, de halteplaats, waar hij (de pelikaan) de visschen verslond, werden door hem (den kreeft) de hoopen met vischgraten

gezien. Daarop dacht de kreeft bij zich zelve: God, God, het is juist zoo als ik dacht, aldus handelt de goddelooze vogel pelikaan; zeer vele heeft hij er reeds verslonden. Vervolgens hield hij zijne scharen nog meer gereed, doch de kreeft hield zich stil. De pelikaan zeide: thans zullen wij een oogenblik stil houden, gij laat al uwe scharen los, en ik wacht tot mijn zweet is opgedroogd, want gij zijt zeer zwaar. Doch hij wilde niets loslaten en bracht de scharen nog des te nader bij den hals. Wat den pelikaan betreft, hij stond op een tak van den boom, bij zich zelve denkende: indien hij even loslaat, zal ik hem verbrijzelen en de eieren het eerst opeten, terwijl de kreeft dacht: als hij een oogenblik anders handelt, zal ik den hals van den pelikaan drukken, tot hij gebroken is. Bestendig bleven zij zich gadeslaan om elkâar's onachtzaamheid af te wachten, de kreeft om de onachtzaamheid van den vogel af te wachten, de vogel om de onachtzaamheid van den kreeft af te wachten. De kreeft dacht daarop bij zich zelve: zijne handelwijze is niet goed, mijn einde is zeker: indien ik een weinig achteloos ben, kan hij mij verbrijzelen en sterf ik. De kreeft zeide daarop: het is goed, dat ge mij thans gaat terugbrengen naar den leeg te scheppen vijver, laat mij maar niet verhuizen; voer gij de visschen maar weg en laat die allen verhuizen, wat mij betreft, ik wensch niet te verhuizen, laat mij maar sterven in den vijver, waar ik verblijf houd. De pelikaan antwoordde: goed, laat thans uwe scharen los, opdat ik U gemakkelijk naar de vroegere plaats kan terugbrengen. De kreeft hernam: praat niet langer, doch geleid mij terug, terwijl hij met zijne scharen den hals meer naderde. De vogel dacht daarop bij zich zelve: God, hij zal mij zeker dooden, daar hij zijne scharen niet meer van mijn hals wil loslaten. Toen was de vogel ten einde raad en zeide: door U worde een schaar losgelaten aan het begin van mijn vleugel. De kreeft antwoordde wat goed is, is dat Ge mij ten spoedigste terugbrengt en indien dat het geval niet is, zal ik u dooden en den hals breken; terwijl hij sprak, deed hij dit. Inderdaad is uw lichaam vet, breng mij thans oogenblikkelijk weg.

De vogel was ten einde raad: hij vond geen uitweg om zich van de scharen van den kreeft te bevrijden. Laat ik hem gaan terugbrengen; wellicht gevoelt hij deernis en medelijden en laat hij mij zeker los; is dat niet het geval, dan sterf ik heden zeker. Weenende zeide hij: thans zal ik U daarheen terugbrengen, naar den leeg te scheppen vijver. Het is goed, dat ge stevig zit. De kreeft antwoordde: praat niet langer; vlieg spoedig weg! en hij deed zooals de kreeft zeide. Hij vloog weg en snikte: ik ben bedrogen geworden en er is op geen eerlijke wijze gehandeld. Na een oogenblik gevlogen te hebben, was hij den vijver genaderd en bleef de pelikaan stilstaan, zeggende: deel niets aan de andere visschen mede. De kreeft antwoordde: breng mij nog een weinig verder daarheen, daarheen naar den oever van het water. Daarop werd hij naar den oever van het water gebracht en daar aangekomen, zeide de kreeft met luider stemme: Hé ongeluksvogel! bedriegers zijn niet waard te leven! daarop kneep hij den hals van den pelikaan, totdat hij gebroken was. Toen de bedrieger dood was, keerde de kreeft snel naar zijne verblijfplaats terug en gaf hij aan alle visschen, die in dien vijver waren, kennis, waarom hij, de kreeft, er gelukkig was afgekomen. Aldus gaat het in deze wereld toe. Die bedrog pleegt, hem zal zeker onheil overkomen, die oprecht is, dien zal het goed gaan en die liegt, hem zal zeker ongeluk overkomen.

VERHAAL VAN DEN BLINDE, DIE HELDER VAN GEEST WAS.

Er was een man, die blind aan beide oogen was; indien men hem een klapperboom liet beklimmen, wist hij de rijpe en jonge vruchten te onderscheiden, hij telde de vruchten tot aan den top van den klapperboom. Vermaard was in iedere kampong zijne helderheid van geest. Toen door den sultan werd vernomen, dat er een blinde was, helder van geest, werd die

blinde door den vorst geroepen, want die vorst was iemand, die verstandig, schrander en slim was, en zeldzame voorwerpen liet die vorst zeker halen omdat hij er vreugde in schepte. Daarop liet hij dien blinde halen. Wat dien blinde betreft, hij had er niets tegen in te brengen, en hij begaf zich tot den vorst in het paleis. In het paleis gekomen, liet hij hem onder de gerechtszaal verblijven en liet hij hem een groot brood geven, de helft 's morgens, de helft 's avonds, een klapperdop water 's morgens en een klapperdop water 's avonds. Hij bleef daar vast wonen onder de gerechtszaal gedurende langen tijd. Op zekeren dag door Gods voorbeschikking kwam iemand een zeer schoon geel gevlekt veulen verkoopen, dat de sultan wenschte te koopen. De prijs er van werd door den eigenaar van het paard op vijfduizend rijksdaalders gesteld. Toen (de vorst) het wilde overnemen, dacht de vorst aan den blinde, en werd de blinde geroepen. Toen de blinde gekomen was, werd hem gevraagd: hé broeder! bekijk eens het veulen, de vorst wil het koopen, want gij zijt helder van geest. De blinde antwoordde daarop: het is goed, waar is dat paard? Daarna werd het dichtbij gebracht. Hij betastte en bevoelde het met de vingers: God, dit veulen brengt zeer veel verlies aan, hoeveel is de prijs ervan? De eigenaar van het paard antwoordde: de reeds vast bepaalde prijs is vijf duizend. De blinde antwoordde: indien dit veulen geen enkel gebrek bezit, kan de prijs voegzaam tienduizend rijksdaalders zijn; thans worde het voor zestig rijksdaalders gekocht wegens zijne zeer schoone haren (huid). De eigenaar van het paard zeide: wat voor gebrek heeft mijn paard, alles is er goed aan. De blinde antwoordde: dit paard heeft een gebrek, omdat men zijne moeder, tijdens zij drachtig was, met een karbouw heeft doen slapen; dit paard heeft nu de gewoonte om te liggen indien het bestegen wordt. Beproef eens het te bestijgen; daarop werd het beproefd en juist bevonden. Van jongs af had het reeds die gewoonte; nu het volwassen is, is het nog geen twee rijksdaalders waard. Al de menschen verwonderden zich dientengevolge over dien blinde. Het was juist

zooals hij zeide. Gelukkig leed de vorst geen verlies; indien de blinde er niet was geweest, had hij vijfduizend rijksdaalders verlies geleden. Wat den blinde betreft, hij keerde weder onder de gerechtszaal terug; hem werd even als voorheen eten verstrekt, 's morgens en 's avonds een half brood met een klapperdop water. Tal van malen reeds was het voorgekomen, dat den vorst winst was bezorgd door den blinde. Bekend was het in elk land, dat de vorst bereids tienduizend millioen winst had verkregen. Men was uiterst verwonderd te zien, dat er geen verschil was met hetgeen hij zeide. Indien men koopwaren kocht, ging men hem ondervragen, en er was geen verschil met hetgeen hij zeide. Op zekeren dag kwam er iemand, die een buitengewoon schoonen diamant ten verkoop aanbood. De vorst had lust dien te koopen. De prijs er van werd op tweehonderdduizend rijksdaalders gesteld. Toen de vorst hem wilde overnemen, herinnerde hij zich den blinde en liet hij hem roepen. De blinde aldaar gekomen zijnde, werd hem door den vorst gevraagd: hé broeder blinde! daar ik een diamant wil koopen, moet ge hem beproeven te zien. Daarop werd die diamant in handen gesteld van den blinde. Hij bevoelde hem, hij keerde hem om, hij wikte hem op de palm van de hand en vroeg: wat is de prijs er van? De eigenaar van den diamant antwoordde: de prijs er van is vastgesteld op tweehonderdduizend rijksdaalders. De blinde zeide: God, waarom is de prijs er van zoo duur, want de prijs, die behoorlijk is voor dezen diamant, bedraagt twintig rijksdaalders, hij kan als versiersel op een kleinen ring worden gezet. Toen dit door den eigenaar van den diamant werd vernomen, was hij zeer toornig. Waarom spreekt ge aldus, het is waar dat uwe oogen blind zijn; alles aan mijn diamant is goed, de waarde er van, die tweehonderdduizend bedraagt, wordt door u gezegd twintig rijksdaalders te zijn. De blinde antwoordde: dat is omdat die diamant gebarsten is; er bevindt zich een worm in. De diamant werd door den eigenaar teruggenomen en in tweeën gespleten en inderdaad bevond er zich een worm in. Al de menschen waren versteld en de vorst

was uitermate verwonderd. Nadat de zaak met den diamant was geeindigd, keerde de blinde naar zijne voormalige verblijfplaats terug en werd hem, ook even als voorheen eten verstrekt. Wat den eigenaar van den diamant betreft, hij keerde eveneens huiswaarts en de sultan leed geen verlies door den blinde. Op zekeren nacht dacht de vorst bij zich zelven: ik zal eens beproeven, mijn lot te doen zien door dien blinde, die helder van verstand is. De sultan begaf zich daarop naar de verblijfplaats van den blinde; het was twaalf uur 's nachts. Toen hij daar kwam, verschrikte de blinde: Hé, wie is het en wat is er gaande, om mij in mijn slaap te verstoren? als ik het den vorst zeg, zal hij zeker gedood worden. Daarop antwoordde de vorst met eene zachte stem: Hé jongere broeder! maak geen geraas, ik, de vorst, ik ben tot U gekomen. Nauwelijks hoorde hij, dat het de vorst was, of de blinde zeide: God, God, God, wat doet ge hier, mijnheer, bij nacht en in dezen kwalijkriekenden geur. De vorst hernam: maak geen geraas, maak geen getier! ik ben tot U gekomen om door U te doen waarnemen het evenbeeld van mijn lichaam, hoedanig ik ben, goed of slecht. De blinde antwoordde: God, mijnheer, vergiffenis, dat kan ik niet waarnemen. De vorst zeide: wees niet bevreesd, door U worde goed waargenomen, het kwade zoowel als het goede; het is niets, ik zal niet boos, ik zal niet toornig op U worden. Tot vijf, zesmaal toe werd hem aldus door den vorst gelast, doch hij wilde niet. Daarop zeide de vorst: indien gij het niet wilt waarnemen, houw ik U dezen nacht neder. Hij bleef nog het stilzwijgen bewaren en zeide geen woord. Toen werden door den vorst de vingers van den blinde genomen en over zijn lichaam gestreken. De blinde trok echter zijne vingers nog terug, zeggende: vergiffenis, duizendmaal vergiffenis, mijnheer; als het niets is, dat ik uw lichaam betast, wees dan niet vertoornd, mijn vorst, gij nu zijt inderdaad een hoerekind. Hé, broeder! hoe kan dit door U worden gezegd, mijn lichaam is niet eens door U betast geworden. Daarop zeide de blinde: wat voor nut heeft het, dat ik U betast, indien niet alles door mij overdacht wordt, hoevele

malen, hoevele keeren ben ik met redenen tot winst van mijn vorst geweest. Voegzaam is het, dat ik nog een half brood en een klapperdop water verkrijge, zelfs indien niet een kleed door U wordt verwisseld. Alles, wat ge aan goederen bezit, alles is vermeerderd zoolang als ik thans hier vertoef. Zoodra als door den vorst deze tijding werd vernomen, (zeide hij): thans, jongere broeder! worde door U geen enkel woord gezegd omtrent hetgeen door ons dezen nacht is verhandeld. Daarop keerde de vorst naar zijne moeder terug, haar met zachtheid en met teederheid drie dagen en drie nachten ondervragende en voortdurend ter zake ondervragende, als reden opgevende naar Arabië te willen gaan wegens de schande. Toen kreeg de moeder medelijden met haar kind en zeide zij: het is inderdaad waar, kind. Tijdens uw vader leefde, begaven wij ons naar het strand om ons te verlustigen; toen ik terugkeerde werd ik door een Abyssinischen slaaf, Si Mardjan genaamd, op den schouder gedragen. Een hevige regen komende opdagen, gelastte ik hem in een paardenstal te gaan schuilen. Daar gekomen, bleven alle onderdanen buiten en ik trad binnen; vervolgens werd ik door wijlen Si Mardjan bezwangerd. Het is waar, zoo als door den blinde is gezegd. Daarna gaf hij den blinde een stel kleederen, huwde hij hem uit, gaf hij hem goederen benevens vast levensonderhoud. Wat den vorst betreft, bestendig vreesde hij dat zijne schande bekend zou worden; hij nam vergif in en stierf, waarop men een anderen vorst aanstelde.

حيکاية سيبوغکو جڠڬن ڤروم لي ڤنچوري

بك سيؤري تقدير توهن سيبوغکو بوغکر ڠن ڤروم جمي
ساجن جي مسافرا سامڤئ ريچ کتروس جيحك سنن مرومقك
کروغ ريا اير هنا لهو نا عوه تؤة لينتغ کروغ ڤن لواس تمر تروس
بينيه کروغ سيبوغکو متمو ڤنچوري ريا ڤنجغ چکمغ جمراغ
کروغ ڤن چيت لمه جيڠر سيبوغکو دي سينن ساجن ڠن
ڤروم جي جروه تهت روڤا تصور لم هتي ڤنچوري بهکو تاکي
کو توغ ڤروم جيه ککو منن کيرا دالم هتي ڤنچوري جي بلوه لي
لم کروغ عوه تروس لم کروغ انق بسي جي ڤوڤنق دري ڤورا٢
سارا جيبعي بك ري روڤا اير لهو نا عوه تاکوي ساماتڠه کروغ
کاتروس لمه جيڠر لي سيبوغکو تمر جمهوي هي توان هو تکمغ
جك تمر سؤة سي ڤنجغ لن کمغ ول اوکمڤوغ ترڤيکير سيبوغکو
دالم هتي اير کروغ ڤوي ڠوب اولن مڠ اورغ ڤنجغ تروس
عوه تاکوي ادت اولن بلوه مهت ماتي ڠن٢ بني اولن هي اورغ
بني ڤکري ڤدان کم کجني تايور ڤجمرغ کنڤي بك سي
ڤنجغ تيور ڤلس دري کڤنايه جيه بن يغ ڤتوة تلس موفقد
جمهوي سي ڤنجغ واهي ڤوليم جمراغ کروغ تچو کامي
تڤجمرغ کسيه سايغ بنيغ ڤاتوة مبري اوڤه بن سي ڤنجغ دڠر

سيبوغكوْ مهوي جيريـواغ لـي رجـغ ٢ سرتا جيكهن جك كنّي
لن ڤنجمرغ بهلي بيْ اوڤ.ه تمر ڤرب سيبوغكوْ دوا دغـن ڤرومه
تڤتلس كامي سي سن بندوا تمر سوة سي ڤنجغ مغ سي سن
بندوا هنجيد لن ڤنجمرغ ايـر كروغ لهوْ تهت ملينكن سـن٢
سيدري لن ڤلڤس كني رجغ ٢ نيت دالـم هتـي جيتكي عـوه
جيـدغر لي سيبوغكوْ جيور جـك ڤـرومه جي رجغ٢ ديلو تمر
كريـواغ كـچوْ اولـن يـهپن اينوغ چوْ غن بكل جيجك بك
بينيه كروغ يهپن سـي ڤنجغ چوْ اينـوغ جي كولم سِرا جيدوْ
ججمرغ بك ري روڤا ايـر عوه تكوي نـاتـروس اوتغه كـروغ تمر
جِتاپوغ اوبک اينوغ واهي اينوغ هو تبا لاكي كتا پنبن بـوغكوْ
بـهـلـيْ تمكاويـن غـن اولـن كڤوي لاكـي تپن تمر سوة اورغ
بـنـي هنا كوغ ايـمـان كيج هن ڤوي لـن بـوس سيبوغكوْ لـن
تيم غـن كتا تمر جيجك تـروس مرنديه كروغ جيدوْ جيمانـي
دوا٢ دي سيـبـوغـكوْ جـڤـريـه ٢ كتوغ دري هناكتوغ يهپن ك
بـارو جيتهو كنجي تيڤو اولن لـي سي ڤنجغ سي ڤنچوري غن
اورغ بِني جيه جيماني دوا٢ لمه جيبر مـرانـي كروغ سيبـوغكوْ
موي هناترا جِمهوي هن تـروس جيجك ڤي هـنـجـيـد دي
سيڤنجغ تلس جي ڤاجوه بور دوا٢ جيجك لنجا عوه جيكالن
مـنـن لـي سيبوغكوْ لـمـه ڤيكر دالـم هـتـي نبك هوديب كيج
كـمـاتـي عـايـب كنجي دي اتس دونپا جمكمس جيكف كيكي
جيبـلـوه لم كـروغ جي سغكا لـهوْ تـهت ايـر ڤلهن٢ جيترون
جيـتـكـوة مـاتـي سابب مالِو كدوه تاكوة عنجي سوروة جيبلوه
لنجر عـوه تـروس مرندة ٢ جيججمرغ هما لمه اورغ تمر جيجك
ستيت ريج ريـا ڤنتس ٢ سيرا حيموي روه اوبك مو كوجوْ ڤغكغ

ڤروۋكو ڤر دق بۆر هنا لي كبيت جي ستيت ڤنتس جيڠجك سن
سرج لمه جيۏر ڽتا جمهوي لي ڠن سوارا يڠ تهت تڤريه سيۏت
تڤريه ديلو بيۏ تجك ڤنتس ڤاكن منن ڤراڠي كتا ڤاكن تبا
ڤلوڠ ڤرومه اولن تمر سوۏة ڤنچوري كن ڤرومهكه كڤوي كونا
كمهوي دي اورڠ ڽيني ڤي جي موڠكير كن لاكي لن كتا كويۏر
كتا مڠ اوري ڽي جودو اولن يڠ جك ساجن ڤتكين لتهت بك
كتا بن بدان سيبوڠكوۏ عقل ڤي منن لوم ڠن سوليت تهت
سيبوڠكو دڠر منن سنوۏة ماكين موڤوة٢ هناترا. تقدير توهن
كواسا لواس تتڤ موبنته اورڠ ڽندوا. لهو جي ساجن دڠن
اينوڠ ريوه دي ريج ريا. سيبوڠكوۏ مباجك محكوكوم او
ديهتا ترون بك علما سوۏة ڤنچوري ڠن اورڠ بنيۏ ريضا
مجينۏي جك او ديهتا. اوبك مدهق جيڠجك بن لهو عوه
ساري تروس جيتمو ڤنچوري ديلو ڠادو دعوا. تڠكو دڠر اولن
ڤكه سيبوڠكوۏ جيدعوا اولن ڤرومه دي اولن جيكهن دي چيه
سوليت ريا. ديڤهون چوة كن تروس عن جني جودو اولن
عوه تلس بداوي ڤيۏك سمبه مدهق كهن به ايم ديكتا تمر
سيبوڠكوۏ مڠدو جاري جيسوۏن اتس جمالا تڠكو دڠر اولن ڤكه
اورڠ ڽني ڽي صح جودو اولن ايه ڤكاوين يوه سابوه ري تروس
ڠن جني جيه كا ريا. جني مدهق نسمودي نتپوڠ كري
اوبك اينوڠ واهي اينوڠ ڤكه بن بيت يڠ توه لاكي كتا.
كهن بك تڤت سوڠكوه هتي نبيك تقصير اتس اولن تمر جيسوۏة
اورڠ ڽني سي ڤنجڠ ڽوي ڽو جودو اولن بن مدهق دڠر منن
جڤكه نڤيكير ڤنتس دئن هتي بيجق ڤيتهت عقل تجم تهت
اوتوس ڤهم هناترا. يهپن مدهق لمه ڤيكير بهكوۏ ڤچري

اورڠ ڤوي لِهو سابوه ساهو جيکو ڤدوڠ ماڠت کو تڤوڠ کو
ڤريقسا. نڤسيبلس اکم ڠن اينوڠ نتماڤوڠ بك سن٢ سدري
هن مُبوڤي بک يڠ دوا. ڤهون نتاڤوڠ بک اورڠ بِني توه يڠ
ڤو لاکي دي کتا. اورڠ بني سوّة رجڠ ڤن سيڤنجڠ جودو
اولن عادت منن کتاڤکه سوي نن ايه تهادي کتا. سوي تها
اينوڠ سوي تها اکم سري موقيم سوي ڤو نمت تڤکر بن تڤت رومُه
تڠکا. عوه جيدغر منن نسودي جاوب هن جِبري دار چلکا.
تلسڤن نهوي تمر سيڤنجڠ بدوس رجڠ کنُي کتا. سوي ڤو
ڤرومُه اورڠ بِني جيه تڤکه بن تڤت بيُ متوکر. سيڤنجڠ سوّة
رجڠ٢ ڤرومه ابڠ اولن ديلو چيت کالن کهن مَسا بونُي ڤوي
لوم جمّي نڤريقسا مدهق دغر منن ڤنکه تکهيم بچوة نسوم
موکا سابب ملاٸن ناريت بوني دغن نَريت جِني عادت
ڤوبيت جودو کتا سوي ايه جودو کتا اورڠ بِني سوي اورڠ لاکُي
سوي تڤکه جني ڠن رومه ڤت نڠکري سيڤنجڠ دغر منن نتڤوڠ
جي ايم دُري هناخبرا. نڤويه ڤن نهوي سيبوڠکوً کنُي داتوً
تڤرب کتا. بدوس سيبوڠکوً رجڠ٢ تمر نتاڤوڠ اوليه مدهق
جني ڤو بوڠکوً تڤکه يڠ بن بيت سوي ڤو ڤرومه اورڠ بني ڤي
تڤکه جني بن تڤت اوبک اولن يهڤن سيبوڠکوً جماريت
مدهق دغر جي چليترا. اورڠ بني ڤن ڤرومه اولن مَسا مجك
تروس اوبينيه کروڠ سَيڤنجڠ جمرڠ لن کالن اير عوه دادا.
هنا لن توڤوي جي جمرڠ سيرا جيدوً جي؟ تيڤوِ اولن تمر لن
مهوي لن يور توڠ دُري ڤرومه اولن ديلوة جيلاکو با سَري لڤس
او مرنديه کروڠ لنيُر جيبا ڤلوڠ جيبة لنجر. عادت ڤوبيت
بن تڤکه سوي نن ايه ڤرومُه کتا. اورڠ بني سوي اورڠ

لاكي سوي تڠكه بن تڤت ديڤت تمڤت ديڤت نڠكري تڠكه
رجڠ سيبوڠكوْ ڤكه لي جي اتور هببس تهي رعية دومنا. بن
مدهق دڠر نريت سي بوڠكوْ اينوڠ ڤن نجوْ كجيه ڤولڠ
مدهق كهن بك ڤنچوري كتا بداوي لمه تندا جهت تهت لوم
مدعوا ريا. سيڤنجڠ ايقرال دري جي ڤو سولت تلسڤن ندرا
سيڤنچوري لهو رتس كو دي اينوڠ ڤي ليموڠ رتس حوكوم ڤوتس
رجڠ لڠكا. مدهق مهوي اورڠ ڤن نڤيڠت كتا تتوبت بيْ لي
منن بوة سيڠوه لوسا. ايڠت٢ دوم كتڤي بيْ اوبك مو تجوْ
تيكوس بيْ بك موسوه تڠكه رهسيا بيْ بك اورڠ دق تجوْ
مكانن ايڠت تولن دوم تراتا. بيْ تمركن اورڠ سوليت
مهت جي خينة دودي ككتا.

حيكاية اينوڠ مسنوه انق

بك سيبوري تقدير الله سيدري اينوڠ مودا سدڠ جيجك
معين٢ تبيت اوبلڠ انق جي تيڠكوي جمي ساجن تروسكا
جيجك بك سابوه كولم جي سره موكا دڠن اير كولم ڤن جڤدوْ
انق دي بينيه كولم تكا شيطان سيدري دارا جڤروڤا دري بن
اورڠ بني هن اوبه بن معنشيا عمور سادوم ڠن يڠ ڤو انق
روڤا ڤي سابن يهڤن جيچوْ انق اوليه شيطان جمي لنجر تمر
جي ستج انق ڤن اوليه نڠ شيطان بڤلوڠ لنجر. تڤولڠ انق
اولن دڠن سوارا يڠ تهت تمر سوة اينوڠ شيطان انق اولن
كن دي كتا تمر جمهوي لوم لي ما انق ڤن انق تڤولڠ بيْ لي
تبا. انق ديكو ككهن ديكه تهت براكه دارا چلكا. منن

منن جموبنته ٢ اوديهتا مجک بک علما. تجك جني بن
لهو كتڤي تيبور حوكوم بک مدهق عهساري تروس كنن حضير
جيڠادو لي خبر دعوا. واهي تغكو تدغر كامي بک انق ڤي
كاميمدعوا. ماسيڠ ٢ كهن انق دري تحوكوم مجني اوليه
كتا. يهڤن مدهق نتماڤوڠ اوبك اينوڠ ڤن بندوا. سوي
ڤو انق انق ماڤق ڤي تغكه بن تڤت سوة شيطان ڤنتس ٢ انق
ابڠ اولن تمر لوم نتاڤوڠ بک يڠ ڤو انق كهن برجڠ سوي
ڤو انق ڤي جسوة لي رجڠ ٢ انق اولن هي تغكو انق ماڤق ڤي.
رعية دڠر ڤڠادوان هبيس حيرن بن سيننا. سيدري انق
دوا نڠ هنتوم نايڠكا ٢ مدهق ڤيكير دالم هتي خبر مستحيل
دوا بوه ما. تمر لمه دالم هتي نا سابوه باڠن اولن ڤجلس مڠ
ڤو انق مهت جتيم موڤيه بهلي سوسه ڤي جي تيم مڠ كن انق
هن جتيم تهت ڤيه تمر كڤدو انق بک سابوه تمڤت تيمور
برة نڠ جيدوا. سرتس دڤا ساهو جارق كڤدو انق دي تغه
ڤن. عوه تڤيه كوڠ تيبور موڤلوڠ ٢ سوي يڠ ديلو توڠ ڤن
ڤوما. نمجنجي لي مدهق سوي يڠ رجڠ تو ڤنک ڤوما اينوڠ
جين جي قبول رجڠ ڤومنن تمر كڤيه كوڠ اورڠ بني ڤلوڠ
دوا ٢ سيدري دتيمور سيدري دي براة جڤتڤت بک انقندا
ڤنتس شيطان تكر جڤلوڠ لكو اڠين هنا ڤيه جيجو لي انق
مأجي ڤي تروس جيمت دي جاري بجوة دودي هنيك تكر لكو
جين مهيلا ٢ مربوة ٢ انق لوم مدهق مخبر بي مربوة كتا
دوا دري تمي كني كو ڤله كدوا. سبلس ساڤو تمتوڠ ٢ به لن
بولوڠ بي مدعوا. دي شيطان قبول رجڠ هنا سايڠ دي
ما انق ڤن هن جبري ڤله جيكهن نيبك تڤله انق بهلي كجو

انق دي اولن بُيءُ تڠله عادت هن تڠتيه چوُ ككتا. تجوُ كجيه ڤنبن سابوه بيءُ كتاڤوه هيءُ تڠكو رجا. لن ڤجوُ بك الله يڠ نا كالن انق اولن بن مدهق دغر منن ڤنكه كتا كيَڠ صح ڤو انق دي كتا دي اينوڠ جيه كُن انق جيه هنا جيكاسيه هنا جيسايڠ عدت ڤو انق مهت جيسايڠ مسكيه بِناتڠ ثي نا ستيا. تمر سوُة اينوڠ شيطان ڤكري تكهن كن انق اولن بوني ڤوي جنجي سوي يڠ ديلو تمر جني كاموُبه جاوب مدهق دڠن سوارا يڠ كرس ري كه شيطان ڤوي هن بَچا ببه ثي كرس هن ڤوماتيه مني مديه كمدعوا٢ روُه ثيهن ڤيه ثيهن ڤن سابوه تنداكه ڤو شيطان جيه عوه كاڤلوڠ هنا ڤيه ديداڤو جيه ،وُه ڠن ڤيه عوه جيدڠر نريت مدهق جيَتكوة تهت تمر چِڠكه بن تڠت ڤو لن شيطان لوم مدهق كهن كه كتوبة بيءُ خينة كمعنشيا نڤسومڤه نتوڠ جنجي بيءُ ڤوبوة لي سيڠوه دانِ لوسا تمر اينوڠ جيلاكو دري جيءول او نڠكري دري رومه تڠكا. مكه مدهق عاديل برڠ ڤوي بوة هبيس سديق مكه تروسِ نڠكري٢ جين تهت بيت عاجم مودا بهليا.

حيكاية جين مسنوه ڤداني غن اِنسان

نما رجا جين ڤرايل لتهت شاوير عاقل بيچارا جيكهنداق چوبا علمو مدهق مكه بيمجق هناترا. يهڤن ڤرايل چِمكمس جيجك ڤنتس چِڠروڠ دري سڤرة معنُشيا ڤكاين ڤوتيه لوم ڠن سليح يهڤن جيچور ڤداڤي ارتا اِنسان جيهور ساجن صيكرا تمر اورڠ ڤو ڤداڤي ستيمت ديليكوة مربوة ٢ اورڠ ڤن

دوا. لوم موڤكي اورڠ دوا بڤيه ڤيتههت كيڠ ݢڠ تكا اورڠ تموڠ توها جني هي ڤوليم تجك محكوم كني لن بترون بک عُلما بيلي مني مرينتهق رينتهق اوبك مدهق كتا كوبا. يهڤن فرايل رجڠ جي سوۏة كنن يڠ ڤنتوة كاموي تبا. عُهساري تروس بک مدهق ڤرايل ديلو ڠادو خبرا. ميليک اولن جيكهن ديجيه كاملڠكيه ممدوعوا. يهڤن مدهق ڤي نسيديق بيتڤو ميليک كتا ڤرايل سوة تونكو امڤون ييتڤو ديلن مدهق اليه اوبک انسان دي كتا ڤي تڠكه سوي ڤو ميليل سوة يڠ ڤو ڤداتي تونكو امڤون بيت ٢ ارتا اولن يهڤن مدهق تڤوڠ لوم بک ڤرايل جكلو ڤو كتا ڤو ڤداتي ڤدوم ڤنجڠ ڤدوم لينتڠ ڤوي نن كيو ڤدوم بولن تريب يهڤن ڤرايل مڠ جيم دري هنا ساڤوي جبري دعوا. مدهق كالن هنا جيجاوب تمر بک انسان نڤريقسا عادت ڤو كتاڤو ڤداتي ڤوي ڤوي نن كيو ڤدوم لينتڠ ڤدوم بوجور كهن بک تڤت عوه جدڠر منن نتڤوڠ جيڠكه لي رجڠ ٢ نما كيو هبيس جيڠكه ڤنق ڤنجڠ دوم مهيڠک. تمر كسيڤت ڤداتي ڤن هن برسلاهن بن جيكتا. يهڤن مدهق ڤولڠ ڤداتي ك اورڠ ڤو ارتا. مدهق كهن بک فرايل كه ڤنچوري عقل جهت تهت بڠسا ڤي جين بوكن انسان لا ڤتكين ڤرايل دڠر خبر منن للو جينڤوڠ بک مدهق ڤت كتا تهو اولن ڤي جين ڤت علامة چوبا تڠكه جاوب مدهق يڠ سبوه علامة جيد متوري تهور ڤداتي ڤيه هنا. تمر ڤسْ ڤي هن ڤيه دي اورڠ جيه ڤيه ريا. سوة فرايل نريت مدهق بيت سوڠكوه ٢ بن تڠكه تهت بيجق ڠن بوديمن علمو حكمت ڠن ڤراست اوتس ريا بيت ڤو بن كڤكه حجة اولن چيت كمڠ جک كالن

ڤربواتن كتا جڠني لن تهو كتا لاعلمو دالم دادا. نريت ڤي
تلس ڤرايل غايب سكلب سيكليب هن مهو كا. برڠكاكوب
بري سوروڠن هنا نتوڠ ملينكن نحوكوم كوب ڠن كرنا الله
هن بوبي دره تيليك موكا. حوكوم ڤي تلس مومة٢ جاري
بلاديه بلاني ماميس موكا۞

حيكاية چيچيم ڠكڠ تبقو اڠكوة

نا سبوه چيچيم جيدؤ دبينيه كولم ديدالم كولم ڤن لتهت
اڠكوة چوة ڠن ريا. سيكنڤ كنڤ اوري چيچيم ڤن دي
سنن رذقي بك جمعين٢ اڠكوة جي مرڤس٢ تكتيت سابوة اتوا
دوا بوه اتوا لهو بوه او دارة جيڤاجوه ك لي چيچيم ڤن منن٢
كنڤ اوري تقدير الله بك سيورّي لمه دالم هتي چيچيم ڤكري
عقل ريج كوتمو ڤجوه يڠ ريا٢ كرنا اڠكوة لتهت يڠ ريا٢ يڠ
لمق٢ لمه دالم هتي بهكو تيڤو اڠكوة ڤليه سوڤيا كوتمو ڤجوه
يڠ لمق٢. بك سيورّي جيڤور چيچيم جوه باچوة ناڤت جم
تنريب تمر جيول اوبينيه كولم سيت جيدوڠ دي بينيه اير جي
موي ساري مسؤ٢ الله ڤوتا الله جي ڤوه٢ دري چيچيم ڤن
تمر كدغران اوبك اڠكوة جيجك كالن الله هي ڠكڠ جي
ڤوه٢ دري جيموي تمر اڠكوة جي ريواڠ جيجك ڤكه بك ڤتوا
تمر ترون ڤرينته نيبيك ڤتوا تچو با يور سدري ركن يڠ جيد
بهسا تيور تڤوڠ ڤاكن منن جيموي جيكهن سايڠ٢ سليه
ڤوي٢ تمر جيجك اڠكوة دوا لهو بوه جيدوڠ دي بينيه اير
ڤاكن كتا تموي تمر جيجاوبلي چيچيم الله الله الله الله

هـ تڠكو ڤوچوة بيً تتاڤوڠ جني كصح اولڽ ماتي لوم جي
ڤرب اڠكوة عوه تي تهت دڠن چيچيم لوم ماري اڠكوة ڤاكُن
ڤاكُن كرناهن توم مُني كتا ديلوكن تمر جاوب چيچيم الله٢
ولُن جني جادية ماتي كرنا بوڽي بن صوبوح اولن ڤور اولن
جک معين٢ سڤرة يڠكا٢ تمر اولن كالُن اورڠ ريا٢ بدان نا
دوا ڤوله دري تڠه جيچوڤ امق كو ليت يوه مسا جماريت ڤن
سرا جموي جيكهن اولُن دڠر جيكمڠ جک ست كولم ڤُي كرنا
دي لُن رذقي دي سينُي دي ڤهون چوة كُن تروس عن اوبي
ني اولُن وقتو جن كتڤوي معين٢ مرڤس٢ تكتيت سبوه دوا
او دارة اُولن ڤجوه ڤمنک سابب الُن يڠ كوموي كرنا مڠكاجي
ست كوتم ڤوي هوك اولُن ميتا رذقي لوم اولُن ڤور ڤي هنا تكر
لي جني جادية ماتي عوه كاتن كتاڤوي دي سينُي چيچيم
يهڤن جي ڤورا٢ موي تهت لكوي لكوينا سرتا ڠن جي ڤوه٢
دري تمر دي اڠكوة عوه جيدڠر منن جيريواڠ رجڠ٢ جيجک
ڤكه بک ڤتواجي عُهساري تروس بک ڤتوا الله٢ هنجيد جي
ڤكه لي كرنا هتي جي تماكوة نا سيجاموڠ تمر تبوكا ناريت
الله هي توان توان كتڤي جنُي ريا تهت تكا بلا اتس كتڤُي
هبيس جيڤكه حل ايحول بنيڠ جيدڠر چيچيم ڤكه عوه بن
جيدڠر خبر منن اڠكوة بندوم سوسه ريا هبيس ريوه اڠكوة
بن سابوه كولم ڤكري لكو ڤكري لكو تمر كمدوً كموڤقد توه
عقل يڠ ريج تلس كتڤُي تمر نا سابوه اڠكوة يڠ بيجق ماريت
جيكهن بوه تڤرب كتڤي اوبک داڠكڠ تجک ڤتنتو كداڠ مڠكا
تنتو جيد تڠيكير يڠ سيجهترا ڤوي كونا كتڤي مني تمر اڠكوة
مساڤت يڠ توها٢ يڠ نا عقل جي ڤراب بک ڠكڠ بوه جنُي

كامي دالم كولم ڤوي جني تكهن كوب كمڠ ست ڤچن تدڠر يڠ
جاديه تمر جاوب چيچيم سرا جموي لن دڠر لم بولن ڤوي
ك تتاڤي هن لن جيد كهن كرنا كتا تنكوة كن اولن عادت
مڠ هن تتكوة نا سابوه عقل بيچارا يڠ سيچهترا جكلو
تڤتيه اولن اولن جك ڤينه كتا كديه بك سابوه تمڤت يڠ امن
هن جيد جي ست لي سيكلا اورڠ٢ عوه جيدڠر اوليه اڠكوة
جي موفقد سابي كدري٢ ڤن خبر چيچيم ڤكري تجيد
هارڤ اتوا هن ڤكري تمر سوة سابوه اڠكوة توها تچو با بري
راكن مڠ دوا لِهو جك ڤيتا كالن تمڤت يڠ چيچيم ڠكڠ ڤكه
تمر سوة بندوم اڠكوة ڤو منن كرنا دي چيچيم ڤن كلو
هناكتڤي ڤني رذڤي جي جيبه ڤي كتوها هيڠݢا موفقد بندوم
اڠكوة جِبري اڠكوة سڤت دوا اڠكوة كروب دوا چِڤرب بك
چيچيم سرتا جيكهن هي داڠكڠ تچو باجك ڤلمه تمڤت يڠ
تكمڠ ڤدو كامي تمر سوة چيچيم رجڠ٢ جك كني كتا كوبا
تجك كالن كرنا اولن اورڠ تربڠ هن لن توعوه يڠ دالم اير
دالم هتي چيچيم جني كو تيڤو كو تمو ڤچوه يڠ ريا٢ لمق٢
جيچو لي اڠكوة سڤت جيبا ڤور بك سابوه تمڤت يڠ كيچ تهت
كولم دالم هوتن جي دو اڠكوة اتس سَيڤ تمر عوه تروس بك
بينيه كولم ڤن جك ترون جك كالن عادت هنا كيچ دي
سيني اولن مِي بك تمڤت لائن تمر دي اڠكوة متمڠ سابي اڠكوة
ددالم كولم ڤن چِڤكه كحل ايحول جيكالن كيچ تهت تمڤت
موبيليك٢ موبتو٢ ڠن بك كيو ريا٢ ليڠكر تمڤت ڤن تمر
جيكهن اوليه اڠكوة سڤت دي اولن هن كوريوڠلي جك
تجك توڠ اورڠ لائن دي سيديه تمر جاوب ڠكڠ هنجيد

منن تاوُل دیلو تجک ڤکه بک وریث قاوم• بيْ ککهن اولن سولیت کرنا اولن رذقي بک واریث قاوم کتا. تمر جیتڠه اڠکوة ڤن جِيْک اتس ڠکڠ جیبا ڤور ڤوُل بك کولم سیت عوه تروس بک کولم دي بینیه جیدوڠ جیڤتلس اڠکوة دالم ایر تمر جي ڤومکه لي اڠکوة سڤت الله٢ بوکُن لي جروه تهت تمڤت دي سیدیه هبیس کجي ڤکه حل کولم لوم ڤي چیچیم ڤن کیج تهت عقل ڤلهن٢ جیمة اولن ڤوبیت بودیمن ڠکڠ ڤن تمر عاعور دیدالم کولم ڤن کرنا جِکمڠ ویه هو لائِن تمر جیڤرب بک ڠکڠ ڤتوا٢ ڤڠلیما٢ هولیبلڠ٢ بن لکو حل عوه تر اوبک ڠکڠ جي ماریت اڠکوة هي داڠکڠ جکلو ڤوبیت٢ بن تڤکه دان ڤو تکسیه کن کامُي يڠ دالم کولم ڤوي تمي بندوم کامُي کسیه سایڠ کتا تمر تڤیکیر لم هتي ڠکڠ ڤکري کو ڤجوه بندوم مهت بکه ڤروة تمر جیماریت جیکهن هوکا کتا بندوم اسوي کولم کرنا لُن کاتوها هنیْک لُن ڤور سابي لُن چوُ کتا لِهو سن سیوُري ڤوه نم بڠوه سیبلیت ڤوه دوا بلس سیبلیت ڤوه نم سڠوة سیبلیت اِنشاألله مهت لُن ڤهبیس بندوم کتا لُن لِکو تولوڠ نبک الله لُن ڤسیبلس نبک بهیا. بيْ تمر ایک٢ هتي سوي يڠ دودي اولُن چوُ تتهو لُن چوُ هبیس تمر ساري بڠوه اورُي مسنوه٢ جک مِثیل اورڠ ایک جالور سینجا. ساري سوبرا دِدالم کولم سابب مسنوه٢ مدیلو٢ تتاڤي دي چیچیم ڠکڠ جیچوُ جیڤیلیه يڠ لُمق٢ جِبا ڤور عوه تروس سَماتڠه ریج نا سیبک بک کیو دهن رمڤک دي سِننک جیدوڠ جي ڤجوه متمون تولڠ دوم دي یوڤ بک کیو ڤن نابن بوکیت ڠکڠ ڤن ڤي کا تمبون موميق٢ بدان جي نا

ڤدوم٢ تريب يڠ سُمنن كنف٢ اوري بک سيوري مسنوه٢ ڤراب بک
ڠكڠ تقيه كتم ڤوي پوي تقيه مَتا٢ اولن تمر جيكهن لي كتم
هي٢ كنا پوي بيءْ لڤس تهت كداڠ٢ بوة پوي كنوڠ تكي عوه
تلس جيكهن ڤن جي جك٢ دي جيه كدري جيكالن باڠون
سيلاويت جي ڤينه اڠكوة دالم كولم تمبون تهت ڠكڠ. تمر
تك سيوري تڠه جيچو اڠكوة لمه جيكالن بيڠ كتم ريا تهت
سابوه كونيڠ تمبون ددالم هتي ڠكڠ پوي كتم پوي لمق لكينا
هنتوم كورسا ديلو كن تمر جمهوي هي داكتم ڤوي بوة دي
سِنن مراباربا جک كنيء اولن مي رجڠ٢ كديه بک تمڤت يڠ
امن جيد تمعين معين جک كني تمر سوة كتم ڤو كمنن تناڤي
دِدالم هتي كتم ڤكري كدڠ٢ جي تيڤو كامي ايڠت تهت جي
ڤسيب دري جي ڤرب بک ڠكڠ سرتا جيكهن تبا اولن بک
كيج كرنا جاري اولن لا تمر سوة ڠكڠ جک كني رجڠ اولن
دو تاايک اتس روڠ اولن تمر جي جيک كتم جي ايڠت تهت
سابب هتي جي تماكوة جي ڤدو سڤيت يڠ ريا مهت بک اورم
تكوي ڠكڠ سڤيت جي يڠ چوة بک اورم سَيب لوم جيكهن
بک كيج٢ بيءْ تهت ميه موه تمر جاوب ڠكڠ دوْ كبک كوڠ
دِدالم هتي جي پوي كو ڤجوه بک ڤوس هو اكو ڤهابيس
سيكو ڠن٢ بوه كيج تهت. كونيڠ دي كتم هتي ايڠت جاري
سمبن مَتا لِسيک ويل اونن تمر عوه رب تروس بک بک كيو
تمڤت ڤتيوه يڠ جيڤجوه ڤجوه اڠكوة لمه تڠيڠ تولڠ اڠكوة
متمون تمر دِدالم هتي كتم الله الله بيتک پوي بوة چيچيم
ڠكڠ ڤلبس لتهت كجي ڤجوه لوم جڤسيمبن تهت سڤيت
تناڤي كتم جي ايم٢ دري تمر معاريت ڠكڠ جني اولن ڤيوه سيءت

تڤتلس جاريَ دوم اولن ڤيوه مڠ تهو روٓه كڤا كتا برت تهت
هنا جيتيم ڤتلس ماكين جي راڤت سنڤيت بك تكوي دي ڠڬڠ
كا جيدوغ بك چابڠ كيو دِدالم هتي مڠ رڠكڠ بچوة جيكمڠ
ڤروه جڤاجوه بوه دي لِو تمر دي كتم مڠ لائين لكِو بچوة جي
تكوي ڠڬڠ بك ڤوتُس تتڤ ڤوڤن دوا منوه٢ ڤريه سيلب دي
كتم ڤريه٢ سيلب چيچيم دي چيچيم ڤريه٢ سيلب كتم تمر
تڤكير دالم هتي كتم هناكيج منُي لكو اخير مهت بچوة اولن
سيلب جتمو ڤروه ماتي اولن تمر جماريت كتم بوه جني جك
ڤريواغ اولن بك كولم سيت بهلي بئ تاڤينه اولن تجك چوٓ
اڠكوة٢ دوم تڤينه دي اولن هن كومينه بهلي ماتي بك
كولم يڠ اولن دوٓ جاوب ڠڬڠ كيج پو تڤتلس جاري ماڠت لُن
ڤريواغ بك تمڤت يڠكا جاوب كتم بئ ڤنجڠ ذاريت جك انتة
اولن سرتا جي راڤت تهت بچوة سڤيت بك تكوي تمر دِدالم
هتي چيچيم الله اولن پوي مهت جيڤوه هن جيتيم ڤتلس
لي سنڤيت بك تكوي اولن يُهمَسا پن تلس چيچيم هڤوس
اولو سرتا جيكهن تاڤتلس سبلس جاري بك اورم سايب جاوب
كتم يڠ كيج جك انتة اولن رجڠ مڠ هن كوكوه ڤوتُس تكوي
لوم جيكهن پوي كبوة بيتك تمبونْ بدان كتا جني مِي رجڠ٢
اولن تمر چيچيم هبيس عقل هنا ريج تلس بك جاري كتم
بهك كو جك ڤريواغ كداغ٢ جيكسيه سايڠ تنتو جيڤتلس اولن
مڠ هن اولن اوري پوي مهت ماتي ساراجي موي جيكهن
جني لُن جك انتت كديه بك كولم سيت كيج دوٓ بك كوڠ
كهن كتم بئ ڤنجڠ خبر بڤور رجڠ تتڤ جي ڤتيه بن كهن
كتم جيبا ڤور ساراجِموي تله٢تهت اورڠ تميڤو هنالكو ريج

سچهتڽ نا سيکچڤ جيڤور توبک رب ڠن کولم جيدوڠ ڠکڠ
سارا جيکهن بيء تڠکه ڤکه بک اڠکوة يڠ لاين٢ تمر ماريت
کتم کديه لوم تکبه اولن بچوة ترق کديه بک بينيه اير تمر
جيدا بک بينيه اير عوه توبک بينيه اير ماريت کتم ڠن
جيکليق هي چيچيم چلکا اورڠ يڠ تميڤو هنيو کڤو ديب
جني جي کتيب تکوي ڠکڠ عوه ڤوتس تنڤ ماتي اورڠ تميڤو
دي کتم ڤي جيول لچور بک روم٢ه تڠکا سرتا جبري ايڠت٢
دوم بک اڠکوة يڠنا دوم دِدالم کولم ڤن دڠن سابب کتم جيد
سلامت سيڠکا منن٢ کبوة لم دونڤا ڤوي مڠ خيانة مهت
بينَسا سوي يڠ تڤت جيد کاوبة سوي يڠ سوليت مهت بينسا.

حيکاية اورڠ بوتا ڤڠس هتي

نا سيدرُي اورڠ بوتا مَتا بندوا بلس جکلو کوب يور٢ ايک اور
جيتوري بوه مسَق دان مودا جيتودوم بوه دي چوڠ بک اور
اورڠ ڤن کسين مسکين رذڤي جي توڠ٢ اوڤه مکه جب کمڤوڠ
ڤڠس تهت هتي تمر کدڠران اوبک سلطان اورڠ بوتا ڤڠس
هتي تمر تڤڠکيل اورڠ بوتا بک ڤوت کرنا عدات رجا٢ اورڠيڠ
بيبچق٢ دان اورڠ يڠ چلس٢ دان اورڠ يڠ چرديک٢ دان
بندا يڠ عاجب٢ مهت کتوڠ اوليه رجا کلق رجا تمر کيو جک
توڠ اورڠ بوتا تمر دڤي اورڠ بوتا ڤن هنا مدعوا جيچک بک
ڤوت او دالم تروس او دالم کڤدو بک يوب بالي ڤرحوکومن
کيور بري روتي يڠ ريا سبلس بڠوه سبلس سڤوة سابوه برو اير
بڠوه سابوه برو اير سڤوة تنڤ• جيدو دي سنن ديوب بالي

نا ڤدوم تربب تمر بک سيوري تقدير الله تکأ اورڠ جک ڤوبلي انق کودا سابوه چروه لکوي٢ نا بولو لکو مس کونيڠ ڤلڠ ڤي کيچ کلاکو بلي لي سلطان تمر کبوه يوم لي اورڠ ڤو کودا ليموڠ ريبو رڠکيت وڤتو ککمڠ سمبوة تيڠت ڤوت کاأورڠ بوتا تهوي اورڠ بوتا تمر تروس اورڠ بوتا کنن کتاپوڠ هي ليم چوبا کالن انق کودا ڤوت کمڠ بلي کرنا کتا ڤڠس هتي تمر جاوب اورڠ بوتا کيچ ڤت کودا پن تمر کبا کنن رب تمر جي رب٢ جي ڤپم٢ ڠن جاري الله روکي تهت انق کودا پوي ڤدوم نا يوم جاوب اورڠ ڤو کودا يڠکا سيب يوم ليموڠ ريبو ماريت سيبوتا جکلو کن ساله ساڤت انق کودا پوي ڤتوة يوم سڤوله ريبو رڠکيت پوي جني بهلي . نم ڤوله رڠکيت کبلي کرنا کيچ تهت بولو کهن اورڠ ڤو کودا ڤکن ڤوي ساله کودا لن دومنن کيچ جاوب سيبوتا کودا پوي ساله سابب کڤئيه مأجي يوه بونتيڠ ساجن کبو کودا پن جني ڤراڠوي مڠکا تکيدؤ جيئه چوبا نيور کيدؤ تمر کچوبا بيت پو مڠ سالڠ چوة منتوڠ دوم نن ڤراڠوي عهکاريک دوا رڠکيت هن لکوة لي هيڠکا حيرن اورڠ بندوم کسبوتا پن بيتپو بن يڠ جيکهن کاسلامت رجا هنا روکي جکلو کن سابب سيبوتا کا روکي ليموڠ ريبو رڠکيت تمر دي اررڠ بوتا جي ول يوب بالمي کبري ڤناجوه لکو سيت بڠوه سڤوة روتي سبلس اير سابوه بروٴ منن٢ ڤدوم٢ سن يڠ جيڤلبا اتس رجا لي سيبوتا پن رجا ڤي مکه جب٢ نڠکري نا ملقسا٢ مليون يڠ کا ملبا اورڠ ڤي چدس تهت جي کالن هنتوم مسليسيه بن يڠ جيکهن جکلو اورڠ بلي منکت ڤي کنجک تپوڠ بک جيه هنا مشي بن جه، ڤکه تمر بک سوري

تكا اورڠ مكت ايلتن جروه لاكيُنا ڤوت منڤسو بلي تمر كبوه
هركا دوا رتُس ريبو رڠكيت عوه ككمڠ سمبوة تيڠت رجا ک اورڠ
بوتا نيبور تاوۏ تمر تكا كنن اورڠ بوتا نناڤوڠ لي ڤوت هي ليم
بوتا كرنا اولن كمڠ بلي اينتن تچوبا كالُن تمر كچوۏ اينتن
ڤن بک جارِي اورڠ بوتا جي مت٢ جيباليق٢ جي تتڠ٢
جيكهن ڤدومنا يوم تمر سوُة اورڠ ڤو اينتن كاڤوتس چوم
مبوه دوا رتُس ريبو رڠكيت كهن سيبوتا الله ڤاكُن مهل يوم
كرنا اينتن ڤوي يڠ ڤتوة يوم دوا ڤوله رڠكيت جيد تبوه كمتا٢
اينچين چوة٢ بن جيدڠُر لي اورڠ ڤو اينتن بڠيه لكوينا
ڤاكُن تكهن منن بيتک مَتا بوتا دومنن كيج اينتن اولن يوم
دوا رتس ريبو تكهن دوا ڤوله رڠكيت تمر جاوب سيبوتا كرنا
اينتن ڤن رتک نا سابوه اولت دِدالم تمر جيچوۏ لي اورڠ
ڤو اينتن جيڤله بيت ڤو نا اولت تكهوۏ اورڠ بندوم رجا ڤي
حيرن تهت هتي عوه تلس تنتو اينتن وُل سيبوتا بک تمڤت
سيت كبري ڤناجوه لكِو ديلو چيت دي اورڠ ڤو اينتن ڤي
وُل تتڤ هنا جاديه روكُي سلطان دڠن سابب سيبوتا ڤن.
تمر بک سيمالم تڤيكير دالم هتي رجا كوچوبا يور كالُن اولُن
بک ليم بوتا ڤڠس تهت هتي تمر سلطان ڤرب بک تمڤت
سيبوتا مالم نا ڤوه دوا بلبس عوه تروس كنن تكجوة سيبوتا
هي سوي ڤوي ڤوي بوة جک ڤكارو اولن ايس اولن ڤڠه بک
رجا مهت كڤوه تمر سوُة ڤوت دڠن بچوة سوارا هي داليم
بيُ رِيوه٢ اولن رجا اولن جک بک كتا بارو جي دڠُر رجا كهن
سيبوتا الله الله ڤوي بوة توان امڤون كنوي مالم٢ ڠن
بِو اولن كهيڠ كهن ڤوت بيُ هاعور بيُ رِيوه اولن جک بک

کتا تچوبا کالن اولن ترابا بداں اولن ڤوتي اولن ڤوي کيچ
اتوا جهت تمر سوة سيبوتا الله توان امڤون هن جيد اولن
کالن کهن رجا بيّ تتکوة تکالن بک کيچ جهت دغن کيچ
هنا ڤوي هن اولن ماره هنا بغيه اولن ککتا منن۲ تو ليموغ
نم سن ڤوت يور هنا جيتم تمر ماريت لوم ڤوت مغ هنا تتيم
کالن کوجغ کتا مالم ڤوي جيم چيت هنا جيماريت تمر کچو
جاري سيبوتا کڤربا بک بداں ڤوت دي سيبوتا جي تريک
چيت جاري جيکهن امڤون تونکو مريبو امڤون هنا ڤوي لن
مت بک بداں مغ بيّ بغيه تونکو کتا ڤو بيت۲ انق بجغ
هي داليم ڤکيري تکهن تمت ڤي هنا بداں اولن تمر کهن
سيبوتا کڤوي کونا اولن مة عادت بک نڤيکر منتوغ ڤدوم۲
سن ڤدوم۲ بليت يغ دغن سابب اولن جيد ملبا اتس تونکو
ڤاتوة اولن روتي منتوغ سبلس اير سبوه برو مغ سيکرق ايجر
هنا نکنتي دومنن نما دوم ارتا منمه۲ ڤاومنا تريب اولن کا دي
سيڤني بن کدغر لي ڤوت خبر منن جني داليم بيّ تڤکه۲
ساڤت خبر کتڤي مالم ڤوي تمر نول رجا اوبک ما نتپوغ دغن
ماڠت دغن هلوس تروس بک لهو اوري لهو مالم سابي کتاپوغ۲
هي ما کرنا اولن کمغ جک او عارب جيد کمالو تمر
دودي تمر سايغ نغ ک انق کغکه ڤو بيت۲ انق کا تقدير نبک
الله مسا هوديب ايه کتا مجک مرامين او ڤسير بک وقتو
اولن ول جيکولم لي تمون حبشي ذن جي سي مرجن تمر
تکا هوجن ريا جمي اولن دغن اولن يور جک مچهي بک
جمبور کودا تروس کنن سيکلا رعية ديلوار اولن تموغ او
دالم تمر کا کتقدير سي مرجن يغکا ماتي صح کا بن يغ

جيکهن لي اورڠ بوتا. تمر دودي نبکڤن نبري سنلين سيبوتا نڤکاوين نبري ارتا ڠن ڤناجوه مننتو دي ڤوت نتکوة مالو تتڤ نڤجوه توبا ماتي کبوه دودي لائن رجا.

نا سابوه حِيام

سابوه لمبو لوڠکني دي ککي کوه بک اولو يڠ جي مسور لهو سن سيمالم. جاوب مَنوْ

دوا اورڠ هنجيد ڤکي مسکي جِرت اوْدي اولو ڤي هن بڠيه مسکي جي تمڤر موکا جيڤله ايجر مکين تهت کسيه کبيه بک يڠکا. جاوب انق ڠُن نڠ

کتبور ڠن جاري کڤيليه ڠن ببه. جاوب اوڠ سمورة

اورڠيڠ جک هنا جيچوْ اورڠيڠ کالن هنا جيمت اورڠيڠ مة هنا جيڤجوه اورڠيڠ ڤجوه هنا تُري اورڠ دوْ کدُري تري مراسا.

يڠ جاوب جک ککي. مة جاري. ببه. دوْ کدري ڤروة

سابوه نڠکري دو تڠلوڠ سابوه٢ کمڤوڠ لهو ڤوله دري بک سابوه٢ ذت دوا صفت بک سابوه٢ اية توجه ڤوي نَما.

جاوب مَتا اوُري بولن اوُري

نا سيدُري اورڠ سابوه رکا رنوب

سابوه ريموڠ سابوه کميڠ

کمڠ جمراڠ مرنديه نا جالور سابوه اسوي جي دوا هنجيد لبيه. جاوب ڤريواڠ سڤوي٢ سيبليت

مڠ ايک تبوة هنا تبا مڠ هن ايک تبوة تبا. جاوب دوُري

يڠنا جارُي هنا ڬکي   يڠنا ڬکي هنا جاري۰
جِاوب باجو   جاوب سلور

حيکايات بنتنا برنسه ڠون متواه هنا ترا

روڤا جروه هنا لاڬو ڬوبڤن لهو سي شودارا. بينتا بن لهو جي چري نڠڬري جي ستوچ لومڤوي دو جيراجا. جي بوڠکر لاجو هنا ڤِيوه هيڠڬا تروس بک سابوه داتا. ڤهون متمڠ رج سيمڤڠ لهو سيبک کاڽو دوم ڬڤولا. سبله هيجور سبلـه کلاڽو ڤنک کايو تاميه موتارا. بک تاميه ڤن جيُر مسورة خط ڤي جروه تهت هنا ترا. دالم سنورة ڬکهن منُي لِهو بوه رج ڤوي لادوم سوکر. يڠ رج اونن مباڠت جک وُل هناسا ڤوي فايد هنا. يڠ رج تڠوه جروه تهت تڤت موفعت مظارة سينن هنا. يڠ رج ويل لا مُظارة تتاڤي تروس حاجة بنيڠ ڤينتا. لهس برانسه نبج سورة نتاڤوڠ فَقد بک شودارا. ڤاکري داليم تا جک ساڤيڠ اتاوا ماسيڠ٢ رج نا تيکا. سابوه ساهو بيً مڠيريڠ ماسيڠ٢ بک مجمبا. ڬتا داليم رج يڠ موداه بيًنا سوسه ادون دي ڬتا. رج مساکيت انشا الله به برنسه ادُي ديڬتا. يڠ بدوس فهون بنتا برديشه برکت لڠکه اِدون توها. لهس ڤن بدوس بنتا قرطس جيًک ڤنتس اتس ڬودا. بدوس دي ليکوة بنتا برنسه تڤسق تواه ڠون بهڬيا. ادون يڠ دوا هن لون سبوة سڤکوة ڤاوة اورڠ ڤن دوا جنُي لون سبوة بنتا برنسه نملڠکه اروڠ ريمبا. متمڠ سدرُي توان شيخ لالو نسمبه اوليه بنتا. توان شيخ تمر ماريت تاجک لڬس بيبجيه متا تاجک انق تيمور

جاتي متا اوري تابوه كتندا. بك الله بري تا تمو ول دغون٢ ڤوتري بک متمو با. بدوس بنتا سمبه كورو بک لا نلاكو كالون دوعا. بجوه جين جارق هنتو ملايكت بنتور انق رجا كيدوَ كودا ككغ ديجاري مودا سملاكي جک لم ريمبا ڤادوم لاويت دالم هوتن ڤادوم بولن دالم ريمبا. عوه هابيس كلي لمه سوغوي دالم نغكري غون كروغ ريا. بنتا نترون نجكک ماني نڤيوه دري يوب كايو ريا. جيڤوة اغين سڤوي٢ مپم لبوي بولو متا. نا سيكجب ندوَ سينن ڤڤسن تغت پندرا. اوري مالم نئيس ڤي تن داوَ برجالن اروغ ريمبا. عوه تركجوة بدوس رجغ كنا ڤاسغ اتس كودا. سبلس جاري نمت ككغ نجمراغ لم سوغوي ريا. بنتا ايلر تڤي سوغوي نثر نغكري سغوي ريا. هنا اورغ ڤيمغ سيدري تهت بيت سوپوي هنا ترا. نثر روموه دوم تالي كروغ كابروَ بوبوغ تيغكل روغكا. ساليه اورغ كاكردا ڤاجوه ساليه طاعن بلوه ماتي فهنا. بنتا ايلر تروس اوميدن نثر برالن اوبي‌بي فها. هنا لي دالم كاجيدكن هوتن هنا لي ميدن جيدكن ريمبا. كدي رلوس رونتوه بوبوغ بندوم كدوغ اورغ هنا. بنتا ڤيكر پنک اونتوغ ماتي تيوغ تيغكل چينترا. جي ڤور اونوي تيغكل سمبغ جيويه داكغ سڠو بندر بوكون سايغ كوثر ڤتي تبوس كدري هنسوى بوكا. بوكون سايغ كوثر نغكري هنلي سيدري مانشيا. بنتا تاموغ بوكا ڤينتو لكت نلالو اولن استنا. نئر ملبكي تدوغ تاهي نثر بک ڤينتو لابغ سواسا. نثر تدوَ ديلن ملبكي اورغ بيني تهت بيت رايا. پن غون توها هنا باكي هنا لي كيكي تيغكل مغ جوغكا. بادن ڤي جوة بن لهس ساكية سي مسن ڤاليت سيكايو ايجر. نا

سڤوله هس بيدغ ݢلوڤوغ ڤن بيدغ روغ سڤوله دڤا. نيڤن
ندؤ ديلن مليݢي مودا سملاݢي نتاموغ لنجر نموبري سالم
مومت جاري هنا باݢي نڤوملي‌يا. چوم دي تؤة سمبه دي كاكي
لموه هاتي ني اورغ توها. لهسڤن ڤوني نتماڤوغ ڤاني
كمڤوغ يوه هاتي ما. جينوي تاڤݢه انق لون تاڤوغ تغݢه بك
كنوغ بئ سيا٢. ديلون نغݢري چيت تهت جوة سلغ توجه
كونوغ رايا. اتس اولو جاري لون سڤوله الله هي مابوه تهت
سغ سارا. اولون هي ما ڤستوة لومڤوي ايه دي نغݢري لمه
رهسيا. ايه لون تغت توجه اوري لمه ڤوتري ايندااه روڤا. كليتا
ابراع نما نغݢري ايه ڤوتري رجا رايا. نن سلطان ماليك شه
شره خراجن ليمڤه دي اتس دونيا. انق نڤوتري روح الافلح
روڤا ايندده سغ متيا. بن معنيكم جروه سرلوي هنا باݢي غون
تڤسا. عوه روه ڤكاين ݢلغ غون سوبغ دين ترڤاسغ ڤادم
چهيا. سابوه چيچيم ايم ڤوتري هنا باݢي غون تغسا. ملاء
ذرين چيچيم راكهي سيت جينوڤوي دوم ڤركارا. عادتناكيه
ني متواه تغݢه بصح تمڤت رجا. بن ڤوني دغور بنتا ڤݢه
الله٢ ڤوني كتا. الله هي ڤوچوة بئ منڤسو انق تغكو بئ مهاوا.
هنتوم كودغور انق تڤكو ديڤهون بك كو تروس بك همبا.
بهكو تاڤوغ بك كرݢاسي اولون سودي عوه جينكا. ديلون
انڤكو كرݢاسي ساليه جيتوري نغݢري رجا. بن ني ڤݢه نن
كرݢاسي بنتا مري ڤوچت موكا. عوه كاجي وُل هل ما ڤاكري
مهت لون ماتي جيتوغ ڤاوا. كتاهي انق ڤاني كوبري كوتيم
ماتي ساجن ݢتا. ڤنك هل ما نغݢري ڤوي سوه كرݢاسي
ڤاجوة توها مودا. تيغݢل مغ ݢتا سابوه هنجي ڤاجوة سابب

ڤوما. عادت جئي وُل ما كركاسي اولـون ڤـاكري واهي ڤوما. كتاكو تروه دالم بومي ديوب كودوٓ پوي تاكوس تلاكا. دِيوب كـودوٓ تـاكوس كولم كـتـا دِدالـم كِـو ديلـوارا. تاسوم كو دالم بانيءر كايو نابيٓ جيتهِو كركاسي تكا. دِيكه انق يوب ڤوڠكوڠ كِو كوسِو بيٓ جيرٓ روڤا. بنتا چوٓ سلم جـک كـوس تانـوه تمر نتاغوه جـک ڤينه كودا. لهس سوم كـودا وُل لي ميه موه لوب لم تانـوه ديوب ماجا. نـاسكجـب تروس لم بومي كامبو پوي مثيل كمڤا. كامعور٢ تـادغور بوپوي سڠ٢ باكي هوجن تـكـا. مثيل طوفن اغين ريبوة مثيل لاوٓة ريق كنوڠسا. بندوم باكي ڤاكري هـن نتاكوة ڤاكـري هن سروج ڠون ايـر موكا. بناتڠ هوتن هابيس تماكوة جيڤلوڠ لم كـاروة ملـلومـبـا. جيتكجيك روسا مهه٢ ڤت ڤولُه سبلس كاجه رايا. ڤوي يڠ دينب هابيس روبـوه كـايو ڤاته رايا. عوه كا كنوڠ ڠون كنولم كاجه كايو ڤاته متتيمڤا. تروس جي سـمـڤـوم ديلن مليكُي تمر جمهوي هوكـا ڤوما. واهي ماڤوما تـڠـكو دري اولـون كـاوُل دالم ريمبا. پـوي ناهل ماكرونپا الله بـادق ڠون كاجه ريموڠ ڠون سيڠا. پنک هل مـا يغنا مـوداه لهكا ڤايه انق كتا. لائِن نبک پن باچوة ساڤوي لوتوڠ ڠون بوي جلوس ڠون روسا. جيدوٓ سنڠ كاجـي ڤاجوه تثر جيما موه جي سلب٢ فها. عوه جيما موه تولڠ كاجه مثيل اورڠ ڤله كايو رايا. جلوس ڠون روسا مڠ بولـت٢ مثيل اورڠ كف بوه ڤينڠ مودا. هابيس جيڤاجوه نم ڤوله كاجه لوم جيتامه ڤت ڤوله روسـا. كـركسي تـري مـونته داره مپم ڤايه لبوي متـا. كا جيكارو دڠـون اولـو لا تـهـت كـوتِو ديكڤلا. هـل ما اولو كـو كتل تـهـت تاڤوه ميٓت كـوتِو هل ما. ڤوني نيٓک

لكت٢ تروس اورمبت ڤاليو نهيلا. ڤوني نموغ اوليو كركاسي سرتا
ڤوني نمخبر. دي جاري ويل سابوه باچي اولو كركاسي لم
لموغما. جيڤوه كوتيو كيج تهت بوڤوي مثيل باكي ڤندي
تمڤا. كوتو ڤن هوغ كرس بن بسي لادوم باكي ڤوڤسن غون
كلا. ام ڤوغ سرابي غون كمتور يغ تهت لا سيدوم سرغكا
اولر بروس غون اولر تيكوس تروس مروس لم كڤلا ڤادوم سدوغ
غون اولر او ڤاليو مسور هنا ترا. چني كوتاڤوغ انق سيڤاته
بتاڤكه غون سوڤساما. ڤت بو نغكري ڤوتري افلح چوبا ڤكه
انق راجا. انق سلطان ملك شه شره رجا مكه مكملا. كليتا
ابرام نغكري اينده منن ڤنكه لم چليترا. سابوه چيچيم ايم
ڤوتري ايندا‌ه هنسي دي اتس دونيا. ملاء ذرين چيچيم
راكهي چيت جيتوڤوي دوم ڤكارا. بن كركاسي غور ناريت
ايبو هل ما تغكو منتوغ دونيا. كدونيا انق هن لي منڤسو
عوه هنالي دو تهنالي هاوا. عادت كوكالون ماغت هاتي
عوه كو ڤيكير ڤم مراسا. عادت تڤكه هل بوه هاتي كا مسمڤي
يغ تاڤوغ ما. سوة كركاسي هل ما تغكو دري جوه تهت نغكري
هنا. توجه لاڤيس هل ماكوتا مليكي لادوم بسي لادوم
مليلا. كوتا نغكري ڤي توجه لاڤيس هنيك هابيس برغسي
تكا. چينترا حيكمت جيبوه اوريس يغ ڤهون لاڤيس ريمبا
رايا. لهس ڤن تمر كونوغ ملينتغ تاجم كارغ مثيل سودا.
هنيك لڤسن جيجك اورغ لهس ڤن ملينتغ سابوه ڤاي. اير
جيهيجور باكي سنم ددالم ڤن لا تهت بويا. تمر سابوه ترق
كروغ اير تهت تاجم مثيل مريم انق كلورا. بلاديه ڤن لاوة
لبوي هنسي لالو اير عوه داله. يغ سنلس لاوة اڤوي توتوغ

راغوي جيد كباجا. مڠ چيچيم هنجيد مرمبوي تونوڠ راغوي
جيد كسيرا. مڠكا لڤس بهيا توجه الله بري تروس نڠكري رجا.
دالم نڠكري لتهت موسوه كوتا توجه بسٌي مليلا. جب٢ كوتا
ڤنوه اسوي كون كتا ڤوي مأنشيا. ريموڠ بادق كاجه ڤندي
لائن سيناري ليمڤن ڠون كلا. ڤادوم بيرڠ ڤن ڠون سدوڠ
جمأمڤوڠ تالي كوتا. ڤوي نا ڤڤاكيت لم دونڤا ڤوي نا سيناري
دالم كوتا. تروس بك ليمڤن دڠون ڤوڤسن لائن نبكڤن سيدوم
سرڠكا. ڤنك هي مارج برجالن سوينا اينسان ايك كواسا.
مڠكا لڤس كوتا توجه ڤن بارو تروس يوب استنا. سمڤي حاجت
الله بري تروس تنتاڤي ڠون اوتوس حيكمت دونڤا. واهي انق
ڤوي حيكمت ڤكه تڤت انق بك ڤوما. ڤري حل ماتي تعقل
رحمت تابري حكمت بيبجيه متا. لاكي ڤي كتا قائم تاجك٢
جارق٢ دالم ريمبا بهيا ڠون ڤوي اولون تولق هل ماڤق هن
ڤرونوي ڤوما. بكسية منن ما تڠكو دري تادڠور جيڠي كو
چليترا. تاچو هل مابو اوْ كامي يڠ رج سنڠكول سبلس كڤلا.
ڤهون٢ هل ما اوْ يڠ ڤوتيه كڤلاريس يڠ ڤرتما ڤينتو يڠ تنوڤ
ڤيك تهه ايك كبكه بسٌي مليلا. منن هل ما كورو ڤكه وصيت
شيخ يوه كو تڤا. كوتا باتو ڤي ايك تالور ڤاجڠ هنچور رمو
سودا. عوه تاسڤوة ڠون بوٌ ڤوي حاصيل لي ڤوي يڠتاڤينتا.
بواوْ ميره يڠ ڤلون اڤوي بواوْ هيتم جيد كريمبا. تيموه هوتن
ڠون برالن دوم زن ممارن اوريت ملاتا. بواوْ يڠ هيبجور جيد
كلاؤة طوفن ريبوة هارو رايا. اوْ يڠ كونيڠ جيد كڠونوڠ تيموه
لي كارڠ مثيل سودا اوْ كلابو جيد كلهوب سوي يڠ بلوه
سروب هيلڠ ڤاوا. اوْ يڠ جاكت جيد كسوڠوي تاريك اير

ڤوي بن كلهور. هنسي ڤوما يڠ جيد جك كمن بوكون اولون يڠ انق كتا. يڠ كوه حصيل تاكمڠ ڤكيچ عوه تاسڤوة جيد لي سكرا. عوه لهس جيكهن ڤن لي كركاسي لم لموڠ ني تڠت ڤيندرا. تڠيت متا مگچيب بيبر جينوي كركاسي كا سمڠا. تبيت نفس مثيل ريبوة باكي ڤوڤوت مسوارا. يوه ڤن نڤلوس سنڠكول اوْ نكمڠ سوكوة نتاكوة جكا. منن نڤيكير ڤيهن رمبڠ نچوْ ڤارڠ اوبي دول متا. توجُه اون بواوْ ڤوني رڤڠ كا نلكڠ نكبه يوب فها. ناسكجب لهس نكوه اوْ كركاسي تسروْ لالو جكا. دوْ ترچڠڠ مثيل مابوْ عوه تنلي اوْ كادوه بهكيا. هنا تتڤ جيدوس دوْ هل ما ڤروة دق ڤاكري دايا. مڠ ڤو انق تاكهن دق ڤروة بيلي تادوْ جك موميتا. لڤس كركاسي هنلي سينن ماريت يوه ڤن رايا٢. ڤوي يڠ جڤكه ڤن اوبك ني هابيس دوم ساري جيدغور لي بنتا. هابيس دوم ڤوي كا جيتو كري هنا ڤوي ني ڤكه خابرا. نجوْ بواوْ اوبك جاري مود اسملا جينوي جي بوڠكر. تمر دودوي عوه جن تا وُل تساوي كامُي بيجيه متا. بنتا برنسه نسمبه ني ديبك كاكي نروايِر متا. ايذين هل ما لون ڤركي بيّنا سالي تلاكو دوعا. بن ڤوني دغور سوارا برنسه ڤنوه ليمڠه غون اير متا. وهي انق كو ڤابن به ڤستج لڠكه بيجيه متا. ني بري ڤدغ تمر سابوه ڤدغ تهت جروه عوه جيد تاڤوتر ڤنك ڤدغ تهت انا لن غون ڤنا يڠ ناتوجه دڤا. لهس سمبه ني بنتا بدوس نتاڤوغ توه رج لون بوڠكر كونوغ يڠ ڤهون تهت بيت ماڤيغ دس تا ڤنداغ سكل دونيا. ڤنك كونوغ مايغ هن ساكري تمڤت كركاسي جيتروه ڤاوا. جيتروه ڤاوُغ مثيل جوكي مِن كركاسي لا ڤچارا. اوبك

توهن جيملاكو مشا ديلو يوه جيتاڤا. اوبك تمڤت يغ هن سوي
تهو ديچوغ كايو دالم ڤيا. پاوُغ جيتروه لم مليكي دالم ڤتي دي
استانا. تدوُ خَبر كركاسي ڤنڎي قيصه مووُل تمر كن بنتا،
ڤاسغ كودا بوغكر سيدري مودا سملاكي هاتي دوكا. كاكتهر
بنتا ترچغغ كونداه منتوغ هنلي خابر. كارغ تاجم مثيل دوروي
بنتا جينوي نبج دوعا. كارغ ڤاته هابيس هنچور كاتغورو جيد
كسيرا. تروس اوكونوغ نكالون اڤوي مكا سوي٢ هور مپالا.
اتس كونوغ مجرله يوه پن لمه نكالون كوتا. بنتا ايغت
كهن كركاسي بوأوء ني بري غون بوس بالا. غون اوء ميراه بنتا
تادي اڤوي لون لي هنلي مپالا. لمه كوتا روڤا تهت كيج
بنتا لكت تاموغ كسَنا. ڤينتو تتوف هن كنا رج بنتا سغوج ڤينتو
كوتا. بنتا كالون لمه مليكي ايندا‌ه هنسوي دي اتس دونپا. هنا
اورغ ڤي مغ سيدرو سوپي سينري هن ساڤوينا. بنتا نيك او
مليكي غون جاري دري ڤينتو نبوكا. لڤس نيك او سرامبي هنا
ساڤوي لمه يغنا. لڤس نينن تروس عوه رمبة لنجر لكت لم استنا
بنتا تدوغ سنن سيت ندغور ڤت يغنا سوارا. نثر دوا سينن
ڤوتري نب بك ڤتي هن ڤوويه متا. بن لمه نيرُ مودا سملاكي
بدوس ڤوتري جك سماڤا. لهس بري سالم مومة٢ جاري بدوس
ڤوتري ڤكيج تيغكر. بنتا تدوُ بك كروسي مچرادي بن سي
سن ليغكر. ڤوتري بوه رانوب دالم باتي لنجر جيمي جوُ كبنتا.
بنتا ڤاچوه رانوب سيكاڤور يوه پن مسور ڤوتري مودا. بنتا
ماريت دغون ڤوتري ڤاكون بك ڤتي هن تَفوويه متا. هنا هيرو
تكا كامنوي جيه عوه اوري هن تكيرا. ڤوتر بدوس چوُ ڤنومن
دِدالم پن باتيل سواسا. لهس پن جيبوة غون هيداغن دِدالم

ڤن ڎوم ڤركارا. ڤنوه اسُي ڎوم مَكانن بارڠ كنجي. عوه تابوكا.
ڤوتري تڎوْ ڎيهاداڤن بوة لي تاڠن اتس جملا. نڤيڠية كڤيت
نسراه تاڠن نڤاجوه مكانن اورڠ ريمبا. بنتا مهوي توان ڤوتري
ڤراب كنوي ماكن ساما. توانكو به تيڠكل كامي بهلي ڎوڎوي
لهس مكوتا. بنتا ماكن تمر سيڎر تيڠكل ڤوتري ڤن بنڎوا عوه
ساري لهس نڤاجوه بور رنوب لاجو نبري سيكرا نڤاجوه ڤوچوة
رنوب جاتي نيبك اڎوى يڠ هينا ڎينا. كرو سماڠت توان ڤوتري
نيبك كامي اتس جملا. بنتا ڤاجوه رانوب سيكاڤور جيبڎوس
هور چهيا موكا. تمر بنتا تاڤوڠ جيوُي ڎيڤت نڠكري اڎوي راجا.
ڤاكون اڎوي ڤنب ڤتي ڤوي بو اسوي ڎِالمڤا. ڤوتري سوُة تمر
سيڤاتة كركاساي كبة كامي ڎوا. لهس جيڤاجوه ايبوڠون ايه
كامي جيكبه اڎوي ڠون أا. اصل كامي چيت ڎي سينوي ڤوڤمك
نڠكري ايبو بڤا. انق رعية هنلي سيڎري كسوه نڠكري هابيس
جيسبا سوي ڎن ايه توان ڤوتري ڤكه جينوي ايبو بڤا. ايه تونكو
هنسي توسوي چوة تهت كامي كركسيبا. سوي كبوه نن
كتا اڎوي ڤوي كونوڠ كراسي نما. ڤوي بو ساليه ڎالم ڤتي يڠ
تكوبل اوليه كتا. سوُة ڤوتري جيكهن منوي هنتوم كامُي
ناميبوكا. عادت منن هل ڤو ستي تابري كونچي به لون بوكا.
هنا توانكو انق كونچي بك كركاسي ساجن جيبا. بكسيت
منن توان ڤوتري ايذين جينوي به لون بوكا. توانكو ڤريه مڠ
سابوه ات متمو فَقد كامي ڎوا. عوه كاهابس ڤيكر فَقد بنيڠ
حاجت ڤو مكوتا. واهي اڎوي ڤاكري جينوي بنتا لاكو ڤتي
كبوكا. بك لون ڤوڎا بيّ تتاڤوڠ بنيڠ كنوڠ نيبك كتا. عادت
منن أڎوي تڠكو بنيڠ نڤسو ڤومكوتا. امڤون توانكو مريبو سمبه

هنفوي ساله بنيغ هاوا. يوه پن موقنتون توان ڨوتري ماغت
بوپي سغ بيولا. تيموه ديكلي نالغ لاكي پوكا جاتي ديبينيه
ڨيا. مغ نتيم توغ كامي دوا دروي مبري ڨتي تونكو بوكا. هن
ڨوي ساله توان ڨوتري نيبك كامي اتس جملا. نسڨوة لي غون
اوُ كركاسي تسوة كونچي ڨتي رايا. نئر چيچيم سنن سابوه
روڨا تهت جروه هناترا، غون رنتي مس نيبك كاكي نرايا سابي
غون چمڨلا نئر بولو دوم مسورة مهت٢ سابي بتجا. كبوه مهو
كتروه موڨت دالم سورة ظاهير پتا. طارلاروح نن كراسي پاوُغ
كركاسي جيسوم بك بهيا. منن جيلاكو اوبك توهن مسا توان
يوه جيتاڨا. جيتروه پاوُغ مثيل جوكي لم ڨتي كونچي لم
استنا. بنتا نچوُ نمت ديكاكي يوه پن كركاسي ساكيت دالم
فها. بادان كروة كرت هنا ساكري وُل كركاسي او استنا. كاجي
بدوس جيوُل لاجو كاعكاعو دالم ريمبا. بنتا دغور كاعكاعو
نيك لي لاجو او استنا. بنتا ندوُ دِاتس تيغكب كاجيڨرب
كركاسي رايا كركاسي وُل ڨلوغ تدهب٢ عوه جيڨرب جيكالون
بنتا. جيكالون بنتا اتس تيغكب بغيس جيتهت بن اولر بيسا
او استنا كا جيراكب پن جيڨراب جيمغ ڨوه بنتا. بنتا ندوُ دي
اتس مليكي نمت دي جارِي چيچيم پاوا. كركاسي مهول هي
چوة ڨيندي كڨلهس چيچيم پوي بيّ بينا. هنكو ڨلهس كاڨرب
كنوي بيّ كا سغكا درِي تكر ريا. ماكين بغيس نيبك بونوي غن
ديجارِي توغكت رايا. نئر كركاسي بغيس هنسوي چيچيم
ديجاروي كانويت ديفها. كامسق٢ انق بيسوي لوم غون
جاري جيمغ ڨوه بنتا. نويت سايڨ چيچيم ديجاري انق
بيسوي لوم بينا. لوم كانويت پن دي تاكوي كركاسي فيندوي

کاکفهنا. کاکماتي سيلعنة الله سابب بابهٔهيلڠ ڤاوا. بادق
کاجه ماڠت هاتي هنا سوي لي ڤکارو ريمبا. عوه نن هابيس
خبر کرکاسي سيباکي لاکي لائن ڤولا. اما بعدو تمر دودي
قيصه موول اوبک بنتا. عوه لهس ماتي کرکاسي ڤيندوي
دڠن ڤوتري ماريت بنتا. هل ڤوتري جوة بوڠوڠ سرونوي
تادڠور کامي لون رهسيا. کتا ڤوچوة تتف دي سينوي لون
اوري ڤوي جاديه کو بوڠکر، بن ڤوتري دڠور ناريت بنتا برنسه
ڤنوه ليمڤه ڠون اير متا. جينوي ڤوتري کا جيبائر کا مچهر٢
ڠون سوارا. چيمڤلا چوة ملوة مکفور سايڠ ڤريکور ملوة مکيسرا.
سابب بوڠکر ليمتو بارو کادوه جودو بک جيڠکا. ديهاتي
ڤوتري منن تصاور جيد کجودو اخير مسا. ڤوتري ماريت سيرا
جيبائر تباڠون جودو ڤومکوتا. کڤوي کونا مڠکالا يوبوه ماڠت
بو هن مکونا سابب نفسو کادوه مالو يوه ماڠت بو هنسوي
هاوا ناريت ڤايو مريبو٢ بنتا مالو نتوب موکا. مثيل مانؤ کيلا
کأيکور ڤوتري سوور هارؤ کنتا. بنتا تدؤ مڠ نيئم دري نيئر
ڤوتري ساڠت روکها. وهي ڤوچوة هن تريب لون وُل لهو ڤت
اوري چري ڠون کتا. اولون سينوي هنا فيئداه سوي ڤنکيچ
قاظي هنا. سلاماکوه حکوم الله دامي الله هن لون مهاوا.
جينوي ڤوتري لون سلئه ميتا ايله ڠون بيچارا. عوه متمڠ
لهو دري شيخ انشاالله لون تروس بک کتا. بن ڤوتري دڠور
ناريت برنسه دوم ککبه دالم دادا. ماڠت هاتي هنلي کونداه
بنتا برنسه جيبري بوڠکر. چوم دي توة سمبه دي کاکي تونکو
لون بري جينوي نبوڠکر. بئ تريب تونکو نساواي کامي سوي
اوبه جنجر اسوي نراکا. کموڤا بنبه سورة اوال اولون تيڠکل

تغکو نبوغکر؛ بنتا ایک چوغ کودا بوغکر سیدري نا توجه
اورٗي چري استنا. لاويت لاون تمر دودوي، مودا سملاکي دالم
سفر. تروس لم هوتن هن لمه نغکري بنتا سدري غون سابوه
کودا. کا مرومفک سابوه کولم اير دِدالم هيتم دوم باجا.
دغون لووس هنا مچم دِدالم پن نا سابوه نکا. دي بينيه
کولم کايو سيبک دهن جير مغک بک ڤيرايا. بوه ڤي داموه مودا
ماسق دي انچوغ بک امڤوغ کردا. انق کردا نا دوا بوه چيت
بن تيموه بولو سوا. ما جيلڤس جک مراوٗه انق دوا بوه اکم
دارا. نکا بدوس بواوة اولو اويوب کايو ڤرب لنجر. انق کردا
ديچوغ کايو جيجيغوٗ اوڤردو لمه نکا. انق ڤيکوه کمبغ بولو
ڤکري لکو لهس بک بهيا. کا کچريب چروب هنا لاکو اوڤردو
کاتروس نکا. بنتا برنسه دوغ مسيلو هنا جيتهو اوليه نکا.
نکا ڤراب اوڤردو جمغ ايک کايو بک انق کردا. نسوة ڤدغ
نتک موڤهو کنوغ اولو ڤوتوس دوا. ڤوتوس مکهن هوديب
ايکور کامعور٢ دالم ريمبا. ڤاته کايو اوبي٢ بک اور نچوٗ ايکور
نکلهور. نکتيل غون هوجوغ ڤدغ سروج لم مڤوغ انق کردا.
کا جيبدوس مامغ٢ جيدغور موڤغ٢ ڤوي ساليه بهيا. بنجي
کالون ماڠت تهت هاتي منمو رذقي الله کرونپا. تمر جيچيغوي
لي اوبومٗي لمه سملاکي جيٗر روڤا بنتا. ڤدغ منتوغ جيمة
ديجارٗي تمر جيمهوي لي انق کردا. ڤوچوة تاغه تاغيغ کنوي
تاتوغ کامي کهمبا شهيا. کامي ماتي کهوة اورٗي پوي ڤوچوة
سيدري ڤلهس بهيا. جڠر ڤدغ منتوغ باسه لمه مداره لهس
نچغ نکا. نيٗک کنوي ڤوچوة منواه کتپوي صح سي شودارا.
بنتا ڤنن سينن ربه سابب ڤايه نچغ نکا. نا سکجب بنتا

ترثيقي كاتروس جيبُول اينوغ كردا. ڽن ݝون امڤن جيمت ديجارُي كاجيڤووُلِ كأنق دوا. جكبه امڤن جيڤيوه دري انق جينوي مُسوارا هل ما ڤاكون تريب٢ تاوُل ڤاكُن لالُي ١١ مارجا. واهي انق ڤو سملاكي جڤ٢ نغكري ما مرابا. واهي ما ناڤوي لون تاپوغ تاجاوب رجغ سيكرا٢. لومڤي هل ما اولون سودي انق تڤا كري هنا شودارا. چيت انق ڤهون دوا كامي لائين نيبكپوي انق تهَنا. ڤكه هل مالون دغور جينوي ادون كامي ڤاكري هنا. بنجي دغور انق تماپوغ جيمول چموغ اينوغ كردا. مول معور٢ متا كموغ بيُ تتاپوغ هل بيجيه متا.

كورغساسر توسن كاكومو يوه انقكو جروه٢ دوا٢ هنتوم تيغكل ڤيمغ سابوه مغ امڤوغ سوه تيغكل يغنا. عوهكارب٢ ڤنوه بولو عوه كو وُل كو هنساڤوينا. ڤاني سيترو تكا كنوي ڤكه بك كامُي ڤاني بهيا. ڤاكري هل ما هنا تاتهو ڤاكون دوغو عَقل هنا. عومور ڤنجغ هن مسمڤي كتا مالي انق هنا. ساليه هل ما دالم كولم اونتوغنا سنن اينوغ نكا. ديلون سنن سغكا واهم دالم كولم ڽن مهت نكا عادت هل ما ناسوي ايک تهم كدوي كولم كڤوه نكا. اورغ ڽن ڤكر تمر مچم هن تماكن اوليه كتا. اينوغ كردا تمر سوّة هنا ڤاتوة كنوغ بلا. مغ پومنن هل انق دري ڤاتوة كامي جيڤهمبا. حرم ڽوبوه حرم پاوُغ هنلي كنوغ بک كو بهيا. انق كردا لوم تماپوغ ڤاكري يغ كنوغ جينوي هل ما منن ه لمايغ متنتو جيمغ عوج كو باروّي هل ما. لهنا كسيه ادونكو سيدرُي يغ تولوغ كامُي نچغ نكا. كانسايوغ غون ڤدغ بک جاري سيكهن كنوي نكلهوار. جيه ڤوي ما نكا تدور ڤاكري لاكو جينوي هل ما. اونڤوغ داليم ڤيكوه لوم بور نبرادو

ڬوه لوم جڬا. هي ما تونوڠ دالم اوري تڤرلوي سڬرا٢. ڬردا
جيتڠ سايب سبلس مثيل اوله بادي تكا. كاترݢجوة بنتا
برنسه ڤدڠ ڤنتس لي نهيلا. نكمڠ جڠ مكرق جاري مسور
جينوي اينوڠ ڬردا واهي انق ڤو سملاكي بيْ تاڤوه كامي
بيججيه متا. هوديب انقكو دوادري هل سملاكي ڠون تولوڠ
ڬتا. ڬتا انقكو يڠ جاتي حارم بک كامي توبوه ڤاوا. كوڤر
لوي كو بوه ناوڠ نابيْ كنوڠ اوري بک ڬتا. بن بنتا دڠور كردا
ڤكه بنتا برنسه سبوة لي ما. وهي ما ڤوما تڠكو دري جوه نڠكري
كوتهت هل ما. رايا حاجة يڠ تروس كنوي بک اوري ڤوي كيه
ڬتا. ڤوي بو حاجة ڤو سملاكي فكه جينوي انق راجا اولون
ڤوما يڠ تروس كنوي ستوج لومڤوي دولون راجا. نلومڤوي هن
ما سيدري ڤوتري ڠون مليكي ڠون استنا. هن نتوڤت كمڤوڠ
نڠكري نيور كامي جک موميتا. نڠكري جي منن كليتا ابرام
هنا تروس فهم نوجوم دومنا. بک هاتي لون سڠكا واهم كنوي
چورم سبلس دونيا. سيدري ڤوتري روڤا ايندااه روح الافلح
كبوه نما. انق سلطا ماليک سه شراه حراجن ليمڤه عالم دونيا.
سابوه چيچيم ايم ڤوتري اينداه هنسوي بنديڠ روڤا. ملاء
ذرين چيچيم ركهي چيت جيتوڤوي دوم ڤركارا. ڤنک هل ما
ايه لون لومڤوي ڤاكري جينوي توه بيچارا مڠ ڬوه متمڠ حارم
هن لون ول بكارم نڠكري برلوس دونيا. عوه لهس بنتا نڠادو
دري للو جيموي اينوڠ ڬردا. ڤوي جيد انقكو توڤت نڠكري
ڤيم كامي هنيک دايا. توجه لاڤيس كوتا نڠكري لاوة اڤوي يڠ
تهت سوكا. ڤنک انق هاتيكو بمبڠ بک تربڠ هن كواسا. لاوة
سوم تروس او مايڠ ڤوس تربڠ لو ادارا. بوكون لڤس تا او مايڠ

تـاتـربـغ لـم اوان مـيـكا .' لاكي ڤي جؤه ڤو سملاكي هنا سمڤوي سيـنـهـون بـوغكر، ديلون ايک تروس توجه اوري مغ هنا ڤوي تـكـا مـارا. مغنا امڤن غون مينومن اكن مكانن ديرج رايا. مغـنـا انق تَمي ساجن غون مينومن داكيغ روسا. بيتڤي منن هي بوه هاتي مسكي ماتي اولون بوغكر. كردا ڤن ڤتروس بنتا برنسـه غـون ڤـوتـري افـلـح جيه اوسها. هيغكا منمغ دغون چيـچـيم دوم سكلين بوه كردا. غون كرق الله دوم سكلين سابب كردا ڤن حاصيل ڤينتا.

حيكايات ديوا سغساريف

جـيـنوي تـرسـبـوة صيفت ڤوتري كوليت باكي بوغوغ جمڤا روڤا ڤي تـونكو هنڤوي كـهن لي تي٢ سـابي ستي ذاليخـا،، جـن ترسڤوم توان ڤوتري جيب٢ مليكي جيڤلوغ چهيا كيكي نابن كـلـيـمـا مـركـه هور مسرلـه مثيل كملا. منن تونكو خَبر كڤكه بـوكـون براكـه بوكون سَندا. جيِنوي تونكو نبري اذين بهلي لـمـن جْيـنـوي جـک ميتا. بهلي اولون جک او نغكري يامن مـودا٢هـن تـروس بـن ڤـيـنـتـا. تولوغ الله بركت محمد دغون كرامة دولي مكوتـا. قابول مستجاب نيت توانكو سريبو لاكو لـون ڤـدايا. جكلو هن سوكا رجا يامن كامي سكلين هنلي مـكـيـسـرا. بـهـک سيديه كامي موڤرغ نڠنتو رجغ لي ڤومكوتا. دامـي ڤـوت دغـور سـمـبـه مـنـن كسوكاُن هنا ترا. دالم هاتي كميـغ ترامبـغ بوكون بوبارغ سوكاچيتا وجه يغ ڤوچت مانيس برسري سابب هاتي نتهة سوكا. واهي مما ڤرەهـنـا منتري توه

ڤاكري ڤري تابيچارا. تمر سڠة ڤردهنا منتري نا بک كامي سابوه بيچارا. مڠكا تاكهن بن اتوران جيت هن چيد هن ككارونڤا. جكلو ناكيه توانكو دولي ككامي نبري سلقسا ديڽرا. كلڠ توانكو دوا لهو ڤسڠ تمر كرنچوڠ منن جوكا. اينوڠ ڤڠاسوه نبري سرتوس دري توانكو كامي جينوي مي بوغكر بن ڤوت دڠور سمبه منتري دوم سينروي نكارونڤا. يوه ڤن ڤوتري جي جو تجوڠ دولي جيتبيتلي او لوار كوتا،، عوه ساري تروس او تڤوه ميدن تنترا سيكلين ڤيكاتكا... منتري هوليبلڠ مڠيريڠ ساجن دڠون ڤكاين مجنيس روڤا تاير كجک دوم مرون٢ بن لاكو ڤرڠ راجا٢. الت سينجتا دومكا چاكڤ تهت بيت هيبت هنا تارا. بک سابوه دوسون بک سابوه دوسون رعية مرون٢ بن اير رايا. هنا ڤادوم تريب ڤردهنا منتري تروسلي جينوي هوجهالا بهلي تدوڠ خابر يوي سيڠت تدڠور هي صحبة لون چليترا جينوي لون قيصه بكيندا سلطان ندوڠ سماڤم بک بالي عاقيق،، جيڠادڤ اوليه هوليبلڠ دوم سبراڠ منتري يڠ ليسيک. هوليبلڠ ڤت ڤينا ساجن رعية سيكلين حاضير دوم ڤڠ بايک. ڤوت ندوڠ دي اتس بالي سن سرج مبويوي سوراق ڠون دمڤيک. جينوي سبدا ڤوت بک هوليبلڠ چوبا جک ڤنداڠ جک تاتيليک. جكلو موسوه تاول بک رجڠ جكلو كون تامو بري تابيک. بن جيدڠور سبدا مومنن جيتبيت اوميدن او لوور ڤاريک. ساري متمڠ ڠون رعية لا بوجڠ تاهي حيرن منيليک. ناكسيت دودي نيبكين بوجڠ تماڤوڠ سوارا مرسيک. توان٢ ڤڠهولو قافيله ڤاني لڠكه كنوي هل انچيک. ڤوينا مقصود تاتكا كنوى تاكهن كجينوي ميڤور هي اديق. تمر

جيسوٴة اوليه تنترا ڤن ممنوي جيکهن جيبلس تابيك. کامي توان تکادي جوٴه ڤوکون موسوه بوکون شاريق لهکا تتاڤوڠ بهلي لون ڤکه کامي قافيله راجا يڠ تاريک کامي لشکر سلطان عثمان دي مصير توان نڠکري يڠ بايک سننک تمڤت نخراجن سننک ماقم لون کهن هي اديق عوه لهس جيدڠور بوجڠ هرتي يوه ڤن جيبوٴل لنجر بربالېک. عوه تروس اويوب ڤرقنا سمبه جونجوڠ خاليفه ملک الملیک. دولت ترکهيو شاه عالم سمبه لامن همبا ڤاتيک. بوکون موسوه توانکو امڤون ککهنداق منمڠ ڠون مکوتا ڤاتيک. ککمڠ ڠاداڤ دولي جونجوڠن ممنن جي کهن بوني جيبيک. بن ڤوت دڠور ناريت مومنن دولي جونجوڠن نکهن بايک. نمسبدا بک ڤردهنا منتري تاجک جينوي بندوم هي انچيک. لنجر کاتو اوتڤوه ميدن اوبک انتوسن کموبري تابيک. ڤردهنا منتوي دڠور سبدا منن نتبيتلي رجڠ او لوار ڤاريق. عوه ساري تروس او تڤوه ميدن منجابت تاڠن سابي ليسيك. توان ترڤڤکيل جينوي اودالم بي تريب جونجوڠن نڤريه هي اديق. بن کدڠور ترڤڠکيل لن کتموڠ اودالم لڤس ڤاريک. کمي ساجن ڠون ڤرسمبه هن ساجن کريمن يڠ تهت بايک لنجر اويوب ڤرقنا سمبه جونجوڠ خاليفه رجا يڠ چنتيک بن دامي تروس کجي ڠاداڤ بن اومانة ڤنسن ڤنيٴت. ڤوت تاڤوڠ اوبک منتري ڤادوم اوروي ديرج هي انچيک ڤوي ناحاجت انق ديکامي تاکهن کجينوي جهت دان بايک جينوي جيسوٴة اوليه منتري جيبوٴة جاري متررون ميک امڤون توانکو مريبو امڤون سمبه اولون همبا ڤاتيک سمبه توانکو مکندر۲ نيبک انقندا

اوصول يغ بايك نيبك خاليفه سلطان عثمان دي مصير توان
كنوي نڤيت· نيور ڤكه او بك جونجوڠن، نيور ڤكه خابر يغ
بايك. بك لاكيه تونكو ڠون سايڠ نكنداق مناوڠ يوب
ڤوڠنجي يغ عاشيق. دِيوب ڤايوڠ كعاديلن منن سبوتن
مكوتا ڤاتيك. بك لا توانكو سايڠ ڠون كسيه نڠكري دوا بوه
بيّ مو ڤاريق. نابيّ توانكو محلافه نڠكري دوا بوه بيّ
موباليك. منن تونكو نفسو انق نيبك جونجوڠن ڤاكري يغ
بايك. بن ڤوق ڠور سمبه منن ترسڤوم جونجوڠن سمبيل
منيليك. دِدالم ترسڤوم توندوْ ترڠكير عوه لهس ڤن نشاوير
ترهاسيك٢. رجا مصير مجليس جروه تهت توه اِجتيهت كوكمڠ
باليك. دڠون روڤا تهت سملاكي ڤاتوة ڠون ڤوتري سابي
چنتيك. لامن هنكو توڠ اورڠ دوم نوي ميشل دودوي تيادا
بايك. لهس ترڠكير ناسيجاموڠ مسبدا جونجوڠن سمبيل
بربيسيك نڠكه بك ڤردهنا منتري هن ڤوي جينوي اولونت
اميك رجا مصير اولون تريموڠ ساله كنوڠ هن ڤوي سيديك.
تتاڤي تڠكوه عومور سبولن ڤسيب بكل لن ڤوينا ميليك بن
منتري دڠور تيته مومنن بوكون بوبرَڠ سوكا لكّي ايك. چوم
ديتوةْ برتالور٢ امڤون توانكو مكوتا ڤاتيك. لهس نيبكڤن
سوجود سمومه مومنوي جڤكه تادڠور هي اديق. امڤون
توانكو مربيو امڤون تڠكوه جونجوڠن سيبايك٢. بنر توانكو
تيته مومنن هيڠكا سبولن برهنتي ڤاتيك. ڤوت مسبدا او
بك كوناڠن نيور بري مكانن يغ بايك٢. سرتا دڠون سابوه
تمڤت هن جوْه تهت عوه دس نتيلك. تتڤ انتوسن ڤيوه
ديسينن نوْل جونجوڠن بك ڤرميڤسوري يغ بايك. عوه ساري

تروس او مليكي بک توان ڤوتري لنجر لي نيئک. واهي ڤوتري
ڤرميسوري جينوي ڤاكري بيچارا تااديق. اكن انقندا صَفيه
جاميل رجا مصير لاكو ڠون باءيک. جيلاكو مكهوين ڠون
انق كتاڤوي ڤاكري جينوي بيچارا تا اديق. سيكلا بوڠكوسن
يڠ كمي بونُي كڤچاري كتروه لم بيليک. بن ڤوتري ڠور
سبدا جونجوڠن نجاوب لي يوه ڤن سمبل منيليک. امڤون
توانكو مريبو امڤون نيبک اولون هنا ميليک. لهس نماريت
نبرادو دالم خلمبور اطلس يڠ باءيک. نيئس ساجن توان ڤوتري
بڠوه اوُري نتبيت لم بيليک. لنجر نيئک او بالي روڠ نيور
جک توڠ منتري يڠ ليسيک. ڤردهنا منتري ڤيتروس كنن سبدا
جونجوڠن كنوي نيور ايک يڠ لون ڤڠكيل كتا كنوي لون كهن
جينوي تادڠور هي انچيک. تاجک محصيل سي لڠكاڤن
ڤربكالن يڠ باءيک٢. تاكره رعية دوم سيكلين تايور ايريڠ اوصول
يڠ چنتيک. جيڠريڠ ڤوتري صافيه جاميل او نڠكري مصير
اولُنت ڤيئت. بن منتري ڠور سبدا مومنن ڤحاصيل بكالن
يڠ باءيک٢. رعية جيور كره بندوم نڠكري برجڠ كنوي جيمي
ڤوي يڠيئک. ساري بڠوه كاڠون اوُري رعية مكاتي ايلير هي
اديق. ڤنوه ميدن ساري سلسق تمڤت يڠ لواس ڤم٢ ڤچيک.
عوه كا هابيس بندوم مهيمڤون كڤكيج ڤرقكن ترلالو باءيک
ڤرقكن ڤيلهس منتري جک ڤكه جونجوڠ خاليفه سمبه جي
ڤيئک. توانكو امڤون دوم ڤوي كحَصيل ڤوينا ڤيكير توانكو ڤوينا
ڤكير توانكو يڠ باءيک. دوم ڤكارا كا مچكڤ ڤاجن برڠكت
ڤڠهلو ڤاتيک. بن ڤوت دڠور سمبه مومنن برڠكت جونجوڠن
لنجر بباليک. نتيته بک ڤرميسوري تادڠور لون كهن كري

واهي اديق. جك ليه تاهيس انق تتوان تابري ڤكاين يغ بايک٢. بن ڤرميسوري ڠور سبدا مومنن نڤاغوي ڤكاين اوصول يغ چنتيک. انق نچو كانأ ندام نبوه ڤاتم ڤرمتا عاقيک. نفسو سوبغ متا اينتن كمبرلاڤن چهيا جيڠک. چكم سڠكول ڤرمتا ڤودي انچين ديجاري ڤنوه بک كيتيق. ايكل دي ساڤل انتوه دِركوڠ كنچيڠ ڤنديغ بايک٢. عوه روه سيمڤله تتوب باهو ڤاتوة كلينتو رجا يغ بايک. كلڠ ديكاكي مراجاوردي جيبدوس مسري٢ ڤوتري چنتيک. مسمبوة ڠون كاچا ديتاڤک وتتو جيجک ڤاريس يغ بايک. عوه ساري لهس نڠوي ڤكاين روڤا بن بولن هنچيد تاتيليک،،

حيكايت بكيند شه ڤوبت نمكاوين مهت ڠن ڤوتري ادارا

ننجي ڤوتري چهيا حيراني تهت جوهاري ايندراه روڤا. تدغور لن تيصه سابوه ريوايت سلطان احمد مڤرنا ايندرا. تمڤت خراجن جني لون بري فهم ديكونوغ معنيكم مرچو كملا. عَجايب ترلالو حبرن رجا كااينددرن لون چليترا. نما رجا تهت بيه چكڤ سلطان احمد مڤرنا ايندرا. دڠن واذير تهت مكنوغ خراجن ديكونوغ مرچو كملا. چيندرا دِيو دڠن ممبغ دوم سكلين توندوكڤلا. رجا ڤن انق ڤينا سيدروي اورغ بينُي ايندراه روڤا. تمثيل كمبر ديكااينددرن نابن بولن چهيا موكا. ورنا كوليت بسڠديرن خولو بدان ڤنچغ ڠن

ريا. سوي دس كالون موكا ثوتري بندوم لالُي ثغسن پيندرا.
سيكقن باكي هوليسلغ كاكه براني تيادا تربيلغ. ثاريسن
يلوُ كيلغ كميلغ سيباكي كمبر دي‌كاايندرن. نن ثوتري پن
چهيا حيراني جيلاون مكوستي غن انق رجا. سيوُري٢
جيلاون مكوستي سرتوس عادي يغ ثركسا. هابيس تالور دوم
سكلين هنيُك جيلاون ثوتري مودا. مغادو سقتي ثيتهت
ثندي مسكي بارغسي رجا٢. هابيس تالور دوم سيناروي اوتوس
تهت ثوتري نيبك يغنا. سيكورغ تهون عمور ثوتري هنا باكوي
سقتي ثركسا. جكلو كُتهم اوليه ايه هن جيثاتيه لي ثوتري
مودا. هن كثاتيه ايه كُتهم ثوتري حيرم بغيه ريا. جيچوْ ثدغ
كنجي چغ دروي هنا باكوي بغيه ريا. ثَته غون ثدغ نيبك
جاروي جي كيلوي٢ دُري بغيه لكوينا. هنا جيثاتيه ايه جيتهم
ثوت يوه پن هناخبر. هنا ساثوي لي نتكه ثوتري ثوبوة ثوي
يغ هوَا. براغ ثوي بوة هن نتهم لي نتاكوة ماتي چهيا متا.
ثادوم٢ سن نكمغ بري لاكيُ توان ثوتري هن نريضا. مسا شه
ثوبة دِدالم ثادغ تغوه نموثرغ غون رجا كرا. لمه جيكالون
اوليه ثوتري پن تهت سقتين لاكي جروه روثا. توان ثوتري
بك مساپن تغوه تربغ سيني سَنا. تغوه جمعين دغُن دنداىغ
لمه جيكالون اولم دونپا. لمه جيكالون كاكه شه ثوبة هاتي
هوا تهت دِدالم دادا. جكمغ لاون مغادو سقتي منن لم هاتي
ثوتري جروه روثا بهلي كوثريه عوه لهس جِموثرغ سيري يغ
منغ نيبك دوا. جكلو منغ شه ثوبة جيني دودي غون كاميُ
معين ترمسا. كرنا اولون دالم كاايندرن هنا سوي لاون كاكه
ثركسا. عوه لهس‌جيكهن پن ثوان ثرتري لنجر جيوُل او رموه

تڠكا .. تيڠكل راكن سينن سيدروي جيور كالون ڤروي شه قوبة موڤرڠ. جكلو منڠ دڠن تالو تابري تاهو بك كامي رجڠ. تمر سمبه چيندر ديو بايك توانكو سبدا جيجولڠ. بايكله ڤاتيك تيڠكل دي سينوي توانكو سيدروي سيكرا ڤولڠ. تيڠكل ديو سينن سيدروي جيكالون ڤري شه قوبة موڤرڠ ڤادوم لاويت جيڠو متا بليا ايندرا كا تالور ڤرڠ. صحيح جيكالون پوكا تالور جيول لاجو ڠن سيكارڠ. جي ول بك ڤوتري چهيا حيراني جيڤكه كري پن خبر ڤرڠ. شه قوبة ڤوچوة جني كا منڠ ڤاكري بيچارا ديبك توان. ڤوتري سوة تمر سيڤاتكه انشاء الله اولون برجالن. ڤوتري جيترون دي ادارا ساجن رامي ڠون دندايڠ. عوه ساري تروس پن او بوموي هنا سيدري اورڠ ديڤادڠ يڠنا لمه بكس تاڤق انچيت اورڠ جك دوم سيبارڠ. چيت بكس تاڤق معنوشيا لوم ساڠت بهر بكس بناتڠ تمر تڤيكر توان ڤوتري بكس تاڤق پوي اورڠ برجالن كرنالا تنترا نيبك ڤاوم كرا ڠون مانشيا مجمڤوران تمر كستج بكس تاڤق ريج اورڠ جك دوم ديجالن هيڠكا تروس بك جابل عشقي رعية رامي تدو لم ڤادڠ تمر كيور اوليه ڤوتري راكن سدري رجڠ٢. عوه ساري رڤ جيه ڠون تنترا جيڤاريقسا ديمنا توان ڤاني كتا سوي نن رجا ڤوي بوة تادو دالم ڤادڠ. تمر جيسوة اوليه رعية تنترا شه قوبة ول نيبك ڤرڠ جوهن عاريفين نما بكيندا رجا ڤركسا دالم ڤوڤراڠن نكمڠ ول او نڠكري اطرف دى سينن ايه رجا بوديمن كا لهس نڤوه بليا ايندرا لاتهت تنترا برو برواڠ. يڠنا تيڠكل دوم جيتعلو هابيس جيڤجو پاوڠ ڠون بادن. عوه لمهس جيدڠور لي ديو چيندرا

بك ڤوتري تمر لنجر جي ريواڠ. عوه ساري تروس جيبك ڤوتري جيناڤوڠ جهني سيكرا رجڠ. كتاڤوڠ اوبك ديو چيندرا سوي ڤو تنترا تڠكه رجڠ. ديو چيندرا ڤيك سمبه لالو جيڤكه تنترا دي ڤادڠ. ڤو توانكو تنترا شه قوبة رجا لتهت غون هوليبلڠ. بن ڤوتري دغور تنترا شه قوبة سوكاءن تهت هاتي كورغسڠ سرتا كچوْ الت سينجتا سيكرا٢ ڬڤوي ڤكاين. بن اورڠ لاكي ڤن كمڤوي هيبت باكي مثيل ڤهلاون. كسوْ سلوار كمكها ميراه سلڤوْ ايندااه مكراوڠ. سلڤوْ كسلوْ اون موميكا بوة تن ايندرا ديكاايندرن. باجو ذيريه ايندااه ساغت مكيلت٢ هنجيد تاڤنداڠ. ددالم باجو توجه لاڤيس كملا ڤرسيه كونيڠ بندرڠ. ورنا كونيڠ ايندااه ساغت باكي كيلت تكالم اوان. ذمروة يڠ هيجو كبوه كدوتما نيبك دادا جروه مرنتڠ. ڬڤوي مكوتا توجه بلس ڤڠكت جروه مكيلت موباڠ٢. كاوس نيبك ڤودي يڠ ميراه كبوه تاته مكراوڠ. ميره باكي اير كسومبر جيبدوس چهيا اوبك بادن. عوه ساري لهس مڤوي ڤوتري هيبة باكي مثيل ڤهلاون. خولوْ ڤغري هيبت روڤا مچهيا٢ لغكوميلڠ. كتوڤ موكا غون رندي يڠ هالوس نمڠ بيك دس بك كوب ڤنداڠ. سوي يڠ ڤدس كالون روڤا ربه ترهنتر دي سنن ڤغسن. دوم نن كتوان كنكيڠ ڤرتري ڤاكري هن لالي سوي يڠ ڤنداڠ عوه كا سوديا كمڤوي ڤوتري جيجك لي سدري لالو برجالن. جيڤوي الت يڠ سڤتي٢ جيبدوس كلي سوى يڠ ڤنداڠ. تمر جيبيك اتس كود مستعيب سينجتا دوم ديبادن جيمكندرن كردن بايو ايندااه تهت لاكو عوه برجالن جيجك يوه ڤن سيدرى سهجا رڤ بكيندا دي هداڤن. عوه سارى

رڤا ڠون بکيندا جمهول لنجر لي ڤوتري کورڠسڠ. يوه ڤن جمهوي نن بکيندا تبيت لنجر کني او بلڠ. جمهول تهت ڤاريڠ سوارا جيدڠور لي رجا ڠون هوليبلڠ. منوي جيکهن مسا جمهول تادڠور کامي واهي تولن. تادڠور کامي هي اورڠ مودا تاتبيت بلنجر کني اوبلڠ. کوکالون کاکه کتا براني دي ڤداڠ طويل مسا تاموڤرڠ. ڤنک سابب کني کوتکا حاجت ڠون کتا اولون ملاون جکلو ڤوکتا اورڠ لاکي تاتبيت کني رجڠ٢. بک سيف تامي ڠون سينجتا تامعين ترمسا ساما سيوڠ سينوي کمري اورڠ ڤرکسا. بيء دڠون کراکون سيڠادن. بک مسا ڤن دي شه قوبة تڠوه جيدولت ليهوليبلڠ. تڠوه کماريت مخابر٢ فصل دڠون کرا مسا کموڤرڠ. تڠوه ماريت ڠون رجا٢ سن سرج ڤتا اورڠ دي ڤادڠ. هيبت لاکو تهت متنتو مثيل لاکو دو اورڠ موستعيب ڠون الت سينجتا لاکي ڠون روڤا ريا ڤنجڠ. سابوه ڤدڠ جيمت ديجاري تدوء سيدري دي اتس کندرن. جيدوء دي اتس کردن بايو خولوء لاکو ڤهلاون کورڠسڠ. لوم جيتاوء نما شه قوبت تبيت هي صحبة کني برجڠ. دامي کدڠور منن جيسرو حيرن کتڠکو دومنا اورڠ هنا کتوني اصل جيتکا سن سرج ڤتا او هاداڤن. شه قوبت بڠيس امة ساڠت نڠوي لي الت دوم بک بادان هابيس کنڠوي دومنا سينجتا نتبيت لنجر سيدري او ڤادڠ. نيک چوڠ کودا کردن کيلت کندرن شه قوبت وقتو نموڤرڠ. نڤراب لنجر اوبک ڤوتري ساما سيدري هنا راکن. اورڠ لائين هن نبري مکرق هن نبري جک ڠون درينا سجن. تنتف تدوڠ دومنا تنترا کثر ترمسا دوا دري اورڠ. عوه ساري تروس کنن شه قوبت لاله نڤراب نتاڤوڠ رجڠ. نتاڤوڠ

اوبيک اورڠ موداڤاني كتا تاڤكه رجڠ. اولن كمڠ مڠادو سڤتي
كوير براني كتاهو، تولن. لوم جيماريت توان ڤوتري لون ڤكه
جيني خَبر يڠ ترڠ. جوهن عالي ڤركسا نما اولون منن يڠ لازيم
كسبوة لامن. نتا توني اولونت تكا ديڠداڠ ايندرا يڠ تهت
بندرڠ. دي كونوڠ معنيكم مرچوكملا اولونت تكا بك كتا تولن.
يوه تموڤرڠ ڠون بلبيا ايندرا كموئر كتا سڤتي آنالن. كوكالون
كتا كاكه ڤركسا اولونت تكا كو كهندق موڤرڠ. كرنا اولون دي
نڠكري ايندرا بارڠري رجاهن ايک جيلاون. مسكي رجا منتري
ڤڠليما هنا دايا اولون جيلاون. دي كتا سوي هي اورڠ مودا
تاڤكه لنجر واهي تولن. تمر سوة بكيندا شه ڤوبت تڠور هي
صحبة اولون كهن نن. اولون تيوي كڤنن شه ڤوبت انق شه
فرصد سوكو آنالن. شه فرصد ايندر لقسانا ڤڠک رجا يڠتربيلڠ.
بي هي ڤوڤق لا بيچارا ڤرب سيكرا كني تموڤرڠ. بن
ڤوتري دڠور شه ڤوبت ماريت جيچو بوسور بلت فنتس سكرا.
جيڤانه لي ڤن اومايڠ جيد مكاون اولر ريا. جيد كا اولر
مرزتوس جي كهندق جک چوه مودا بهليا. شه ڤوبت ڤي لهس
لي بوسور بلت انق ڤن جيد دوم كنكا. نكا هومل دوم اولر
ڤن جيمكڤ كتوان اولر ڠون نكا. جيمكڤ٢ جيمچوه٢ ساري
رِيوه دي ادارا. ناسيكجب تمر ديودي سروج اوبومي بڠكي
دومنا. نا ڤادوم تريب سينن كموڤرڠ تهت كورڠسڠ ڤوتري
آدارا. موباكي٢ كسڤتين تكر تهت توان ڤوتري ادارا. تمر
يڠنيه بكيندا شه ڤوبة سيكرا نسوة ڤدڠ ريا. دڠن بڠيه نكمڠ
چڠ ڤوتري رجڠ جيبوكا ايجر. توان ڤوتري موكا لمه شه ڤوبت
ربه كترهنتر. يوه ڤن ڤڠسن بكيندا شه ڤوبة جي تاجو راعية

جچوُ سيكرا. اودالم خيمه سنن جي ڤئس نارجڠ ڤوليه مودا
بهليا. يوه مسا شه ڤوبة منتوڠ ڤڠسن دي ۿيڠا مربن ڠون
مرچو سيڠا. جيڤجيد دريُ اوبي كومبڠ جيتاجو رجڠ بک
ڤوتري مودا. جيدوڠ نيبك تاكول باجو جيكالون لاكو ڤاكري
روڤا. هابيس ڽتا كاجي ڤنداڠ ڽو كون اكم ڤوڽوي دارا. تمر
جيوُل اوبک خيمه جيجک ڤكه جي ڤڽَتا. مساڽن شه ڤوبت ڤيكا
ڤوليه لالو نبدوس ڤنتس سيكرا. تمر نكهن بک سيڠا مربن بيت
ڽو توان كتاكيلا. دوم ڽوي ڤوات دڠون سقتي ديكتا ڤاكري
تاكهن دارا. سيڤا مربن لوم ڤئک سمبه سرتا اماره جيمسوارا.
امڤون تونكو مريبو كاتي بوكون كاموي ميمسندا. جكلو كون
ڽن اورڠ بيني كون امبه كاموي بليا ايندرا ادون ادوي
ساڤوي فقد كرنا كا جيمة جيڤراسا. يوه ڽن شه ڤوبت كترڤيكير
ڬنشاوير دالم دادا. تمر نكهن لي شه ڤوبت بن يڠ ماڠت بک
كتا دوا. يوه ڽن موفقد سيڠا مربن دواجي ڠون. مرچو سيڠا.
بوبي سيدوم جي ڤجيد دروي جيلومڤت بک ڤوتري سي سن
بن دوا. جيدوُ اوبک دوا بله جاريُ جيتاڤيس لي ڤوتري تكتيت
ڤت دڤا. تمر لوم جي لومڤت اوبک ڤوتر بک اوک جاري جيه
بندوا. عوه ساري تروس بک اوک جاري رجڠ جي كرق دري
مرچو سيڠا. جيد كبادن ڽوبي كاجه ڤوتري جيرڤس لي
رجا كرا. يوه ڽن جيتكا بوي سيناروي جي هودوم ڤوتري بن
سي سن ليڠكا. ڤوتري سوسه يوه مسا ڽن هنجي توبن
ڤوبيچارا. كرنا رجا كرا بهر تهت رعية دي شه ڤوبة ڤي توُلي
سيكرا. شه ڤوبت تاجور اوبک ڤوتري ڤدڠ ديجاري نابن سوا.
هولو ڤدڠ كوڠ نركم موكا نحيوم جئک بيسا هي علي ڤركسا

كدڠور كامي ڤاكري جينوي نفسو كاتا. تاڠكه لي جينوي رجڠ يوه كوه كوچڠ كوڤو ڤهنا ڤوتري سوۏ ناريت شه قوبت بوكون لي ماڠت خبر كتا مسا ربه كتا ديبلڠ عادت لون چڠ ڤي كاڤهنا. كون كالون كهن مسا ديلو هابيس لون بري تهو دوم ڤركرا. ديلون قاصد اَچو علمو چيت كاديلو لون ڤخابرا. ڽنك سابب لون تكا كنُي كتا سيدري لون يُر ڤركسا. سابب لون كالون كتا تهت چدس سقتي تهت درس ڠون ڤركسا. بوكون نيت لون ڤوي لائِن دالم زيهين دومنن سهجا. شه قوبت دڠور ناريت مومنن بك سيڠا مربن نكهن سيكرا هي مرچو سيڠا ڠون سيڠا مربن تاڤلهس جوهن عالي ڤركسا. بهلي جيوُل بيڠلي تامت كون خيانت اورڠ مودا. مك سنوۏ سيڠا مربن جيكهن يُهڽن بك بڲيندا. بك ڤيكر ڤاتيك تونكو دري توڠ ڤوتري ڽوي كجودو مكوتا. يوه ڽن شه قوبت كتر ڤيكر كانشاوير دالم دادا. ساليه بيت٢ اورڠ بيني بهكو تاڽوڠ بك دري مڠ كِوچوبا. واهي جوهن لون تاڽوڠ جِنـي كتاڽو اورڠ لاكي آتاوا دارا. تاڠكه بك دس واهي ڽق جروه خَبر صَحيح بيُ ڤربولا. تمر ماريت توان ڤوتري نكهن لي جينُي اوبك رجا. تتكلا اولون دِدالم ڤرڠ ككهن جوهن عَلي ڤركسا. عوه وقتو جن دالم معليكي ككهن لون ڤوتري انق رجا. آيه اولون كوڠكه تڤت سلطان احمد مڠرنا ايندرا تاڠور لون ڤكه تمڤت خراجن ديكونوڠ معنيكم مرچو كملا. ايه اولون دالم كاايندرن هنا لاوَن يڠنا ڤادرا. شه قوبت تاڽوڠ لوم بك ڤوتري تاڠكه جِنُي بسمڤورنا. سوي نن كتا تاڠكه بك تڤت جيسوۏ لي لكت جيبچاليترا. نتادڠور تونكودري نما كامي دوا ڤركارا. تتكلا

ديميدن كفنن جوهن لون غوي ثكاين آلت سينجتا. جن
كالون وُل دالم معليكي اولون ثوتري كسبوة نما. بن شه قوبت
دغور ناريت ثوتري برهي آسوي هناتارا. دندام نتهت كتوان
ثوتري يور غون هاسوي ميثل كمڤا. تمر نمت اوبك جاري
كنوي هي آدوي بك تمڤت همبا. تاجک كنوي ادوي سيّت ناڤوي
فاقد كتيوي دوا. نبدوسلي ساجن٢ بک ثرسيغكاهن لنجر
كيا. كڤدوْ بک كتا ثرمتا اينتن ايندااه تهت توان هنا تارا.
بيتا ثرويرا دوم دي سنن دندايغ سكلين غادف دومنا. شه
قوبت ماريت يوه ڤن غون ثوتري ماڠت تهت بوڤوي هناتارا
نتادغور توان ثوتري تكاسيه ككامي بک سمڤورنا. كرنا كتا
هنلي كوچري عادات بارغكري ڤيكو ريضا. تمر ثوتري كهن
بک شه قوبت ثاكون سيست كتا كيلا. تاكهندق توغ اولون
كاايستيري ساليه ثاكري بيچارا كتا. اولونت ڤو اورغ بيني
تتاڤي ثراغوي كون بن دارا. اولون روڤا مثيل ڤهلاون ثاني
كتوان تكاسيه لي كتا. تمر سوّة بكيندا شه قوبت مننک حاجت
يغكوميتا. بكسيت ڤمڤغ ككندا دالم ثرغ كناراكن يغڤركسا.
عادت ماتي لون دالم ثرغ نالي رجغ سوي توغ بيلا. تمر
جيتاڤوغ لي توان ثوتري سوغكوه جيني بن تكاتا. كداغ٢
تامومايغ كداغ آيغ تامسندرا. جكلو كبيت تكاسيه كن كاموي
جنجي اوري ڤوي بک سمڤورنا. نڤسو اولون دومنن ساكل بيّ
مڤشل سيغوه لوسا. تمر شه قوبت جيڤكه كري لون مجنجي
جينوي غون كتا. جكلو اوبه بن كوكهن ڤن بو كبجيكن
بيّ كوراسا. بهلي بک تالور لون دالم ثرغ مغ ڤو وايغ ناريت
همبا. ثادوم٢ لائين ناصيحت كثو ماڠت ثوتري مودا. يوه ڤن

ڤوتري لموه هاتي جيڤاتيه لي بن نكاتا. تمر كتاموڠ دالم
خلمبور كبرادو ساجن دوا. خلمبور سوترا يڠ كأمسان كيئس
سينن مسوكا٢. هن كناڤوي لون ڤكه بن كتاتوبن اورڠ ڤن
دوا. جيني لون ڤيصه ڤڠاسوه ڤوتري سوسه كڄينوي بن
سيننا. هابيس جيموي دوم سكلين برتاڠيسن ترو اير متا.
جيموڤقد سابي كدري٢ اوديهتا بك ڤوتري كتا ڤوي دومنا.
كيج دڠون جهت كتاڤوي سكلين بهلي بك ساجن توانكو
ڤاوا. مسكي توان هوديب ڠون ماتي كتاڤوي بئ چري دوم
تراتا. تمر سوة سيدري راكن مننك توان ڤڠ سيڄهترا. تتاڤي
يڠ كيج تاڤتنتو تايور بري تهو اوبك رجا. تمر جيوُل سيدري
چيندرا ديوجي وُل لاجور هو آدارا. چيندرا ديوجي وُل لكت
بك سلطان احمد مڠرنا ايندرا. دي ڤڠاسوه دوم سناروي
جيڄك بك ڤوتري دوم جيراتا. ڤوتري كلق بوكون بوبارڠ
سابب دندايڠ دومكاتكا. تتڤ كسينن دوم سنارُي شه ڤوبت
ڠون ڤوتري نمكرجا. دِدالم هاتي تهت سوكاان ماريت يوه ڤن
دولي بكيندا. كوكهندق ماريت اديق سيڤاته عادت تاڤاتيه
موبهكيا. اوديه جك معين اوبك ڤوتري جودو كامي ديلو
نا دوا. ماڠت تكنل سيڠوه٢ تامڄروه٢ بن لِهو كتا. سيدرُي
كڤنن ڤوتري جمني رڤناديوي نن كراسي لي ايهندا. انق رجا
اديو تهت مشهور هناتارا. نما نڠكري نورو لبانون منن
ككهن لي اورڠ دونيا. تمر يڠ سيدرُي ترق شودارا اورڠ
نما توان سوكندا كملا. تمڤت خراجن بكيندا اورڠ امس
كرنڄڠ كسبوة نما. توان ڤوتري كانسوة اولون توروة بن كهن
ككندا. منن يڠ مو نبك لايق ڤاتوة كامُي جك بك اورڠ يڠ

توهنا. کڠجک رجڠ لکت٢ تروسلي سيأت بک ڤوتري دوا. بندوا ڤوتري بک اوري ڤن کمدوۏ ساجن ساما٢ و تڠوه کمدوۏ کمتوتور کمسندر بواتن بکيندا. لن دڠور شه قوبت کنا لاءين ڤوتري کاتدوۏ کتاڤوي هنا مکونا. مڠ ڤو هنلي نڤا ايندآه ديلون کوويه کوول بک بوبندا. تمر سوأة يڠ سيدري ترق اولون ڤيکو جک مثيل کتا. سيڤاته ساڤو موبراکه سن سرت کالمه ڤوتري تکا. دامي لمه ڤوتري کنن شه قوبة ساجن نجک سرتا. دامي بن رب ڠون رقناديو نسا ڤالي ڤنتس سيکرا. ناتکنوي اديق بڠساون کنوي ساجن تادوۏ سما. کنوي تادوۏ ساجن٢ کتڤوي سي راکن سابي کبا. ڤوتري چهيا حيراني نيک لي کنن نسمبه يوه ڤن مادو بندوا. ڤوتري جمني ساڠت بڠساون نجوۏ لي ڤوان کڤوتري مودا. اديق ڤاجوه رانوب کامي ساليه ادوي کورڠ راسا. چهيا حيراني سميوة ڤوان بوجورجاري اتس جملا. ماريت کتمر ڤوتري يڠ چڤکلق ساڠت تهت بيجک سوکندا کملا. تادڠور کامي چهيا حيراني جينوي لون کهن کري اوبک کتا. دي کامي بندوا هاتي مي ڤوتيه ساڠت تهت کسيه اديق ککاتا. بيتڤي کامي کڤو مادو مثيل لاکو سي شودارا. تمر ديکاتا اللهوعلم هنا کامي فهم لم ڤروة کتا. نيت ديکتا ساليه اوبه دي کامي صح ڤوتيه صفا. چهيا حيراني تمر متوتور دڠون مادو نبنهدوا. تتاڤي دي لون دوا باکي نما کامي دوا ڤکارا. چهيا حيراني نما کامي جن لم ملیکي منن نما. عوه کالون موڤرڠ دي تڠوه ميدن کڤنن جوهن عالي ڤرکسا. شه قوبت کلق کالون ڤوتري مثيل تالي ڤوتر تيکا. روڤا بن لهو سابي تيمبڠ هنا کورڠ سابي ڤادرا. عادات تاتيمبڠ ڤم

سابي برة تااوجي مهت ميره سما. ڤوتري بن لهو تدوٴ ساڤت سيت موفقد هنتوم دعوا سرتا نماريت تمر شه قوبت بوكون لي لاذات كوغيغ كتا هاتي كوماغت كتاكو ڤنداغ پم لون تاموغ دالم شروكا. ڤوتري لهو سيسن ترسپوم ماميس رانوم غون ايرموكا. ڤوتري ماريت تمر سيڤاته بوكون تهت اوتوس نمنجرا. لهس پن تمر سڤوة اوري ماسيغ٢ ول او روموه تغكا. تمر نكهن اوليه شه قوبت اوبك رعية بن سيننا. تمحصيل دوم سيناري سيغوه اوري كتاپوي تابوغكر. جوهن عَلي ايک كودا رجغ نمت بک ككغ اوليه بكيندا. جيدوٴ دي اتس كردن كيلت ڤايوغ برغكت كمبغ لي سيكرا. كمبغ ڤايوغ كراوغ اينتن ڤوتري برجالن شه قوبت سما. ڤوتري بن لهو اتس كندرن ككجک كيوه پن سابي مودا. ڤادوم اوري فرجالانن تروس كا توان بک كبون بوغا. تمر ككيوه بک تمڤت پن ككيت بوغوغ دوم كراتا. كڤيج بوه كايو دوم سكلين ڤوتري ساجن مسسوكا. ماڠت كهاتي بكيندا شه قوبت سباب موفقد استيرين.

حيكايات ماليم داكغ

تادغور جينوي ايوهي صحبة كپاتروس اودارة ماليم ڤغليما. ماليم داكغ لڤس اوداراة جيتمغ تمڤت ديهيغ كوالا. جيتغوه ساجن غون رجا رادين اورغ كيج باطين تكوه ستيا. ديليكوة پن ڤغليما ڤدير اورغيغ كير نيبک رجا. نتغوه ساجن غون كوجا فاقيه كورو يغ لبيه كرامت رايا. پنک كورو اورغ اسلام اوري مالم كالون كوتيكا. هابيس جيتغوه سيكلا رعية جي

ڤيوه مهت ديميڠ كوالا. جيڤدوڠ جمبور بلس تيمور ڤادڠ جي ڤڠكل ڤرڠ لاوان راجا. سينن ككوس مون ناءتوجه تمڤت ڤنيوه توان ڤڠليما. تمر ماريت ماليم داكڠ ڤڠليما ڤرڠ كونا بيسا. واهي داليم مكوتا نڠكري سرتا ڠون جاري اتس جملا. تاايک داليم بيءُ ڤوي داليه كدوبڠ اچيه ڤتيمڠ راتا. دوم هي ادون بيءُ تاڤلوڠ٢ انق تونوڠ كروڠ بيءُ جهت نما. بدوس سيوُنن رجا ردين اورڠ كيچ باطين تكوه ستيا. بدوس سي سي ويل ڤڠليما ڤنديراورڠيڠ كِر نيبک راجا. يڠدي تڠوه ماليم داكڠ ڤڠليما ڤرڠ كونا بيسا. رعية ڤڠليما ايک مريو٢ سن سريبو سن سيلقسا. لاجو جيءک كامريو٢ دوابلس سوكو روكون ڤڠليما. سي سن كروب بديل ساري رانب ماليم ڤرب بک كاكر كوتا. ساري كاربه هاسب كاجي ڤرب سوكو ڤڠليما. فهون بڠوه كون ڤرڠ مكونچڠ ريوه عالم تروس عن سينجا. اورڠ موڤرڠ اورُي مالم مرلق ڤاچڠ رلي ڠون سوُدا. ماليم جيتاموڠ دالم كوتا ڤن ڤرڠ دِسينن هارُ دونڤا. هابيس جيتاموڠ سيكلا رعية ڤرڠ ماكين تهت نيبک يڠكا. سيننک ڤرڠ قابلل قابلول رِيوه بوڤوي مثيل تاكرا. موڤالوة٢ مكوموي٢ بندوا شوي تهت كورنتا. كا جيمتق كرتم كرتوم سوارا ڤدڠ رعية ملقسا. جيتبيت مق بک جيمچڠ هور جمرلڠ لمه چهيا. ماليم ايک ڤرڠ ميڽل سسوويل جيچڠ كافير هنبن ڤوبلا. موڤوُ ديجوڠكا موڤق ديكيءڠ عوه دس تاغيڠ كا ڤوتوس دوا. يوه ڤن ڤوماليم جي چمچڠ سيباكي بن چيچيم ڤلا. ماليم لومڤت هن لمه تكالون تيءُر كچهن لم كاون ملقسا. مجن نكروب مجن نلومڤت كافير نمت نلهب جوڠكا. ساريءُ كرب كريب سوارا ڤدڠ رعية

مچڠ تروس عن سينجا. هنلي مکرڠ هنلي مکيڠ سوار ڤدڠ مڠومڤيتا. مسا بهن ڤرڠ تهت مجو فهق بڠکي مسڠک تروس ملقسا. کا جيماريت ماليم ڤنجڠ سوارا مدڠوڠ هو ادارا. هوکاکه ماليم داڠڠ کاڤراب رجڠ کومڠ تق ديموکا. جانن جيسوۃ ماليم داڠڠ ڤڠليما ڤرڠ کونا بيسا. هنامسوي کمڠ چڠکو موکا ري اسو کافير چلکا. کاچوبا ڤراب هي موکا اسيو کاچوبا تهن اولوکو بڠکڠ دوا. کاجي ڤرب ماليم ڤنجڠ يوه ڤن جيمڠ چڠ توان ڤڠليما. توجه کور جيتک سيمبن٢ ساڤوي ڤيهن لوکا ڤڠليما. الله تولوڠ دڠون نبي هن الله بري بدن لوکا. هنا ساڤت يڠنا چاچت هنا باچوۃ بادان بينسا. کاجي ماريت ماليم داڠڠ ڤڠليما ڤرڠ کونا بيسا. جينوي کاتهن بوۃ جاري کو کوڤله دي اولو بک جيد کدوا. کاجي ماريت ماليم ڤنجڠ کڤراب رجڠ مڠ کوچوبا. ماليم داڠڠ جي سوۃ ڤدڠ متور٢ هوجوڠ ڤنجڠ سيدڤا: يوه ڤن کتق سيمبن٢ تهت ڤهلاون جيتهن سڠکا. ڤوتهت کبل ماليم ڤنجڠ ڤڠليما ڤرڠ دالم کوتا. يوه ڤن جيمتک کرڤک کرڤو ساري کرق کرو سابي ڤادرا. ماليم داڠڠ ڠون ماليم ڤنجڠ سابي جيمچڠ تروس عن سينجا. دي منتري تڤاعة ڠون رجا ردين ڤن ڤي، لاون سابي ڤادرا. ڤڠليما ڤدير ڠون کچهيق هامن يوه مسا ڤن تهت کومڤيتا. دي وندي موليق ڠون سيدير فاتيه ڤنيڠ لبيه ڤي تهت ڤادرا. تمر دي رعية سابي رعية ڤرڠ ماکين تهت نيبک يڠکا. يڠنا کبل ڤت دري کافير لائن ساري بن بک بوکا. مسا ڤن ڤرڠ تهت مکالوۃ کافير لتهت لاجو تکا. اورڠ اسلام بندوم کبل هنا سيدري يڠنا لوکا. ماتي لتهت رعية کافير متينديه

بغكي متيمڤا تيمڤا٢ متينديه بغكي سبحان الله تكالون داره
سيلاغوي كودا. اورِي مالم موڤرغ سابي تهت لا ماتي كافير
لم كوتا. اوري مالم ڤرغ مكالوة مپم تماكوة رعية لم كوتا. لمڤوٗ
تولغ يور ڠون هاسُي اورغ نڠكري تهت كلي كنتر. ڤادوم لاويت
موڤرغ سابي ڤلوغ دوم ساري اورغ لم كوتا. هنيٓك جي تهن
لي كدبغ اچيه كافير جاديه كاجي كودا. يڠكا ماتي هسن
تاتودوم ڤكه سبحان الله هنيٓك كيرا. يڤنا هوديب هنتربيلغ
هابيس جيڤلوغ اولوار كوتا. يغ ڤهون٢ ڤلوغ ماليم ڤنجغ
ڤڠليما ڤرغ دالم كوتا. ڤلوغ سيدرُي ترق منتري تفاعة منتري
پن تهت رجا ڤرچهيا كاجيڤلوغ لوم كچهيق هامن يغ
بيجقكن نيبك رجا. كاجيڤلوغ ڠون ونذي موليق يغ تهت
ليسيك كالون كوتيكا سورة كوتيكا هابيس كادوه جيڤلوغ كيه
كوه سيچلكا. سورة يغ سروج هنجن جيچوٗ تڠكو فاتيه تك
بك كڤلا دومنا رعية هابيس جيڤلوغ جيتاموغ دوم لم سڠكا
مارا ساري هابيس رعية لالو جيتوب ڤينتو سڠكامارا. اورغ
اسلام كموڤيوه كڤدوغ خيمه ديلوار كوتا. ليڠكر كوتا پن ڤاريك
دالم لتهت دِدالم سودا مليلا. رعية اسلام پم تماكوة سابب
لتهت ڤاچغ ڠون جوڠا بك مسا پن اورغ اسلام كڤِيوه دِسنن
ديلور كوتا. ڤادوم لاويت لهغ نبكپن كدڠارن اوبك راجا.
جيدوٗ يوه پن لم مليكي ساجن ڤوتري مسوكاسوكا. بدوس
سيدرُي هوليبلغ جيهپن بوجغ رجا مودا. يوه پن جيڤلوغ
مهه٢ جيجك ڤكه اوبك راجا. عوه ساري تروس هنجيد چيڠكه
مهه٢ بن بوي لوكا. مكرق٢ بيبِر مكرق٢ موميد٢ بابه هنيٓك
لڠس سور اولوار. نا دوا جم مهوس٢ تمرعوه ڤوليه جيمسوارا.

ساري ڤوليه نيبك ڤايه تمر جيڠكه كارلوس ڽوتا. دولت توانكو
شاه عالم كوتاءيڠ ڤهون كا بيڽسا. لتهت رعية يڠكاماتي
متيندىيه بڠكي متيمڤا تيمڤا. دولت توانكو هنێك لون ڤكه
تكالون داره بن اير رايا: يڠنا تيڠكل توانكو كاجيڠلوڠ هابيس
جيتاموڠ بك كوتا كدوا. سيننك دوم توانكو مهيمڤون كامتمون
له سڠكامارا. اورڠ اسلام توانكو داموه سينن جيڤيوه ديلوار
كوتا. ماليم داكڠ تهت كورڠسڠ رعية جيچڠ هنبن ڤوبلا.
سيدري ترق توانكو رجا رادين ڤنڤي توان تهت كورنتا. يڠ
سيدري ترق ڤڠليما ڤدير هنا جيڤير بن كنجڠكا. فت جيسابن
ڠون فاقيه مادينه هنێك تاڤينه كدوبڠ تهت ڤهرا. دوابلس
سوكو توانكو رعية كبل جيتهت بندوم راتا. يوه ڤن ماريت
سيدري كافير جيه هنا چري ساجن رجا. دولت توانكو شاه
عالم يڠموكڠكم عالم دونيا. بدوس توانكو جينوي برجڠ بهكو
جك جڠ موسوه دومنا. ديكتا لايڽن تهت بيت كسون تائر
ڠون اولون كوڤوفهنا. يوه ڤن جيبدوس رجا اساهن جيڤوي
ڤكاين ڠون ڤوله ڤامر. تمر جيسوٓ باجو ذيريه جيسوٓ سيلاڤيس
باجو تمبكا. جيسوٓ دي اتس باجو سوخلت تكالون سيسن
يت هيبت روڤا. دي آمن سويا ڤي جيڤوي ڤكاين رب٢ سابن
دڠون راجا. يوه ڤن براڠكت رجا اساهن رعية ساجن ملڵقسا.
عوه ساري تروس جيبراڠكت جيڤيوه بك تمڤت سڠكامارا. يوه
ڤن ماريت سدي فاقيه كورو يڠ لبيه علما رايا. واهي انق
ماليم داكڠ بدوس جك لاون رجا مودا. بدوسك انق ڤن بك
رجڠ تبري كورڠسڠ كرعية دومنا. لالو جيبدوس ماليم داكڠ
ڤڠليما ڤرڠ كونا بيسا. تكالون جيك كامرو٢ دوا بلس سوكو

مڠ ڤڠليما. عوه ساري تروس رعية يڠ لاتاهي ݢنتي جيكالون لتهت سودا. لادوم كامم تدوڠ كدروي تكڠف جاري عُوه راب لوكا. لوم نماريت سدي فاقيه ݢورو يڠ لبيه كرامة رايا. هي انق تڠكو ماليم داڠڠ ڤاكون تادوڠ ڤوڤڠليما. ڤاكون تادوڠ انق تاهي مثيل منتي ترون ديريمبا. بدوسك انق ماليم داڠڠ بك تهت لا ڤاچڠ كاايك لنجر بيءْ كا تاكوة بيءْ كامالو نا ساجن كوكو لاكو دوعا. اورُي مالم هنا هناكو ڤيوه ڤُرأن لهو ڤلوه ديلون كو باچا. ماليم جيڤاتيه اومانت ݢورِو چيتكا ݢتهِو ديلومسا. يوه ڤن جيءك ماليم داڠڠ جيلوة ڤاچڠ جيويت سودا. جانن جيماريت ماليم داڠڠ جيبري ݢورڠسڠ كرعية دومنا. كو لاكِو تولوڠ اوبك الله بركت شيخ ڠون عُلما. بركت شفاعت سڬلا نَبي كولوة بساري ڤاچڠ ڠون چوڠا بركت دوعا سيدنا عالي كافير ياهودي كو لاوان غز. يوه ڤن كنجمڤروڠ دالم الور جيد كلابوا سودا مليلا. ماليم داڠڠ جيءك لكت ڤاته كريب كروب سودا مليلا سابب جيڤاتيه اومانت ݢورِو جيد كهايِو سودا دومنا يوه ڤن لوم جيءك ماليم داڠڠ ماكين ݢورڠسڠ رعية دومنا ساجن جيءك كامريو٢ دوا بلس سوكِو مڠ ڤڠليما. ماليم جيڠيڠ ويل ڠون اونن رعية جيكهن كهن مڠ جي بهسا جيڠيڠ اونب ڠون اوليكوة جارُي جيبوة اتس جملا. واهي راكن ڤنجوُ بك الله بن ڤرينته توهن يڠ اَسا. ماتي اورُي پوي هنجيد سيڠوه بيءْ تَنجينوه تاكوة كبهيا. بارڠكاجن چيت تماتي تاايك بك ساري دوم شودارا. بارڠكاڤت بومي ڤت هس بيءْ تله٢ دومنا شودارا. كاجي كروب لوم ماليم داڠڠ هابيس دوم ڤاچڠ رلوس دومنا. لالو جي لومڤت

رجا رادين مرلق يغ لائين سن سيدڤا. تمر جيكروب ڤغليما ڤدير هنا جيڤسيم دالم سودا. رعية اسلام كورغسغ تهت هاييس جيلومڤت دالم سودا. جانن جيماريت راجا اساهن هوكا توان امن سويا. هوسا ليهكا ماليم ڤنجغ ڤغليما ڤرغ يغ تهت كورنتا. بيً لالي واهي راكن اورغ اسلام جك ڤوفهنا. اورغ اسلام كاڤوه بك هابيس كاجيب داره بن سيننا. راجا اساهن ڤي كبل تهت يغ كبل اوبت راجا مودا. لالو جيبدوس امن سويا جيسوة لنجر ڤدغ رايا. هوكاكه هي ماليم داكغ كاڤراب رجغ كوڤوفهنا. يوه ڤن جيڤراب ماليم داكغ امن سويا يوه ڤن بغيه رايا. لالو جيتك ماليم داكغ ڤاته ڤدغ امن سويا. تمر ماريت ماليم داكغ كا تهن برجغ كوبالس كونا. امن سويا ماليم داكغ تق بكه تغكورق جيد كدوا. كاكماتي امن سويا ماليم ڤنجغ جينوي كورانتا. يوه ڤن جيمچغ ماليم ڤنجغ غون مالم داكغ سابي ڤادرا، كرڤك كرڤوْ كديه كنوي ڤدغ موبوڤوي ساري كابرا. تبيت مق ڤداغ مجرله ساري ڤغس مچواچا. رجا اساهن ڤي كورغسغ هن جيتوهوچغ رعية ڤغليما. جيتك كديه جيتك كنوي ريوه بوڤوي ڤيام دونيا. مسا ڤن ڤرغ تهت مهايق كرنا جيجك راجا مودا. يوه ڤن بغيه دوم هوليبلغ هابيس جيمچغ بن سيننا. سينن ڤي كافير ماتي لتهت داره مهت سيلاغوي كودا. هنيك جيمي لي كدوبغ اچيه جيڤلوغ جاديه رجا مودا هابيس جيڤلوغ غون هوليبلغ سابب ڤغلما ڤرغ كاجي كودا. كچهيق واكيل تنديل بوجغ هابيس جيڤلوغ چوة غون رايا.

حيكايات ڤوچوة محمد

تدوُ كتَبر ڤوچوة بنتا چوة تهت بيجقسنا. روڤا سملاكي بادان جنجغ باهو تيمغ بن نورچا. روڤا سملاكي لوم غون هيبت يغ لنتيق تهت بولو متا. كنيغ مأغكيت بن بولن سورْي تهت سملاكُي مودا بهليا. كوليت ڤوتيه هور جمرلغ هنسُي جيد تنتغ اوبک موكا. جينوي ماريت ڤوچوة محمد اكم چوة تهت بيجڤسنا. غون نماريت تهت موفاكهوً نا بن مربوُ دالم چينترا. سوروه غون تكه لمبه لمبوة هابيس تماكوة دوم ڤرتوا. هنا نتكه غون كرنتغ نتكه دوم غون سوقساما. لمبوة كهاتي دومنا رعية جيد غور سور ماغت چاتيراسا. جينوي ماريت ڤوچوة محمد نيور جک ستيج دوم ڤرتوا. تون تا ستيج دومنا ايمام بهابيس دوم كنوي جيتكا. دوا ڤوله نم غون تغوه لِهو ڤوله بهابيس تاسوروه دوم ڤرتوا موقيم سيكورغ غون موقيم لِهو بک تروس تابري تهِو او دواڤوله دوا. تايور سيتج غون ايمام جليغكي يغلاشاوير عقل بيچارا. تيور ستيج غون ماليم ڤوتيه كدوبغ مچيه كبيلغ سا. هابيس مهيمڤون ايمم غون رعية نتايوغ فقد توه بچارا. ڤوي ناكسيه توان غون سايغ ميكهندق جک ڤرغ اوكمڤوغ جاوا. يوه ڤن جيسوّة دومنا كچهيق يغ ري چرديک عقل بيچارا. يغكيج ڤوچوة تاڤيوه سيُت تامشوارة دومنا ڤرتوا. ناتدغور ڤوچوة تغكو تاميتا بنتور يغدي لوار. اونغكري ڤيدير ڤوچوة تاجک تامو فقد دومنا ڤرتوا. رعية لم اچيه ڤوچوة همو تهاراڤ ستغوه برت اوكمڤوغ جاوا. ظاهير سيبلس ڤوي باطين بلاديه لبيه جيكاسيه او

کمڤوڠ جاوا هنيک ڤوچوة ڤون تلاوان تاريک تهت کدوبڠ
ونديَ ليلا. دوا ڠهون سيد عبدالرحمن کبيلاڠن سريبوسا.
ڤوجيد ڤوچوة تاڤو ڤرڠ رعية بنيڠ حاجت هن سمڤورنا. مک
چيت ناريت ڤوچوة محمد نکهن بک رعية دوم ڤرتوا. کامُي
جينوي کمڠ بوݢکر لون کبة خابر اوبک کتا. ڤوي يڠ هنا تا
ڤحاصيل بلڠکبڤ ساري دوم انيکا. تاڤحاصيل برس ڠون
اوبة بديل بچاکڤ لي دوم ڤکارا. جيسوة کيوه ڤون دوم
هوليبلڠ ديهداڤن بنتا مودا. انشاء لله ڤوچوة بسلامة چين
لم ايڠت کامُي دومنا. لوم نماريت ڤوچوة محمد ديبک رعية
دوم ڤرتوا. سوي٢ توان کاڠون کامُي تاکهن کجينوي کودڠور
ڤتا. يوه ڤون نڤيليه دوم نڤادان نيُر راکن يڠمِو نبا. دوا لِهو
رتوس نبا راکن يڠ ڤيليهن اورڠ موبهسا ماسيڠ٢ دوم ڠون
الت تهت مچاکق ڠون سينجتا. ڤادم٢ بديل ڠون تومبق
تهت مهايق ڤوچوة بوݢکر. متا تومبق کبوس ساروڠ نالمه
اوجوڠ بوڠوڠ جمڤا. ڤادوم٢ بديل آنالن ديجارُي راکن يڠ
ڤنيکارا. نکهندق جک ريج تالي ڤاسير اونڠکري ڤيدير نکمڠ
بوݢکر. يڠ ريج لاوُة بيدوُ ڠون بنتيڠ نيور ڤديڠ دوم بلا تنترا.
دوا لهو بوه بنتيڠ يڠکا سارات جينيس اکت ڤڠکل يڠ کبا
جينوي لون ڤيصه لاين ريوا ايت ڤوچوة محمد جاديه
نبوݢکر. فهون تيڠکل کوالا امڤو تريڠ لهسڤن او کيکيڠ تمر
کروڠ رايا. نبوݢکر نينن اولم ڤنه لهسْ ڤن او لڤس لي نهلا.
نبدوس نينن لڤس او جولي او لادوڠلي تمر نهلا. سيننک
نڠکري کچهيق مد ساروڠ اوُ جکربڠ نا سيدڤا. بوة ديڤو
ڤن مُعين ديلاوُة جمر بوة کبلنجر. جيسوُ باجِو ليليت تڠ

كولو تتوب بواوْ باهي رايا. جيسوْ دغون سلوار ڤدنداغ جيمو
ڤيغكغ ايجر ڤلغ روسا. دوا لِهو اورُي جك•تالُي ڤاسير تروس
اومون بوندي لهوْ استنا. نبدوس نينن اوموقيم لِهو نغكري
متنتو ڤينتو ريمبا. نبوغكر نينن اولولا باتِو سنن تنتِو كڤدوغ
بندرا. جيترون كرعية اورغ موقيم لِهو دوم متنتو جونجوغ
سبدا جيدور دِتوُة جونجوغ دولي ڤوچوة بوه هاتي ميكاتكا.
كمي اور مودا ڤن غون تبِو اورغ جك متمِو مللقسا. يوه ڤن
نماريت ڤوچوة محمد دي هداڤن رعية دومبا رغنا. كاموي ڤوي
توان تروس دي اچيه كرس تس جاديه غون لغكه بايغ تروس
كامُي مِجك كنوي ميجك كهن درُي اوبك كُتا. عادت ناكيه
توان غون سايغ تجك بنتو ڤرغ او كمڤوغ جاوا،. جيسوُة كيوه
ڤن سيكلا رعية بندوم موفقد غون ڤرتوا. انشاْلله بو ڤوچوة
دري ساجن كامي يغمِوتبا لهسڤن ماريت ڤوچوة محمد
جيدغور صامد بندوم راتا ڤاكون تَڤروه دوم بلغ ڤوي هن
تامكي روكُي رايا. ڤاكون يغ هن تاتيم موڤايه بلغ تاكبه
جيد كريمبا. تيموه جروجو غون بك بوكيغ تيموه لاڤيغ غون
بك بغكا. امڤوغ كاتهق غون كروغكوغ بلغ دوم اونتوغ جيد
كريمبا. ڤاتوة تاتيغكل ڤغهلو حركت رذقي سيغكت رعية
دومنا، تاكبه بلغ دوم هابيس روح هنا سابوه موبيچارا. عادة
جيد ڤادي بك تامكُي انق نغكري جيچادريا. مغ هنجيد
ڤادي دالم نغكري رعية سينارُي هابيس جيبوغكر. مغ ڤوكاتن
رعية لم نغكري دي ڤت كُتڤوي تاڤغليما. عادات لا رعية دالم
نغكري لا كأوصول جيبري كراجا. عادت مالس ڤن جيمكُي
انق دق تري چوة غون رايا. مغ تن ڤادي دالم نغكر

تنتو تا سمدي ساکو روميا. تاکوه روميا تاڤهابيس رومه
تاتيريه بوبوڠ هنا. سڤرة خبر اورڠ ذامن تادڠور لون کهن
دوم تراتا. رومه تاتيريه انق تڠورو هوتڠ کتوڠکو برس بورهنا.
هنا سوکاران لبيه نبکڤن سيکلا ڤربواتن يڠ لم دونيا. مننک
ناريت کبدي ايڤت ڤن امنة اورڠ توها. هن تاتيم چوکمنا
لو تاکمڠ تيرو اورڠ لم تبا. جيکبه بلڠ تيموه داروه جيکهندق
ڤوه تولور بڠکا. دي تولور جيد جيڤاجوه بوه نالڠ لادق اورڠ
نڠکري لم تبا. ڤنک اورڠ کادوه عقل هابيس زوال ڠون
بيچارا. تاتيم ڤوبوة يڠ هن ملاکو تاتوة کاڤور بواتن فهنا.
ڤت تادڠورکه سيمکت کاڤور هنتوم تاثير يڠناکيا. تدوه
جيبجک تدوه جيڤاجوه سوم توبوه ڤسکا ڤڤا. عوهکا مکه
نڠکري دوسون رعية مرون٢ اوکملا. کوليت کميڠ جيبوه دي
اولوجي بوس منالو توها مودا. ڤو بيت منن ڤوچوة تڠکر دري
جينوي تاهرتي ککامي دومنا. هنيک مي لهوب سنلوب کروڠ
تماکوة اورڠ کانوڠ رايا. اير جيڤي لهو ساڠت دالم لوم ڠون
هيتم تادوم بجا بڠوه تالهوب سڤوة بوبوه هابيس روبوه بن
سيننا. تمر ماريت ڤوچوة محمد ناجاوب رعية سکرا٢. لبيه کرس
کانوڠ کمڤوڠ ڤنايوڠ ڤادومنا کچڠ ڤادوم کسولا. لاين
نبکڤن ڤنتي ڤايڠ لدوم کڤونتوڠ لادوم کسولا. بابه کروڠ
دارول اير مڤوسيڠ تاريک تهت کانوڠ رايا برهلا. هنا سيدري
اورڠ نا جيسامون مليکي کڤدوڠ خراجن ڠون رجا. عادت
منن ڤوچوة تڠکو دري تڤا هرتي سنلوب رايا. يوه ڤن نماريت
ڤوچوة محمد ناريت يڠ ماڠت لي نبوکا. توان تجک کوه دوم
بک اور يڠ ڤنچڠ تاسوسوي ڤدوڠ بن سيننا. توان تابوه

ڠون اونجا اكم تاچول بک تاجم بيٍّ مريبا. توان تابوه ڠون رمڤاكي تانوه تڤاسوي بن سيننا. تابوه رڤن تمڤت تاايک٢ تانوه يڠ تاتيک تابوه لم راكا دوا لِهو وُرُي نيور ڤريكب سنلوب ڤي چاكڤ لهس دوم لڠكا. اير كاڤنوه لوڠ مدا٥٢ ساري كاليمڤه بندوم راتا. كباايک اير دوم جب٢ بلڠ بندوم اوموڠ هابيس راتا. كاكراتا دوم جيد كمكُي يڠ روه. سينارُي دوم جيد ڤولا. فهون ديڤندِو تروس او باتِو دوم متنتو كمكُي راتا. سابب نيبک ڤوچوۏ محمد ترون هيدية بک الله تَعلي. ڤادي ڤي جروه تهت متنتو رمبڠ تهت لاكِو كنوڠ كوتيكا. دومنا رعية ماڠت هاتي جيكالون ڤادي ماڤن متا. هابيس خابر فصل سنلوب لائِن رِيوايت لون چليترا. ڤوچوۏ محمد نبوكا ڤتُي نچوُ كهاسوي ڤكاين دومنا. نچوُ ايچر دڠون باچِو ماسيڠ٢ نڤاسچمبا. نبري تڠكولوْ يوه مَساڤن نبري كتوان دوم ڤرتوا. نچوُ تڠكولوُ نانم ڤوله كلوڠ باجو ڤونتوڠ نم ڤوله دوا. كانچوُ بک ڤتوا نڠكري اورڠيڠ راكي بوه بيچارا. سڤكلا ڤرتوا دوم نساليں لڠكڤ سي سن ترون نبري راتا. بارڠكاسوي ڤي نيور بري مسكي فاقير يڠ تن ارتا. يوه ڤن جيماريت دومنا رعية بک ڤوچوۏ محمد جيچاليترا. دي ڤوچوۏ ناچيت مڠ دومنوي ديكامي ڤوي ميبالس كونا. جيڠيڠ لي رعية بوۏ ڤوچوۏ محمد بوديمن تهت بومُي ڤوترا. ربهک هاتي سكلا رعية لبيه لاذت نيبک شركيا. ڤاوُڠ ڠون داره ديڤوتاللـه باتڠ كاراه ديڤوچوۏ راجا. مننک جيكهن سكلا رعية بندوم ايڠت چينتاكونا. يوه ڤن نماريت ڤردهنا منتري ڤاجن نوُال ڤوچوۏ رجا. ڤاجن ڤوچوۏ كبيسر اواچيه لمن كاجاديه ڠون لڠكم با.

عادتنا اونتوغ كيسر اواچيه بولن لمه هي شودارا. تادغور لون واهي تولن تاڤتيمغ لون لي كتا. تانيت تا انتت بوغوغ اوجرة لاكوة منكت تاوُل ديكتا. تا انتة لون بك مسمڤي بك تروس اوهاتي دومنا كتا. كرو سماڠت ڤوچوة مَهوبون ڤوچوة لون سؤن اتس جملا،،، كرو سماڠت ڤوچوة تغكودري بندوم كامي ماتي سَما. مننك ناريت اورغ موقيم لِهو عوه متنتو سبدا رجا. تمر ڤوجوة جک او موقيم توجه لنجر نبلوه مرنديه ڤيا.

لون بوه باچوة ڤغجارن دغور تولن لون چليترا،، هن كورغ مليا سدري٢ مخلوُ ملينكن سابب عَقل هنا. هي انق ادام دغور لون ڤكه عقل يغ ايندااه تولن كتا. ڤنک تولن يغ منولوغ اتس ڤربواتن دوم ڤركارا. سيبايِک٢ يغ منولوغ عقل تتوان هي شودارا. كنتي شودارا راكن صحبة عقل يغ كيج نيبک كيتا. جكلو كتڤوي كهيناان غون سابب عقل ڤن جيد مليا. عادت كتڤوي كسين مسكين غون سابب ڤن جيد ككاي. ڤكاوي مؤمين ككهن عقل ڤنک بكل يغ سمڤورنا. تمثيلِ رومو ككهن تاميه منن سابوه كااومڤما. برليندوغ كتڤوي يغ تهت لبيه عقل يغ جروه جيسوم كتا. يغ ڤلهرا كتڤوي اوُري مالم غون اِذين توهن عقل مليا. خيمه مؤمين يغ تهت لبيه عقل يغ جروه كتڤوي همبا. غون ڤنک مري موفاعت مظارة سڤاي تاتوڤت روكي غون لبا. كڤلا عقل ككهن لِهو بوه دغور لون ڤكه بک مهيغكا. ڤرتما كڤو معف اورغ يغ سافه هنا كتروه كروه دالم دلدا. كدوا مرنداه درُي سابي اِنسان

مسکي يڠ کورڠ مرتابتن. کلهو کڠديلو بچار ڠون ڤيکير ڠون مسمڤي کمڠابر. کڤلا ببل واهي تولن دومنن چيت لوم لِهو ڤرکارا. ڤرتما ڤهون ڤراياديري هنا سدري اومڤماڤا. هنا لبيه لائين نيبک دري کوب سيناري چوة ديمتا. کدوا لتهت ناريت جيڤکه يڠ تن فايداه ڤيجي کيرا. هنجي توڤوي متامه ساله ڤنک يڠ صح ببل رايا. کلهو جي عايب کوب کنڤ اوري کعايب دري هنجي کيرا. بارڠڤوي بوة يڠجي سوروه مڠ هن ڤنوه جيچرچا. ڤيکر کتڤوي ڤريننه هاتي دومڤوي حَصيل سينن تکيرا. دڠون عقل ڤلهرا هاتي سابب ڤيکر تهت بهکيا. هي انق ادام تادڠور لون ڤکه اوبت توبوه بادان کتا. تَڤلاذيم دري دالم دِيام بيُ تهت توان تامڠبرا. سينن علامة اورڠ برعَقل ناريت هن ساکل سينن کلوار. ملينکن ناريت يڠ موفعَت بري ناصيحت کشودارا. اتوا کلارڠ اورڠ يڠ ساله ڤن کتکه کمڠبرا. حَصيل نيبک عقل سابوه هابيس دوم جروه ڠون٢ روڤا. اورڠ يڠ تهت توهن کسيه عقل جي لبيه مأنشيا. کهن حوکاما تَدڠور لون ڤکه اورڠ يڠ جروه عقل بيچارا. وڤتو اماسه سينن کتهن ڤراڠوي شيطان جيڤوبينَسا. هن مڤسل بارڠ ڤربواتن تيمڤلق ڤيهن اتس کتا. مننک ڤرڠوي اورڠ برعقل اماره هن سَکل کشودارا. کرنا لم توبوه کتڤوي ڤت بوه مأنيکم تاڠور لون کهن بک مهيڠکا. ڤرتما عقل يڠ جروه دالم توبوه مأنُشيا. ڤنک مأنيکم کرونڤا توهن متمڠ عون ڤن دوم ڤرکارا. کدوا آکاما يڠ تهت ايندا‌ه دالم توبوه مأنشيا. کلِهو مالو جيد جيکاوال نڤسو هاوا. کاڤت عَمل يڠ صاليح دالم توبوه کتڤوي همبا. ڤنچوري ڤي ڤت دڠور لون ڤکه

دغور بک صح هي شودارا. ڨرتما اماره دالم بادان جيچور توان عقل کيتا. هوه کابغيس کادوه عقل بارغکاسوي مأنشيا. کدوا ڠنچوري دغور لون ڨکه دغکي کوعيه مأنشيا،، دغکي جيچور اکما کتپوي بکيج ادوي تاڨلهرا. کلهو طمعا جيچور مالو چيت جيتمو ڨوبينَسا. ايغت۲ واهي تولن مالو بيً هن تاڨلهرا. مالو کتپوي ستغوه ايمان سابب مالو پن ککهن کيج کتا. کاڨت ناميمه نن ڠنچوري مهت جيتاکي عَمل کيتا. ڨوي جيد ذيکر تسبيح تهليل ناميمه هن چري ساجن سرتا. غون پن بينَسا دومڨوي علمو کتپوي ڠادوروه لم دوشا. بيً تابري جيدرا اورُي مالم غون سابب پن جيد سيجهترا. . . . .

اورغ يغ تهت کسيه توهن تادغور تولن لون چليترا يغ بري موڨعت کهمبا الله توهن کسيه هناترا. مغکا نکسيه لي توهن سيدُري لائين سينارُي کسيه جوکا عُمور لنجوة رذڨي موداه دومڨوي ميبلس نبک بهيا جينوي لون سهوة يغ بنچي الله ندغور بصح دومتراتا. يغ بري مظارة اتس اينسان بنچي توهن کڨداڠا. عُمور ڠانق رذڨي سيغکت سوي يڨبري مظارة کمأنُشيا. ايغت۲ دوم سينري خَبر کپوي تاڨرچهيا. سوي يغ ڠاتيه بن خَبر پوي توهن سيدُري يغ ڨلهرا تولوغ مولوغ دوم ذتوان سفرة بن غون شودارا.